

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

"OSATAAN TEHHÄ VALMISTUMISEN JÄLKEEN JOTAKKII"

Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöisyys
koulutusvientituotteeksi

TEKIJÄ Kaisa Hyvönen

Koulutusala Luonnonvara- ja ympäristöala	
Tutkinto-ohjelma Maaseudun kehittämisen tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Kaisa Hyvönen	
Työn nimi "Osataan tehdä valmistumisen jälkeen jotakii". Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöisyys koulutusvientituotteeksi	
Päiväys 23.01.2024	Sivumäärä/Liitteet 67/6
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Dual Curricula – Study and Work Practice in Agriculture and Food Safety -hanke	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Ammattikorkeakoulujen opetuksessa yhdistetään työelämälähtöisyyttä monipuolisesti, ja erilaisia vaihtoehtoisia menetelmiä on tutkittu. Monissa korkeakouluissa, kuten Albanian ja Kosovon yliopistoissa, opetuksen työelämälähtöisyyttä halutaan lisätä. Opinnäytetyön tavoitteena oli koostaa Savonian luonnonvara-alan opetuksen työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä koulutusosaamisen vientiä varten sekä testata työpajamallia osaamisen viennissä. Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Dual Curricula – Study and Work Practice in Agriculture and Food Safety -hanke.</p> <p>Tutkimus toteutettiin toimintatutkimuksena laadullisen tutkimusmenetelmän elementtejä käyttäen. Savonian luonnonvara-alan eri toimijoiden työpajoissa kerättiin tietoa siitä, mitä työelämälähtöisyys tarkoittaa opiskelijoille ja opettajille sekä millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä ja niihin liittyvää yritysyritysteistyötä agrologikoulutuksessa tehdään. Työpajat järjestettiin opettajille, opiskelijoille ja työelämäkumppaneille. Opetusmenetelmiä vietiin eteenpäin työpajamallilla toimeksiantajan Albanian ja Kosovon yhteistyöyliopistoihin.</p> <p>Savonian opettajien ja agrologiopiskelijoiden näkemykset työelämälähtöisyyden tarkoituksesta vastasivat toisiaan enimmäkseen. Vastauksissa viitattiin työelämän tukemiseen ja opiskelijoiden työelämään valmisteluun. Kaikkien toimijoiden kokemukset käytetyistä opetusmenetelmistä vastasivat keskenään, ja niissä kerrottiin esimerkkeinä työelämäharjoittelut, yritysvierailut, opinnäytetyöt, erilaiset opiskelijaprojektit, harjoitustehävät ja vierailijaluennot. Testattu työpajamalli arvioitiin toimivaksi koulutusosaamisen viennissä. Albanialaisissa ja kosovolaisissa yliopistoissa käytettiin useita vastaavanlaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä kuin Savonialla. Vain harvoja menetelmiä ei ollut mahdollista toteuttaa vielä ollenkaan tai toivotussa laajuudessa, koska toimiva yritysyritysteistyö tai budjetti puuttui.</p> <p>Tuloksista tuotettiin esitekäyttöön englanninkielinen kooste Savonian työelämälähtöisestä koulutusosaamisesta esitekäyttöön. Opinnäytetyö tuotti eri toimijoiden näkökulmista tietoa Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöisyyden nykytilanteesta ja sen koulutusosaamisen viennistä työpajamallilla. Työpajamallia voi kehittää sovellettavaksi tilaisuuksiin, joihin osallistuu koulutusviennin kohdemaiden opiskelijoita sekä yrityskumppaneita.</p>	
Avainsanat työelämälähtöisyys, opetusmenetelmät, luonnonvara-ala, koulutusvienti	

Field of Study Natural Resources and the Environment	
Degree Programme Master's Degree Programme in Rural Development	
Author(s) Kaisa Hyvönen	
Title of Thesis "After graduation we have competence in our field of expertise". The working life orientation of agricultural education of Savonia UAS has potential to be an export product.	
Date 23.01.2024	Pages/Appendices 67/6
Client Organisation /Partners Dual Curricula – Study and Work Practice in Agriculture and Food Safety project	
<p>Abstract</p> <p>In the education of Universities of Applied Sciences, a working life-oriented teaching methods are combined in a versatile way, and different alternative methods have been explored in research. In many higher education institutions, such as the universities in Albania and Kosovo, the increase of working life orientation in teaching is desired goal. The object of the thesis was to summarize the working life-oriented teaching methods applied in the field on Natural Resources at Savonia University of Applied Sciences from the viewpoint of export of educational expertise. The thesis was commissioned by Dual Curricula – Study and Work Practice in Agriculture and Food Safety project.</p> <p>The research applied in the study was action research with an element of the qualitative research method. Workshops were arranged for teachers, students and working life partners of the Agriculture and Rural Industries of Savonia to collect information on what working life orientation means for students and teachers and what kind of working life-oriented teaching methods and business cooperation are implemented in the education. The working life-oriented teaching methods were disseminated with help of a workshop model to the cooperating universities of Albania and Kosovo.</p> <p>The views of the teachers and the students of the Agriculture and Rural Industries were mostly similar regarding the purpose of working life-orientation. The respondents referred to supporting working life and preparing students for it. The experiences of all actors in the study regarding the teaching methods corresponded to each other, the methods including internships, field visits to relevant industry settings, thesis projects, various projects and practical exercises, and guest speakers from the industry. The tested workshop model was evaluated to be effective in exporting educational expertise. The universities of Albania and Kosovo used many similar working life-oriented teaching methods as Savonia. Only a few methods were not yet possible to implement at all or in the desired extent because of a lack of business cooperation or a budget.</p> <p>Based on the results of the study, a brochure in English was created to summarise the working life-oriented educational expertise of Savonia UAS for purposes of educational expertise export. The thesis produced information from the perspectives of different actors about the current situation of the working life orientation of the education of Agriculture and Rural Industries. In addition, the thesis produced information on the export of educational expertise using the workshop model. The workshop model can be developed to be applied to events where participants are students and working life partners from a target country.</p>	
<p>Keywords</p> <p>A working life orientation, Teaching methods, Agriculture and Rural Industries, Education Export</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	7
2	AMMATTIKORKEAKOULUOPETUKSEN TYÖELÄMÄLÄHTÖISYYS	9
2.1	Työelämälähtöisyys käsitteenä	10
2.2	Yhteistyötahot käsitteenä	11
3	TYÖELÄMÄLÄHTÖISET OPETUSMENETELMÄT	12
3.1	Käyttäjälähtöisyys työelämälähtöisissä opetusmenetelmissä.....	12
3.2	Opetusmenetelmän valinta	13
3.3	Työelämälähtöisten opetusmenetelmien vaihtoehtoja	15
3.4	Työelämälähtöisten opetusmenetelmien käyttöönotto koulutusorganisaatiossa	18
4	KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ	19
4.1	Dual Curricula – Study and Work Practice in Agriculture and Food Safety	19
4.2	Savonian koulutusosaamisen vienti Dual AFS -hankkeessa.....	20
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE	22
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	23
6.1	Tutkimusmenetelmät.....	23
6.2	Aineiston keruu.....	25
6.3	Työpajamalli aineiston keruussa ja tiedon viennissä	29
6.4	Aineiston analysointi	34
7	TULOKSET	35
7.1	Työelämälähtöisyyden tarkoitus eri toimijoiden näkökulmasta.....	35
7.2	Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöiset opetusmenetelmät	37
7.3	Agrologikoulutuksen työelämälähtöisten opetusmenetelmien vienti työpajamallilla	40
7.3.1	Työelämälähtöinen opetus yleisesti	41
7.3.2	Työelämälähtöisten opetusmenetelmien sisällyttäminen opintojaksoille	48
7.4	Työpajamallin arviointi koulutusviennissä.....	52
7.5	Kooste Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöisyydestä	55
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	56
8.1	Työelämälähtöisyys Savonian agrologikoulutuksessa	56
8.2	Työpajamallin käytettävyys ja siirrettävyys	57
8.3	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	58
9	POHDINTA.....	61

LÄHTEET	64
LIITE 1: OPINNÄYTETYÖN AIHEEN RAJAUSTA KUVAAVA MIND MAP	68
LIITE 2: SUOMENKIELINEN TIETOSUOJASELOSTE	69
LIITE 3: ENGLANNINKIELINEN TIETOSUOJASELOSTE	74
LIITE 4: TYÖPAJAMALLIN ESITTELY DUAL AFS -HANKKEEN TOIMIJOILLE 2022	79
LIITE 5: TYÖPAJAN ENNAKKO-OHJEISTUS ALBANIAAN JA KOSOVOON.....	83
LIITE 6: KOOSTE KOULUTUSVIENTIIN.....	87

KUVALUETTELO

KUVA 1. Osaamisen kehittyminen työelämälähtöisessä oppimisessa (mukaihen Poikela & Poikela 2002, 58).12	
KUVA 2. Työelämäyhteistyöhön sisältyy kolme eri toimijaa: opiskelija, koulutusorganisaation opettaja tai muu edustaja sekä työelämäkumppani, esimerkiksi yritys tai julkisen sektorin organisaatio (Kotila & Mäki 2015).....	13
KUVA 3. Hybridiluokkien teknologia on mietitty verkko-opettamisen ja -oppimisen tarpeita palvelevaksi (Hyvönen 2023).....	21
KUVA 4. Toimintatutkimuksessa käytännön tekemisen ja tieteellisen teorian tasapainossa pitäminen on haasteellista.	25
KUVA 5. Albaniassa ja Kosovossa pidettyjen työpajojen alussa harjoiteltiin Google Jamboardin käyttöä vastaamalla anonyymisti fiilismittarissa.....	29
KUVA 6. Koulutusvientiin tarkoitetun työpajamallin kysymysten tärkeysjärjestys	33
KUVA 7. Savonian opetushenkilöstön työpajassa määriteltiin termiä ”työelämälähtöisyys”.....	36
KUVA 8. Savonian agrologiopiskelijöiden työpajassa määriteltiin termiä ”työelämälähtöisyys”.....	37
KUVA 9. Savonian opetushenkilöstön työpajassa listattiin esimerkkejä työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä.....	38
KUVA 10. Työelämäkumppaneiden työpajassa listattiin esimerkkejä, millaista yhteistyötä he tekevät tai ovat tehneet Savonian luonnonvara-alan opetuksen kanssa.....	39
KUVA 11. Opiskelijöiden työpajassa listattiin esimerkkejä, millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä heidän mielestään opintojaksoilla on ollut käytössä.	40
KUVA 12. Albaniassa ja Kosovossa toteutetuissa työpajoissa pohdittiin termin ”a working life orientation” tarkoitusta.....	42
KUVA 13. Albaniassa ja Kosovossa toteutetuissa työpajoissa muisteltiin, millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä käytettiin noin 2–3 vuotta sitten.	43
KUVA 14. Albanian ja Kosovon työpajoissa listattiin käytössä olevia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä. ..	44
KUVA 15. Albanian ja Kosovon työpajassa mietittiin työelämälähtöisten opetusmenetelmien tulevaisuuden suuntaa.....	45
KUVA 16. Albanian ja Kosovon työpajoissa mietittiin osallistujien osaamisen kehittämistarpeita.....	47
KUVA 17. Albaniassa ja Kosovossa kerrattiin aina työpajojen loppuvaiheessa opittuja asioita.	48

KUVA 18. Ensimmäisen työpajapäivän päätteeksi annettu tehtävä Albaniassa ja Kosovossa.	49
KUVA 19. Toisena työpajapäivänä käsiteltiin ensimmäisessä työpajassa annetut tehtävät.	50
KUVA 20. Albanian ja Kosovon työpajojen osallistujat arvioivat Savonialla käytettyjen työelämälähtöisten opetusmenetelmien soveltuvuutta omille opintojaksoilleen.	51
KUVA 21. Albaniassa ja Kosovossa mietittiin konkreettisia toimenpiteitä, kuinka työpajoissa saatuja ideoita hyödynnetään.....	52

1 JOHDANTO

Työelämälähtöisyys on yksi useista termeistä, joita käytetään kuvaamaan opetuksen teorian ja työelämästä tulevien näkökulmien yhdistämistä. Termien määrittelyissä on tulkintaeroja riippuen siitä, keneltä asiaa kysyy. ”Osataan tehdä valmistumisen jälkeen jotakii” on suora lainaus Savonia-ammattikorkeakoulun agrologiopiskelijalta saadusta kommentista määriteltäessä työelämälähtöisyyskäsitettä. Siinä kiteytyy tarve osata tehdä korkeakoulusta valmistumisen jälkeen niitä asioita, joita hän tulee tarvitsemaan työelämässä. Ammattikorkeakoulujen on vastattava tähän tarpeeseen. Lainauksessa tiivistyy myös ammattikorkeakoululain esittämä kuvaus ammattikorkeakoulujen tehtävistä, joihin kuuluu opiskelijan ammatillisen kasvun tukeminen kohti työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksia. Sisällyttämällä käytännön työelämää opetukseen opiskelijat saavat opintojensa aikana kokemuksia alan toimijoista ja työtehtävistä. Yhteistyöprosessissa on sen kaikilla kolmella toimijalla mahdollisuus verkostoitua sekä käydä tiedonvaihtoa alan ajankohtaisista asioista.

Työelämälähtöisen opetuksen toteutuksessa on lähtökohtaisesti tärkeää huomioida kaikkien siihen liittyvien toimijoiden eli opettajien, opiskelijoiden ja työelämäkumppaneiden näkemyksiä. Koulukeskeisessä toiminnassa tämä saattaa helposti jäädä taka-alalle sille tyyppillisten valmiiden suunnitelmien, aikataulujen ja työroolien määrittelyjen vuoksi. Sen sijaan avainasemassa on kaikkien toimijoiden aktiivisuus yhteistyöprosessin aikana. (Kotila & Mäki 2015, 42–47.) Perinteisimpiä malleja työelämälähtöisyyden ja opintojen yhdistämiselle ovat työharjoittelut ja opinnäytetyöt.

Opinnäytetyö on rajattu käsittelemään termin ”työelämälähtöisyys” määrittelyä, kuvaamaan Savonian agrologikoulutuksessa käytettyjä työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä ja viemään näitä tietoja eteenpäin työpajamallilla. Työssä ei käsitellä esimerkiksi sitä, millaisena Savonian eri toimijat ovat kokeneet yhteistyön ja mitä he toivovat tulevaisuudelta. Koulutusvientikäyttöön testattavassa työpajamallissa työelämälähtöisyyteen paneudutaan tarkemmin huomioiden muun muassa osaamisen päivittämistarpeita ja tulevaisuuden näkymiä. Työssä ei paneuduta koulutusorganisaatioiden ja työelämäkumppaneiden strategiadokumentteihin työelämälähtöiseen opetukseen sekä koulutusorganisaation ja työelämäkumppanin väliseen yhteistyöhön liittyen. Työssä keskitytään näiden yhteistöiden konkreettisiin käytännön kokemuksiin eikä siinä oteta kantaa, kohtaavatko strategiadokumentit ja käytännön toteutuminen toisensa.

Opinnäytetyön aiheena on Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöisyys ja sen koulutusvienti työpajamallilla. Olen määritellyt aiheen pohjaten sen työssäni kohtaamiin työnantajan sekä toimeksiantajan tarpeisiin. Työllä vastataan tarpeeseen tunnistaa ja koostaa tietoa Savonian agrologikoulutuksessa käytettävistä työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä sekä yhteistyöstä alan työelämäkumppaneiden kanssa. Osaamisen ja käytännötoimien tunnistaminen ovat alkuvaiheen tehtäviä, kun koulutusosaamisesta muokataan vientituotetta.

Työn toimeksiantaja on kansainvälinen yhteistyöhanke Dual Curricula – Study and Work Practice in Agriculture and Food Safety, lyhyesti Dual AFS. Sen lähtökohtana on ollut Albanian ja Kosovon heikko taso työelämälähtöisissä opetusmenetelmissä. Tätä lähtökohtaa on ryhdytty parantamaan hankkeen avulla. Työelämälähtöisillä opetusmenetelmillä tavoitellaan kehitystä opiskelijoiden työllistymisessä korkeakoulusta valmistumisen jälkeen.

Omassa työssäni teen yhteistyötä enimmäkseen Savonian työelämäkumppaneiden sekä alan muiden toimijoiden, mutta vaihtelevin määrin myös opiskelijoiden kanssa. Opinnäytetyö auttaa minua päivittämään tietojani käytössä olevista agrologikoulutuksen työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä, joita voin hyödyntää tehdessäni yhteistyötä alan toimijoiden kanssa. Koostetun tiedon avulla pystyn aiempaa helpommin kertomaan agrologikoulutuksen kanssa tehtävistä yhteistyövaihtoehdoista kansallisille ja kansainvälisille toimijoille. Opinnäytetyön kansainvälinen osuus toimii erinomaisena keinona kehittää omaa kielitaitoani sekä saada lisää kokemusta kansainvälisestä yhteistyöstä.

Opinnäytetyö toteutetaan toimintatutkimuksena käyttäen laadullisen tutkimusmenetelmän tutkimustapoja. Savonian luonnonvara-alan opettajien, opiskelijoiden ja työelämäkumppaneiden näkemyksiä agrologikoulutuksen työelämälähtöisyydestä ja siihen liittyvistä opetusmenetelmistä selvitetään anonyymeilla työpajatoteutuksilla. Opetushenkilöstön konkreettisia esimerkkejä käytetyistä opetusmenetelmistä välitetään Dual AFS -hankkeen albanialaisten ja kosovolaisten yhteistyöyliopistojen opetushenkilöstön tiedoksi. Koulutusosaamisen vientikäyttöön testataan työpajamallia, jonka avulla on tarkoitus sisällyttää työelämälähtöisyyttä kohdemaiden yliopistojen opintojaksoihin.

Opinnäytetyön tavoitteena on koostaa Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä koulutusosaamisen vientiä varten. Samalla testataan työpajamallin toimivuutta koulutusosaamisen viennissä. Lopputuloksena saadaan sähköisessä muodossa oleva englanninkielinen kooste Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöisyydestä sekä arvio testattavan työpajamallin toimivuudesta.

2 AMMATTIKORKEAKOULUOPETUKSEN TYÖELÄMÄLÄHTÖISYYS

Koulutusorganisaatioiden ja työelämäkumppaneiden välinen yhteistyö pohjautuu ammattikoulujen opintojen historiaan, jossa perinteisimpiä malleja yhteistyölle ovat olleet työharjoittelu ja opinnäyte-työ. Tämän jälkeen yhteistyö on muuttunut aiempaa monipuolisemmaksi. Ammattikorkeakoulujen opetuksen tulee palvella elinkeinoelämää, ennakoiden tulevaisuuden asiantuntijoiden osaamistarpeita. Työelämän tarpeet elävät muutosten mukana. (Kotila & Mäki 2014, 3.) Ammattikorkeakoululaki (932/2014, 4§) kuvaa ammattikorkeakoulujen tehtäviä seuraavasti:

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on lisäksi harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulun tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen. (Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932, 4 §)

Laissa määritellään toimintaympäristön kanssa tehtävää yhteistyötä seuraavasti:

Ammattikorkeakoulun tulee tehtäviään suorittaessaan olla erityisesti omalla alueellaan yhteistyössä elinkeino- ja muun työelämän kanssa sekä tehdä yhteistyötä suomalaisten ja ulkomaisten korkeakoulujen samoin kuin muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. (ammattikorkeakoululaki, 6 §)

Koulutusorganisaatioiden perustehtäviä ovat tieteellinen opetus- ja tutkimustoiminta. Ne eivät ole lähtökohtaisesti kaupallisia palveluntarjoajia. Työelämäkumppaneiden on muistettava tämä yhteistyössä samoin, kuin koulutusorganisaation edustajien on tarpeen ymmärtää peruskäsitteitä liiketoiminnasta. Tällainen on esimerkiksi asiakaslähtöinen ajattelu. Tommi Vihervaara (2015, 175) kannustaa koulutusorganisaatioita ja työelämäkumppaneita näkemään toisensa tasavertaisina kumppaneina.

Vihervaara (2015, 145–148) mainitsee työelämäkumppanin kanssa tehtävän yhteistyön menestyksen tekijöiksi yrityksen kiinnostuksen, innostuksen ja aktiivisuuden, opiskelijoiden motivaation ja harjoitustehtävän toteutusta vaadittavat taidot. Onnistumiseen vaikuttaa myös opintojakson ohjaajan kiinnostuksen ja valmiudet panostaa opintojaksoon sekä toiminnan organisoimisen tarkoittaen selkeää työnjakoa ja ohjeistuksia. Hannu Kotila ja Kimmo Mäki (2014, 13) määrittelevät onnistumisen avaimet näin: ”Onnistumisen avaimia ovat siis käyttäjälähtöinen suunnittelu sekä yhteinen intressi, toiminta ja toiminnan kehittäminen.” Koulutusorganisaatio ei usein voi vaikuttaa työelämäkumppanin

käyttäytymiseen eli innokkuuteen ja kiinnostukseen opiskelijoiden harjoitustyötä kohtaan. Työelämäkumppaneiden käyttäytymisen parhaiksi tavoiksi Vihervaara (2015, 146) toteaa yritykselle saavutettavien etujen kertomisen sekä opastuksen, kuinka työelämäkumppanin sanat sekä innostus vaikuttavat opiskelijoiden motivaatioon.

2.1 Työelämälähtöisyys käsitteenä

Työelämälähtöisyyden käsitteestä on käytössä useita muita samaan asiaan viittaavia termejä. Näitä termejä ovat työelämäläheisyys, ongelmaperustainen oppiminen, ongelmälähtöinen oppiminen, ongelmakeskeinen oppiminen sekä ongelmakeskeinen opetus. Käsitteiden tulkinnoissa on kuitenkin eroja: toisaalta termit tulkitaan tarkoitettavaksi projektiopintoja, toisaalta samoja termejä käytetään tutkivan oppimisen käytännön toteutusmallina. (Poikela, Lähteenmäki & Poikela 2002, 25.)

Työministeriön vuonna 2006 julkaiseman raportin mukaan käsite ”työelämälähtöisyys” tarkoittaa käytännön työtaitojen oppimista. Käsitteen kerrotaan tarkoittavan myös opetukseen liittyviä keinoja, joissa ollaan vuorovaikutuksessa työelämäkumppaneiden kanssa merkityksellisiä ja autenttisia ongelmia ratkaisten. Käsite ”työelämäläheisyys” on käsitteenä laajempi kuin käsite ”työelämälähtöisyys”, sillä aiempi viittaa ammatillisten valmiuksien laajaan kehittämiseen. (Peisa 2010, 7.)

Marja-Liisa Neuvonen-Rauhala (2009, 11–13) toteaa väitöskirjassaan, ettei käsitteelle ”työelämälähtöisyys” ole virallista termiä tai määritelmää. Tässäkin termin määritelmän todetaan muotoutuvan kuulijakohtaisesti. Se puolestaan muodostaa riskin, että koulutusorganisaatiot ja työelämä ymmärtävät termin eri tavoin. Tehyn (2019) julkaisussa työelämälähtöisyyttä kuvataan seuraavasti:

Työelämälähtöisyys koulutuksessa tarkoittaa osaamisen kehittämistä siten, että koulutus vastaa työelämän todellisiin osaamisvaatimuksiin. Työelämän ja koulutuksen yhteistyötä tiivistetään, jotta työelämämuutoksiin voidaan reagoida nopeasti. Pedagogiikassa huomioidaan lähiopetuksen riittävyys.

Anne Törn-Laapio ym. (julkaisuaika tuntematon) toteavat seuraavasti kuvaillessaan termiä työelämäläheisyys: ”Työelämäläheisyys tarkoittaa työelämätaito vaatimusten lisäksi joustavuutta ja opiskelijan yksilöllisten opintopolkujen mahdollistamista muun muassa työn opinnollistamisen kautta.” Poikelan (2002, 9) toimittamassa kirjassa kuvataan termiä ongelmaperustainen oppiminen siten, että se ratkaisee todellisia työelämässä ja yhteiskunnassa esiintyviä ongelmia. Ongelmaperustaisessa oppimisessa opiskelijat selvittävät, mitä tietoja heidän on tarpeellista tietää, jotta ongelma saadaan ratkaistua tai lievennettyä (Margetson 1999, 56). Opiskelijoiden on osattava tunnistaa tieto, jota he tarvitsevat, ja sen jälkeen sovellettava sitä ongelmanratkaisuisissa (Boud & Feletti 1999, 32).

Ongelmaperustainen pedagogiikka nähdään strategiana, kun opetetaan asiantuntijuutta ja osaamista sekä uudenlaista tapaa oppia (Nummenmaa & Virtanen 2002, 166). Termillä ongelmakeskeinen oppiminen tarkoitetaan ajattelua, jossa huomioidaan oppimisen sitouttaminen kulloisiinkin tilanteisiin. Näitä tilanteita ovat oppimistehtävät, joissa ratkotaan työelämän todellisia ongelmatilanteita. Termi ongelmakeskeinen opetus liittyy opetuksessa käytettäviin erilaisten ongelmanratkaisutekniikoiden käyttöön. (Poikela ym. 2002, 25.)

Kuten edellisistä kuvailuista nähdään, moni mainituista termeistä tarkoittaa keskenään lähestulkoon samaa tai täysin samaa asiaa. Tässä opinnäytetyössä käytetään termiä työelämälähtöisyys, sillä se on termeistä yleisimmin käytetty. Päätös kyseisen termin käyttämisestä pohjautuu suomenkieliseen hakuun Googlessa. Sanalla työelämälähtöisyys löytyy noin 101 000 hakutulosta, työelämäläheisyydellä noin 17 100 hakutulosta, ongelmakeskeisellä opettamisella noin 13 900 hakutulosta, ongelmaperustaisella oppimisella 12 400 hakutulosta, ongelmakeskeisellä oppimisella noin 11 100 tulosta ja ongelmälähtöisellä oppimisella noin 7 890 hakutulosta. Google-haku tehtiin 11.3.2023. Perustelu termin "työelämälähtöisyys" käytölle on myös, että sitä käytetään ammattikorkeakoulusta valmistuneiden opiskelijoiden AVOP-kyselyssä.

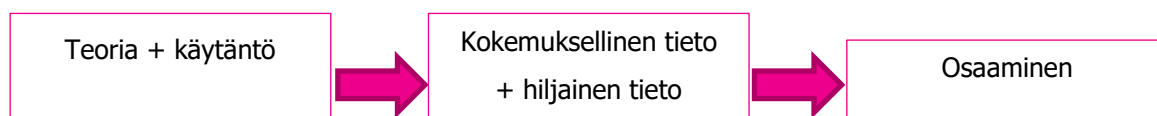
2.2 Yhteistyötahot käsitteenä

Tahoista, jotka tekevät yhteistyötä koulutusorganisaatioiden ja niiden opiskelijoiden kanssa, on käytössä useita erilaisia nimikkeitä. Peisa (2010, 8–10) luettelee esimerkkeinä yhteistyöyrityksen ja -kumppanin ja partnerin. Käsitteessä "kumppanuus" korostetaan muun muassa kumppaniorganisaatioiden pitkäkestoista ja läpinäkyvää yhteistyötä, jossa sitoudutaan edistämään yhteisiä pyrkimyksiä. Yhteistoiminta on sitoutunutta ja siinä käytetään sopimuksia. Vastaavasti käsitettä "yhteistyö" käytetään toiminnoissa, jotka ovat lyhytkestoisia ja hyödyttävät lähinnä vain toisen yhteistyötahon pyrkimyksiä. Onpa yhteistyötahojen välinen toiminta sitten pitkä- tai lyhytkestoista, pääperiaatteena on, että sen tulee hyödyttää kaikkia toiminnassa mukana olevia. (Peisa 2010, 8–10.)

Opinnäytetyössä käytetään termiä työelämäkumppani, jolla tarkoitetaan esimerkiksi yritystä tai julkisen sektorin organisaation edustajaa. Kirjoittajan oman opiskelu- ja työkokemuksen mukaan Pohjois-Savossa toteutuu Savonian ja työelämän yhteistyötahojen välillä yhteistyötä, joka lukeutuu enemmän kumppanuudeksi kuin lyhytkestoiseksi yhteistyöksi. Myös lyhytkestoista yhteistyötä tehdään. Opinnäytetyön luettavuuden selkeyttämiseksi käytetään vain yhtä termiä. Tämä myös suojaa paremmin yhteistyötahojen anonyymiyttä, koska käytettäessä yhtä termiä ei voida päätellä toteutetun yhteistyön laajuutta ja siten arvella, mistä yhteistyötahosta on kyse (Kotila & Mäki 2014, 3).

3 TYÖELÄMÄLÄHTÖISET OPETUSMENETELMÄT

Tavoitteena on, että työelämälähtöisessä oppimisessa opiskelija hyödyntää oppimisessaan teoreettista ja käytännön elämän tietoa. Näiden tuloksena muodostuvan tiedon on todettu olevan pysyvämää kuin pelkästään muistamiseen pohjautuvan tiedon. Kuvassa 1 olevassa prosessikaaviossa kuvataan, kuinka osaaminen muodostuu työelämälähtöisessä oppimisessä. Kun opiskelija liikkuu oppimisprosessissa teorian ja käytännön välillä, se tuottaa opiskelijalle kokemuksellista tietoa. Opiskelija kykenee prosessissa tavoittamaan ratkaistavaan asiaan liittyviä hiljaisia tietoja. Prosessissa tavoitellaan samankaltaisuuksia työmaailman ja koulutuksen välille, ja siten lähennetään niitä keskenään. Koulutus ei voi tuottaa täysin valmista ammatillista osaamista, sillä työelämässä on laajoja tiedon ja osaamisen ulottuvuuksia. Nämä ulottuvuudet voi saavuttaa vasta työssä. (Poikela & Poikela 2022, 58–59.)

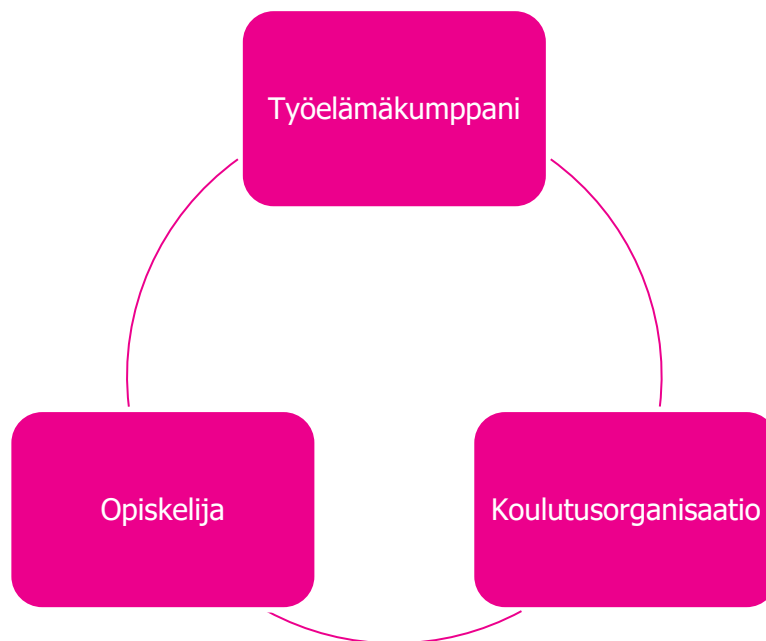

KUVA 1. Osaamisen kehittyminen työelämälähtöisessä oppimisessä (mukaillen Poikela & Poikela 2002, 58).

Oppimista tapahtuu suunnitellusti eli formaalisti, tilannesidonnaisesti eli nonformaalisesti sekä satunnaisesti eli informaalisti. Formaalia oppimista tapahtuu etukäteen suunnitelluissa tilaisuuksissa kuten luennoilla, koulutuksissa, kursseilla sekä harjoituksissa luokahuoneessa. Nonformaaliselle oppimiselle tyypillistä on, että esimerkiksi työharjoitteluissa tai itsenäisessä opiskelussa yksilö hakee tietoa sitä tarvitessaan. Tietoa haetaan vuorovaikutuksellisissa tilanteissa alan kokeneempien henkilöiden tukemana. Informaalista oppimista tapahtuu epävirallisissa tilanteissa kuten työpaikkojen ja korkeakoulujen kahvihuonekeskusteluissa tai ohimennen käytävillä tai tilaisuuksissa sekä seuraamalla uutisia. (Rissanen 2003, 60–61.)

3.1 Käyttäjälähtöisyys työelämälähtöisissä opetusmenetelmissä

Työelämälähtöisissä opetusmenetelmissä on eräänä vaihtoehtona tehdä yhteistyötä työelämäkumppaneiden kanssa. Työelämäyhteistyöhön sisältyy kolme eri toimijaa: opiskelijan, koulutusorganisaation opettajan tai muun edustajan sekä työelämäkumppanin, esimerkiksi yrityksen tai julkisen sektorin organisaation (kuva 2). Nämä kolme toimijaa tekevät keskenään yhteistyötä. Tärkeää on, että he kaikki ovat yhteistyöprosessissa aktiivisina toimijoina ja prosessissa mietitään käyttäjälähtöisyyttä, eli kaikkien osapuolten näkemykset huomioidaan. Tavoitteena on, että palvelut ja tuotteet vastaavat loppukäyttäjien tarpeisiin sekä mahdollisesti synnyttävät uusia tarpeita. Yhteistyön alkuvaiheessa on tarpeellista selvittää, ketkä ovat yhteistyön tulosten loppukäyttäjiä. (Kotila & Mäki 2015, 42–47.)

KUVA 2. Työelämäyhteistyöhön sisältyy kolme eri toimijaa: opiskelija, koulutusorganisaation opettaja tai muu edustaja sekä työelämäkumppani, esimerkiksi yritys tai julkisen sektorin organisaatio (Kotila & Mäki 2015).

Yhteistyön eri toimijat huomioivassa käyttäjälähtöisessä toiminnassa kaikki toimijat osallistuvat jokaisiin työvaiheisiin, eli suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Toimijoiden roolit voivat vaihtua ja sekoittua yhteistyön aikana. Esimerkiksi opiskelija saattaa toimia ajoittain ohjaajana, työelämäkumppani toteuttajana ja koulutusorganisaation edustaja ideoijana. Yhteistyö on monialaista ja -ulotteista.

Koulukeskeisyydelle on tyypillistä etukäteen määritellyt opetussuunnitelmat ja suunnitelman mukaisesti ajoitetut opintojaksot sekä koulutusorganisaation määrittelemät työroolit. Toiminta on opettajakeskeistä, ja siinä oikeanlaiset toiminnot ja tavat oppimiselle sekä opintojakson arvioinnille pohjautuvat opettajan näkemyksiin. Koulukeskeisessä toiminnassa on riskinä, että työelämäkumppanit irtaantuvat yhteistyöstä, koska heidän on sovittava tarpeensa ja toiveensa vain koulutusorganisaation asettamien raamien mukaisesti. (Kotila & Mäki 2014, 9–13.)

3.2 Opetusmenetelmän valinta

Opintojaksoille valitaan niille soveltuvat opetusmenetelmät. Valintaan vaikuttavat opintojaksolle ja oppimiselle asetetut tavoitteet, opiskeltava aihe, osallistujien käsitys oppimisesta, opiskeluympäristö sekä opettajan oma arviointi hänelle itselleen sopivista opetusmenetelmistä. (Mykrä & Hätönen 2008, 9.) Suunnitteluvaiheessa on järkevää huomioida eri oppimisympäristöille tyypilliset heikkoudet ja vahvuudet sekä se, miten ne vaikuttavat oppimiseen (Rissanen 2003, 60).

Taulukossa 1 kuvataan mittaria, jonka onnistumisen kohtia sekä kriittisiä kohtia voi käyttää opetusmenetelmävalintojen arvioinnissa ja suunnittelussa eri toimijat eli opiskelijat, opettaja ja työelämäkumppanit huomioiden. Taulukko mukailee Kotilan ja Mäen (2015, 47–48) laatimaa taulukkoa, jonka taustatietoja on kerätty työelämälähtöisen oppimisympäristön toimintaa käsittelevistä tutkimuksista,

joissa huomioidaan eri työelämäyhteistyön toimijoiden (kuva 2) näkökulmia. Tutkimukset toteutti OPIT – Työelämälähtöisten oppimisympäristöjen tutkimus- ja kehittämishanke vuosina 2011, 2012 ja 2013. Tutkimuksessa todettiin käyttäjälähtöisten työelämäyhteistöiden olevan yksi tapa parantaa opiskelijoiden työllistymistä opintojen jälkeen sekä tehostaa ammattikorkeakouluopintoja.

TAULUKKO 1. Työelämälähtöistä opetusmenetelmää valitessa on toimivan yhteistyön kannalta tarpeellista huomioida yhteistyön eri toimijoiden näkökulmat (mukaihen Kotila & Mäki 2015).

**Työelämälähtöinen opetusmenetelmä:
menetelmän valinta työelämäkumppanin näkökulmasta**

Kohtia yhteistyön onnistumiseksi	Kriittisiä kohtia
<ul style="list-style-type: none"> - työelämäkumppanin tarpeiden huomiointi varhaisessa vaiheessa - mietitty konkreettisia asioita, miten työelämäkumppani saa yhteistyöstä hyötyä käyttämilleen resursseille - mitä lisäarvoa yhteistyö luo verraten yrityksen normaali toiminta - opettajien aktiivisuuden ja yhteydenpidon varmistaminen työelämäkumppaniin - tapaamisten organisointi työelämäkumppanin yritystoiminnan vuodenvieritys huomioiden - työelämäkumppanin aktiivisen roolin varmistaminen opintojakson kehittämisessä 	<ul style="list-style-type: none"> - opettajien ohjauksen käytännöt työelämäkumppanin luona – mikä on järkevä määrä käyntejä toiminnan laajuus ja sisältö huomioiden - opiskelijoiden laatimien harjoitustehtävien esittämien ja käsittelytapa työelämäkumppanin kanssa - opintojakson aikataulun ja työelämäkumppanin aikataulujen yhdistäminen - ammattikorkeakoulun yhteyshenkilön ilmoittaminen työelämäkumppanille - työelämäkumppanin oppimismahdollisuudet yhteistyöprosessissa - työelämäkumppanin yritystoiminnan vanhojen asiakkaiden kuormittamisen estäminen

Työelämälähtöinen opetusmenetelmä: menetelmän valinta opiskelijan näkökulmasta

Kohtia yhteistyön onnistumiseksi	Kriittisiä kohtia
<ul style="list-style-type: none"> - opiskelijan oman vastuun määrittely - verkostoituminen - oppimisen mahdollistaminen työelämäyhteistyössä - teorian soveltaminen työelämässä - työroolin, kommunikointi- ja yhteistyötaitojen oppiminen - aidon työelämäkokemuksen luominen 	<ul style="list-style-type: none"> - ohjauksen ja arvioinnin toteutus yhteistyön toimijoiden kanssa - epäselvät tavoitteet ja tehtävänannot - tehtävien rytmittäminen - korkeakoulumaisuuden ja työelämässä oppimisen yhdistäminen - varmistaminen, että opiskelijat pääsevät oppimaan työelämäkumppaneiden yrityksissä, eivätkä ole vain työvoimaa - työelämäyhteistyössä kertyvän osaamisen huomiointi opinnoissa

(jatkuu)

TAULUKKO 1 (jatkuu)

Työelämälähtöinen opetusmenetelmä: menetelmän valinta opettajan näkökulmasta

Kohtia yhteistyön onnistumiseksi	Kriittisiä kohtia
<ul style="list-style-type: none"> - opettajan roolin määrittely toiminnassa - hankkeiden toimenpiteiden käsikirjoitus - ammattikorkeakoulun, opiskelijoiden ja työelämäkumppanin aikataulujen yhdistäminen - yhteistyön mitoittaminen opettajan työaikaresursseihin - yhteistyön linkittyminen eri opintojaksoihin - opetusmenetelmävalinnan vaikutus verkostoitumiseen ja yritys yhteistyöhön edistävästi - opetusmenetelmävalinnan sisällyttäminen opetussuunnitelmaan 	<ul style="list-style-type: none"> - opettajakeskeisyyden ja korkeakoulumaisen toiminnan välttäminen - yhteistoiminnallisen oppimisen varmistaminen, yhteistyön kaikki toimijat mukana - ohjauksen ja arvioinnin järjestäminen - ammattikorkeakoulun yhteyshenkilön ilmoittaminen työelämäkumppanille - opettajan oppimismahdollisuudet - opintojakson aikataulun ja työelämäkumppanin aikataulujen yhdistäminen

3.3 Työelämälähtöisten opetusmenetelmien vaihtoehtoja

Työelämäkumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö edistää tiede- ja yritysmaailman välistä keskustelua ja tiedonvaihtoa. Yhteistyö saattaa kuitenkin luoda odottamattomia tilanteita, jotka ovat mahdollisesti opettajalle uusia ja joiden ratkaisemistapa vaatii pohdintaa. Tilanteet voivat olla haastavia, mutta opettajalle ja opiskelijoille antoisempia kuin perinteinen teoreettinen opetus. Opetus ilman yritys yhteistyötä ei yleensä luo odottamattomia tilanteita ja opintojakson arviointi on helppoa. Siinä ongelmien ratkaisu ei kuitenkaan ole niin motivoivaa kuin työelämäkumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö, sillä heillä ratkaisuille aito tarve. (Vihervaara 2015, 21–23.)

Työelämäkumppanit hyötyvät yhteistyössä tehtävistä harjoitustehtävistä, saaden hyvällä hinta-laatusuhteella uusia ajatuksia ja ideoita. Yhteistyötä tehdään matalalla kynnyksellä ja siinä työelämäkumppani pääsee vaikuttamaan opiskelijoiden osaamiseen. Lisäksi yhteistyö opiskelijoiden kanssa voi helpottaa mahdollista rekrytointitilannetta, sillä kontakteja on luotu yhteistyön aikana ja yrityksen sekä opiskelijoiden toimintatavat ovat tulleet tutuksi molemminpuolisesti.

Opettajille työelämälähtöinen opetus luo myös mahdollisuuden päästä verkostoitumaan yrityksiin sekä keskustelemaan alan ajankohtaisista aiheista. Yhteistyöt ovat tilaisuuksia päästä näkemään, millaisia taitoja alan työelämässä tarvitaan. Työelämälähtöinen opetus on yhteiskunnallista vaikuttamista, koska se tukee yhteistyössä mukana olevien työelämäkumppaneiden toimintaa. Yhteistyön aloittaminen on nopeaa ja se voi olla ensimmäinen askel pitkäkestoiselle yhteistyökumppanuudelle, kuten yhteiselle hankkeelle.

Opiskelijan hakiessa opiskelemaan, on motivaation taustalla kiinnostus alaa tai aiheita kohtaan sekä mahdollisuus työllistyä tulevaisuudessa hänelle itselle mieluisaan ja hyvään työpaikkaan. Työelämäkumppaneiden kanssa tehtävässä yhteistyössä opiskelija pääsee verkostoitumaan yrityksiin ja tekemään työelämän työtehtäviä. Opiskelijan ammatilliselle kasvulle tämä voi olla hyvin voimakas kokemus, sillä hän oppii tuntemaan potentiaaliansa ja kykyä saada aikaan konkreettisia asioita. (Vihervaara 2015, 20–30.)

Opetuksen työelämälähtöisyys auttaa opiskelijan siirtymistä työelämään (Vänttinen & Keto & Joupila-Kupiainen 2015, 66) ja on tutkittu, että opiskelijat arvostavat verkostoitumistilaisuuksia. Niissä opiskelijat pääsevät luomaan suoria kontakteja heidän mahdollisesti tuleviin työpaikkoihin. Verkostoitumiskyvystä on tullut yhä tärkeämpi työelämäntaito. (Vasikkaniemi & Rintala 2015, 23–28.)

Työelämäkumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö vaihtelee muuttuvien tarpeiden mukaan. Alla on esitetty tavallisimpia yhteistyöesimerkkejä, joita Tommi Vihervaara (2015, 12–13) listaa kirjassaan Yritysyhteistyö opetuksessa – Käytännön käsikirja yliopistoille ja yrityksille. Vaikka Vihervaaran esimerkit on kerätty suomalaisista yliopistoista, on ne sovellettavissa myös ammattikorkeakoulujen opetuksessa.

Vierailijaluennolla opiskelijat kuulevat opetettavaan aihealueeseen yrityksen näkökulman yrittäjältä tai asiantuntijalta. Lähtökohtaisesti opintojakson opettaja päättää vierailijaluennon aiheen, jotta aihe soveltuu hyvin opintojakson sisältöön. Vierailijaluennotsija toimii asiantuntijaroolissa, ei myyntiedustajana. (Vihervaara 2015, 86–87.)

Yritysvetoisella kurssilla opintojakson sisältö on suunniteltu kokonaan yhdelle yritykselle ja sen toimintaan liittyen tai siten, että yksi yritys huolehtii joko kokonaan tai lähes kokonaan opintojaksolla opettamisesta. Opintojaksojen sisällön suunnittelussa tehdään aina tiivistä yhteistyötä koulutusorganisaation opettajan kanssa, jotta sisältö vastaa opiskelijaryhmän opetussuunnitelmaa ja yrityksen tarpeita. Tällainen opintojakso voi sisältää esimerkiksi tapaustutkimuksia tai kilpailun. (Vihervaara 2015, 114.)

Yritysvierailulla opiskelijat tutustuvat opintojakson teemaan liittyvän yrityksen toimintaan yrityksen toimitiloissa. Yritysvierailuilla opiskelijat pääsevät havainnoimaan, kuinka teoriassa opittu asia toimii käytännössä. Yleensä opintojakson opettaja tekee aloitteen yritysvierailuille. Yritysvierailulla yrityksen edustaja esittelee yrityksen toimintaa. Yritysvierailut ovat yrityksille erinomaisia tilaisuuksia aloittaa uusien työntekijöiden rekrytointi.

Tapaustutkimuksessa opiskelijat selvittävät aidon tai aidon tuntuksen tapauksen eli *casen*, joka voi tulla opettajalle työelämäkumppanilta tai vierailijaluennotsijalta. Opiskelijat laativat tapaukselle käytännönläheisen ratkaisun oppimansa teorian pohjalta soveltaen sitä käytäntöön. Ratkaistava tapaus voi olla täysin uusi ja tuore, jolloin opettajakaan ei välttämättä tiedä vielä parasta tai oikeaa ratkaisua tapaukselle tai tapaus voi olla sellainen, joka on ratkaistu jo aikaisemmin. Ratkaistavan tapauksen antajalta tarvitaan aikaa kommentoida opiskelijoiden laatimia ratkaisuja, jotta opiskelijoiden oppimishyöty on mahdollisimman hyvä. Tapausten ratkaisemiseen voi liittää myös kilpailun, jossa opiskelijaryhmät ratkovat joko tunneissa tai päivissä annettuja tapauksia. (Vihervaara 2015, 88–93.)

Kilpailussa yritys antaa aiheen, johon opiskelijat tekevät joko yksilötyönä tai ryhmätöinä tuotoksen. Aiheen antanut yritys valitsee näistä parhaimman ja palkitsee sen työn tehneen opiskelijan tai opiskelijaryhmän sekä mahdollisesti maksaa tekijänoikeuskorvauksen. Yrityksille kilpailut ovat yksi tapa saada useita erilaisia ideoita annettuun aiheeseen. (Vihervaara 2015, 101–104.)

Opiskelijaprojekteissa työskennellään tiimeissä, joka voi koostua yhden tai useamman eri alan opiskelijoista. Monialaisessa tiimissä työskentely vastaa hyvin nykyisiä työelämäntarpeita. Opiskelijapro-

jektien aiheen toimeksianto ja perehdytys tulee työelämäkumppanilta. Ohjauksessa tukee opintojaksopettaja. Opiskelijaprojekteja voidaan toteuttaa kansallisesti ja kansainvälisesti yhteistyössä ulkomaisten kumppaneiden kanssa. (Vihervaara 2015, 117.)

Työharjoittelussa opiskelija pääsee testaamaan opittuja taitoja aidossa työympäristössä, työelämään tutustuen ja työpaikalla lisää oppien. Usein työharjoittelu on pakollinen osa opintoja, mutta vaihtelevuutta käytänteissä on. Opintojen sisällön mukaan työharjoittelun voi mahdollisesti suorittaa ulkomailla. Työharjoittelupaikan työnantaja huolehtii opiskelijan opastuksesta työtehtävissä sekä ohjeistaa, kuinka toimia työpaikalla. (Vihervaara 2015, 93–95.)

Opinnäytetyöllä eli opiskelijan lopputyöllä on yleensä toimeksiantajana alan yritys. Toimeksiantaja, opinnäytetyön ohjaaja sekä opiskelija määrittelevät ja hyväksyvät yhdessä opinnäytetyön aiheen. Opinnäytetyön tekemisestä tehdään yhteinen sopimus. Opinnäytetyön ohjaajan antamat neuvot voivat olla hyödyllisiä myös yritykselle. Toimeksiantaja osallistuu opinnäytetyön arviointiin. (Vihervaara 2015, 105–106.)

Yhteistoiminta-alusta on kohtaamispaikka, jossa opiskelijat ja yritykset kohtaavat joko fyysisesti tai virtuaalisesti. Ideana kohtaamispaikoissa on jalostaa tuotteita, palveluita ja uutta yritystoimintaa. Tyypillisesti toiminnassa yhdistetään koulutusorganisaation opetusta ja tutkimustoimintaa. Ajatuksena on, että yritys ei toimi projektin toimeksiantajana tai koulutusorganisaation asiakkaana, vaan he osallistuvat kehitystyöhön opiskelijoiden rinnalla. Usein osallistuminen on yritykselle maksutonta. Yritykselle tulee maksu vain, mikäli hän haluaa ostaa kehitysyhteistyössä tuotetun tuloksen, jonka omistusoikeus on opiskelijoilla. Yhteistyö on yrityksille hyvä väylä rekrytoida uusia työntekijöitä. Kansainvälistäkin tunnettuutta saaneessa Tampereella kehitetyssä Demola-toiminnassa jopa 20 % opiskelijoista on löytänyt työpaikan yhteistyön kautta. (Vihervaara 2015, 152–165.)

Oulun ammattikorkeakoululla on Ripa-palvelu, jonka kautta yritykset voivat tarjota erilaisia yhteistyöideoita opiskelijoille. Näitä ovat esimerkiksi opinnäytetyöt, työharjoittelupaikat, erilaiset kehitysprojektit sekä asiantuntijapalvelut. Ripa toimii yhden luukun periaatteella. (Vihervaara 2015, 158.)

Savonia-ammattikorkeakoulun Design, Digi, Wellness ja Business Centerit sekä laboratoriot tarjoavat palveluita korkeakoulun ulkopuolisille toimijoille kuten esimerkiksi yrityksille. Design Center toimii muun muassa yritysten brändin kehittämisen, palvelu-, tuote- ja tilamuotoilun sekä applikaatiotutannon parissa. DigiCenterNS:n tarjoamat palvelut liittyvät teknologiaan, kuten uuden digiteknologian soveltamiseen ja niiden käyttöönottoon. Wellness Center tarjoaa palveluja työntekijöiden hyvinvoinnin parantamiseen järjestämällä muun muassa tyhy- ja tykypäiviä sekä mittaamalla fyysistä suorituskykyä ja kehonkoostumusta. Business Centerin palveluverkosto kehittää liiketoiminta- ja johtajajyysosaamista. (Savonia julkaisuaika tuntematon a.) Laboratorioissa tehdään laaja-alaista tutkimusta ja testaamista eri toimialoilla (Savonia julkaisuaika tuntematon b). Ytiimi-opintojaksolla opiskelijat tekevät korvausta vastaan projekteja erilaisille yrityksille (Savonia julkaisuaika tuntematon c). Opiskelijat ovat tiiviisti toiminnassa mukana tekemällä Centereissä ja muissa palveluissa harjoitteluja, opinnäytetöitä ja muita projekteja.

3.4 Työelämälähtöisten opetusmenetelmien käyttöönotto koulutusorganisaatiossa

Työelämälähtöisten opetusmenetelmien käyttöönotto vaatii muutoksia koulutusorganisaation toimintakulttuurissa ja opetussuunnitelman uudistaminen on tarpeen (Nummenmaa & Virtanen 2002, 166). Olennaista on pohtia, sovelletaanko pedagogiikkaa vain osassa opetussuunnitelmaa vai koko opetussuunnitelmassa (Nummenmaa & Virtanen 2002, 172). Uuden oppimistavan jalkauttaminen vaatii joustavuutta opetussuunnitelmalta sekä opettajien asenteelta ja totutuilta opetusmenetelmiltä (Vasikkaniemi & Rintala 2015, 30).

Opetussuunnitelman kehittämistyössä tarvitaan tiivistä yhteistyötä koulutusorganisaation edustajien, opiskelijoiden sekä työelämäkumppaneiden kanssa. Yhteistyötä on tarpeen tehdä paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Koska opetussuunnitelmien toivotaan vastaavan ennakoivasti alan tulevaisuuden haasteisiin, nykyhetken tarpeisiin mukautuen, on työelämäkumppaneiden kommentit tarpeellisia opetussuunnitelman kehittämisvaiheessa. Opetussuunnitelman kehittämistyössä on tarpeellista harkita, käytetäänkö aiempaa olemassa olevaa opetussuunnitelmaa uuden suunnitelman pohjana, vai käytetäänkö kaikki aika uuden opetussuunnitelman rakentamiseen. (Tiainen & Hietala 2012, 190.)

Yritysyhteistyön konseptoinnissa yhteistyön toiminnot ovat harkittuja ja ne kuvataan kirjallisesti, ikään kuin käsikirjoituksena toteutukselle. Kirjallisesti kuvatusta yhteistyökonseptista on koulutusorganisaatiolle useita eri hyötyjä. Sitä on helppo esitellä työelämäkumppaneille ja organisaation sisäisesti uusille työntekijöille, kun heitä perehdytetään tehtäviin. Tällä tavoin yhteistyö ei ole vain yhden ihmisen varassa. (Vihervaara 2015, 170.)

Konseptointia seuraa toinen tutkimustarve, joka on yhteistyömuodon tuotteistaminen. Siinä huomioidaan työelämäkumppanin näkökulma koulutusorganisaation ja yrityksen välisessä yhteistyössä. Esimerkiksi opiskelijoiden opinto-oppaassa voi olla tarpeellista kirjata oma lukunsa yritysyhteistyölle. Viestinnässä on tärkeää kuvata yhteistyömahdollisuudet siten, että työelämäkumppanit ymmärtävät ne. Työelämäkumppanien on tärkeää tietää, millaisia ajallista ja rahallista resurssia yhteistyö heiltä vaatii, miten he hyötyvät siitä sekä miten yhteistyö etenee käytännössä toiminnoiltaan sekä aikataulultaan. Maksullisessa yhteistyössä on järkevää kuvata läpinäkyvästi, mistä kustannusrakenne muodostuu. Usein ollaan kiinnostuneita siitä, miten hinta muodostuu. (Vihervaara 2015, 170–172, 182–183)

4 KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Develtere, Huyse ja Van Ongevalle (2021, 62-64) toteavat kansainvälisen kehitysyhteistyön olleen perinteisesti yksisuuntaista, jossa pohjoisesta viedään tietoa ja apua etelään. Pohjoinen on toiminut lahjoittajana ja etelä saajana. Tämä kehitysyhteistyömalli on muuttumassa. Yhteistyö toimii aiempaa enemmän verkostomaisesti, ja eri sidosryhmillä ovat yhteiset haasteet ja tavoitteet ratkaistavina. Aiempi vertikaalinen suunta on muuttunut horisontaaliseksi.

Muuttuneessa yhteistyössä vuorovaikutus on tasa-arvoista ja monisuuntaista, jossa lahjoittajat eivät pyri enää vain ratkaisemaan saajien puutteita ja haasteita. Lahjoittajien ja saajien sijaan toimijat nähdään kumppaneina. Yhteistyön pääpaino on kaikkien yhteistyökumppaneiden vahvuuksissa, mahdollisuuksissa, ihmiskeskeisyydessä ja molempia osapuolia hyödyttävässä yhteistyössä, ei enää yksisuuntaisessa tarve- ja suunnitelmakeskeisyydessä. (Develtere, Huyse & Van Ongevalle 2021, 62–64.)

4.1 Dual Curricula – Study and Work Practice in Agriculture and Food Safety

Dual curricula – Study and work practice in agriculture and food safety, lyhyesti Dual AFS, on vuosina 2020–2024 toteutettu kansainvälinen hanke. Siinä kehitetään Kosovon ja Albanian luonnonvara-alan ja ruokasektorin koulutusalojen opetussuunnitelmia erityisesti opetuksen käytännönläheisyyden osalta. Sen tavoitteena on edistää opiskelijoiden työllistymistä korkeakoulusta valmistumisen jälkeen, parantaa elintarvikealan kilpailukykyä sekä kehittää maatalous- ja kotieläintieteiden osaamista ja innovaatiokykyä. (Dual AFS julkaisuaika tuntematon a.)

Tavoitteisiin haetaan ratkaisua sisällyttämällä koulutusohjelmiin aiempaa enemmän käytännönläheisiä toteutuksia, parantamalla verkko-oppimistyökalujen käyttöä tiedonsiirrossa, kehittämällä elinikäistä oppimista (life long learning) sekä pilotoimalla kaksi uutta opetussuunnitelmaa, joissa on huomioitu käytännön harjoitukset. Teoriapainotteisella opetuksella on ollut vahva rooli yliopistoissa. (Dual AFS julkaisuaika tuntematon b.) Termillä ”dual” tarkoitetaan luokkahuoneessa tapahtuvan teorian opiskelun ja yrityspohjaisten harjoittelujen yhdistelmää (Dual AFS julkaisuaika tuntematon c).

Dual AFS -hankkeen kuusi eri toimijaa tulevat neljästä eri maasta. Tiranan yliopisto, The Agricultural University of Tirana, tarjoaa kandidaatin, maisterin sekä tohtorin tason koulutusohjelmia. Koulutusohjelmia on useita ja niistä löytyy myös maa-, metsä- ja vesitalouden, elintarvikkeiden, kalastuksen sekä ympäristöalat. Yliopistolla on opetus- ja tutkimuskäyttöön useita laboratorioita, neljä kasvihuonetta sekä kalankasvatuskeskus. Koulutuksessa panostetaan käytännön harjoitteluihin, joita tehdään yhteistyössä isojen maatilojen kanssa.

Korcan yliopisto, University ”Fan S. Noli” Korce, tarjoaa kandidaatin, maisterin sekä tohtorin tason koulutusohjelmia. Koulutusohjelmia löytyy maatalouden, talous- ja lääketieteen sekä opetuksen aloilta. Yliopisto on tehnyt yhteistyötä Tempus ja ERASMUS projekteissa, joissa on paneuduttu muun muassa opetussuunnitelmien ja opetuksen laadun kehittämiseen. Yliopisto kannustaa opiskelijoita ja henkilökuntaa osallistumaan vaihto-ohjelmiin, joita tehdäänkin yliopiston antamien tietojen mukaan runsaasti.

Prishtinan yliopisto, University Of Prishtina "Hasan Prishtina", tarjoaa kandidaatin ja maisterin tasoisia koulutusohjelmia. Yliopistolla on yhteensä 14 eri tiedekuntaa, joista yksi paneutuu maatalous- ja eläinlääketieteisiin. Näihin lukeutuu muun muassa elintarviketeknologia, viinin ja vihannesten viljely sekä muita maataloustuotannon osa-alueita. Opinnot sisältävät teoriaopetuksen lisäksi laboratorio-tunteja sekä käytännön työelämään valmistelevia ammatillisia harjoituksia. Opiskelijoita ja henkilökuntaa kannustetaan osallistumaan vaihto-ohjelmiin sekä monipuoliseen kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön, kuten tutkimusten ja julkaisujen tekemiseen.

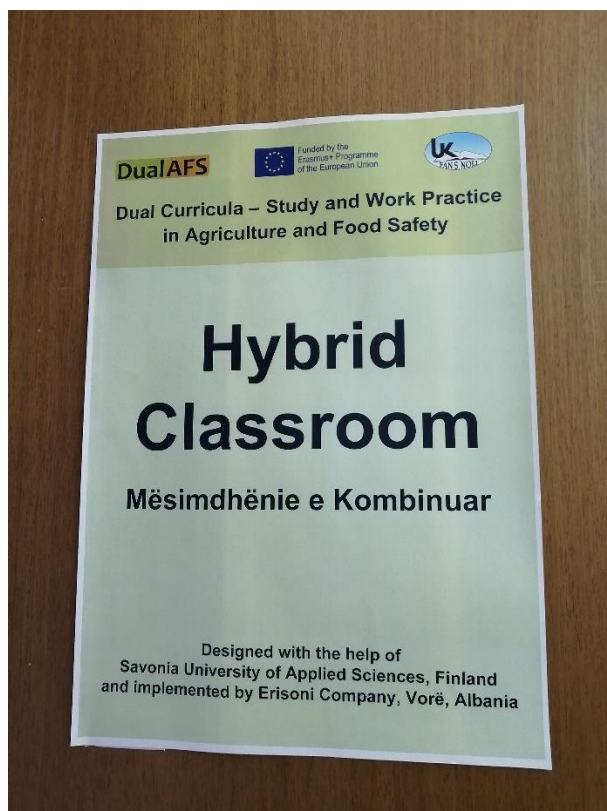
Mitrovican yliopisto, University "Isa Boletini" Mitrovica, tarjoaa kandidaatin ja maisterin tasoisia koulutusohjelmia. Yliopistolla on yhteensä kuusi eri tiedekuntaa, joista yksi on elintarviketekniikka. Sitä on mahdollista opiskella molemmilla koulutustasoilla. (Dual AFS julkaisuaika tuntematon d.) Yliopistolla on käytettävissä laboratoriolaitteistoja (Labs – Food Technology Faculty julkaisuaika tuntematon).

Nuertingen-Geislingen yliopisto, Nuertingen-Geislingen University, tarjoaa kandidaatin ja maisterin tasoisia koulutusohjelmia. Opetuksen ja tutkimuksen yksi neljästä pääpainosta painottuu maatalouteen. Tässä pääasiallisena tutkimusalueena on tuotantoprosessien ja viljelyjärjestelmien optimointi sekä luonnonvarojen kestävä käyttö. Yliopistolla on laajat kumppaniverkostot ympäri maailmaa.

Savonia-ammattikorkeakoulu tarjoaa ammattikorkeakoulun ja ylemmän ammattikorkeakoulun tasoisia koulutusohjelmia. Luonnonvara-alan opetuksen erilaisissa harjoituksissa sekä TKI-toiminnassa tehdään tiiviistä yhteistyötä työelämän kanssa. Opetuksessa opiskelijat paneutuvat maatalouden tai alan muiden yritysten kehittämiseksi. TKI-toimintaa toteutetaan yrittäjyyden ja kestävä kehityksen näkökulmista työelämälähtöisyys huomioiden. Luonnonvara-ala tekee myös kansainvälistä yhteistyötä. (Dual AFS julkaisuaika tuntematon d.)

4.2 Savonian koulutusosaamisen vienti Dual AFS -hankkeessa

Hankkeen yhtenä tavoitteena oli kehittää yhteistyökumppaneiden verkko-opetustaitoja. Verkko-opetustaitoihin paneuduttiin kouluttamalla muun muassa erilaisten sähköisten arviointimenetelmien sekä digitaalisten työkalujen käyttöä opetuksessa. Työkaluja ovat esimerkiksi Moodle, Kahoot, Mentimeter ja H5P. Taitojen kehittämiseksi järjestettiin työpajoja paikan päällä Albaniassa ja Kosovossa sekä lisäksi kerran kuussa etäkoulutuksia. (Dual AFS 2022a.) Monipuolisen verkko-opetuksen hyödyntämiseksi tehtiin yliopistoihin hybridiluokat, joiden suunnittelussa Savonia oli apuna (kuva 3). Moderni teknologia mahdollistaa verkko-opetuksen nykyaikaisella välineistöllä sekä kansainväliset verkkoluennot (Dual AFS 2023b).

KUVA 3. Hybridiluokkien teknologia on mietitty verkko-opettamisen ja -oppimisen tarpeita palvelevaksi (Hyvönen 2023).

Digimentoroinnin työpajoihin osallistui jokaisesta yhteistyöyliopistosta kaksi henkilöä. Tavoitteena on, että lähitulevaisuudessa näissä yliopistoissa on käytössä hyvin organisoitu ja toimiva digitukimenetelmä. Digimentori on henkilö, joka auttaa opettajia erilaisissa digitaalisissa ongelmatilanteissa, ja on tarvittaessa tukena verkko-opetuksen suunnittelussa. Hän toimii opettajien ja IT-asiantuntijoiden välillä matalan kynnyksen apuna. Vaikeimmat ongelmatilanteet ohjataan tarvittaessa IT-asiantuntijoille. (Dual AFS 2023a.)

Erilaisten tapaamisten ja tilaisuuksien avulla kehitettiin yliopistojen opetussuunnitelmia, opetusmenetelmiä sekä syvennettiin opiskelijoiden, yliopiston ja sen työelämäkumppaneiden yhteistyötä (Dual AFS 2023c). Hanketoimijoiden itsearvioinneilla edistettiin yhteistyötä tunnistamalla vahvuuksia ja haasteita. Säännöllisellä seurannalla mahdollistetaan puuttuminen hankkeen toimenpiteisiin ja etenemiseen, mikäli tarvetta esiintyy. Itsearviointien toteuttamisesta vastasivat Savonia ja Nuertingen-Geislingen yliopisto. (Dual AFS 2022b.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata, mitä työelämälähtöisyys tarkoittaa opettajille ja opiskelijoille sekä millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä ja niihin liittyvää yritys yhteistyötä tehdään Savonian agrologikoulutuksessa. Näistä kuvauksista vietiin opettajien listaamia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä eteenpäin Albanian ja Kosovon yhteistyöyliopistojen opetushenkilöstön tiedoksi. Menetelmiä sisällytettiin opintojaksoille kohdemaissa pidettävien työpajojen kautta. Työpajoihin osallistuneiden henkilöiden kutsumisesta vastasivat yliopistojen yhteyshenkilöt. Samalla testattiin opinnäytetyössä työstetty työpajamalli mahdollista jatkokäyttöä, kuten vastaavanlaista tiedon vientiä, varten.

Opinnäytetyön tavoitteena oli koostaa Savonian luonnonvara-alan opetuksen työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä koulutusosaamisen vientiä varten. Samalla testattiin työpajamallin toimivuutta koulutusosaamisen viennissä. Kooste tehtiin englanninkielisenä sähköisenä esitteenä. Se sisältää esimerkkejä luonnonvara-alan opetuksessa käytetyistä työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä. Esitteessä huomioitiin niin opettajien, opiskelijoiden kuin työelämäkumppaneiden näkemyksiä, kokemuksia ja vertaismateriaalia kirjallisesti sekä videoiden muodossa.

Yleisimpiä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä on kuvattu kirjallisuudessa. Opinnäytetyössä kerättäviä konkreettisia esimerkkejä sovellettiin nimenomaan luonnonvara-alan opetuksessa. Käytännönläheisten vinkkien toivottiin helpottavan näiden opetusmenetelmien käyttöönottoa erityisesti saman alan opetuksessa, sekä kannustavan alan yrittäjiä yhteistyöhön koulutusorganisaatioiden ja opiskelijoiden kanssa.

Opinnäytetyön tutkimustehtävät ovat seuraavat:

1. Työelämälähtöisyyden tarkoitus opetushenkilöstön ja opiskelijoiden näkökulmat huomioiden
2. Tuottaa tietoa, millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä Savonian agrologikoulutuksessa käytetään
3. Agrologikoulutuksen työelämälähtöisten opetusmenetelmien eteenpäin vienti työpajamallilla
4. Arvioida koulutusviennin onnistumista käytettäessä työpajamallia
5. Laatia englanninkielinen kooste Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöisyydestä koulutusvientiin.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Työelämälähtöisiin opetusmenetelmiin liittyy useita seikkoja, joita on esitetty liitteessä 1 mind mapin muodossa. Mind map kuvaa opinnäytetyön sisällön rajausta ja siinä on värikoodaus. Vaaleanpunaisella värillä kuvataan asioita, joita opinnäytetyö sisältää ja joihin opinnäytetyössä kiinnitetään erityistä huomiota. Näitä asioita ovat muun muassa kuvaus erilaisten työelämälähtöisten opetusmenetelmien vaihtoehtoista sekä työelämälähtöisyys-käsitteen tulkinta. Opetusmenetelmiä sisällytettiin opintojaksoille työpajamallilla, jota testataan Albaniassa ja Kosovossa. Oranssilla värillä listattuja seikkoja käsitellään opinnäytetyössä vain vähäisessä määrin. Niitä ovat esimerkiksi työelämälähtöisten opetusmenetelmien käyttöönotto opetussuunnitelmassa. Sinisellä värillä kuvataan asioita, joita opinnäytetyö ei sisällä tai jotka huomioidaan tekstissä vain lyhyesti viitaten. Sellaisia ovat muun muassa taidot, joita tarvitaan ennen työelämälähtöisen opetusmenetelmän toteutusta sekä yritys yhteistyön rakentaminen.

Opinnäytetyössä huomioitiin kolme eri käyttäjäryhmää eli opetushenkilöstö, opiskelijat ja työelämäkumppanit. Työpajoja järjestettiin kaikille mainituille ryhmille. Tiedon kerääminen useilta eri ryhmiltä parantaa opinnäytetyön luotettavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 168). Albaniassa ja Kosovossa järjestetyt työpajat olivat tarkoitettu vain opetushenkilöstölle.

Aiheen ja sisällön ideointi ja prosessointi aloitettiin syksyllä 2021. Tällöin varmistui työn aihe sekä sen toimeksiantaja. Kesällä 2022 valmisteltiin Savonia-ammattikorkeakoulun luonnonvara-alan opetushenkilöstölle pidettävä ensimmäinen työpaja. Työpajassa hankittiin tietoa jo käytössä olevista työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä, testattiin työpajan toteutustapaa Google Jamboardissa, sekä kerättiin palautetta työpajan hyödyistä. Työpaja järjestettiin elokuussa 2022 hybriditoteutuksella Iisalmen kampuksella paikan päällä sekä videoetäyhteyksiä hyödyntäen.

Työpaja esiteltiin toimeksiantajan eri maiden osatoteuttajien yhteisessä tapaamisessa Albaniassa Korcan yliopistossa syyskuussa 2022 (liite 4). Albaniassa ja Kosovossa työpajat toteutettiin syys-lokakuussa 2023. Työelämäkumppaneiden vastauksia kerättiin syyskuussa 2023. Opiskelijoiden työpaja toteutettiin marraskuussa 2023.

6.1 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyössä tehtiin toimintatutkimusta käyttäen laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Toimintatutkimus ei ole tutkimusmenetelmä vaan tapa, jossa yhdistetään toiminnallista kehittämistyötä sekä tutkimusta. Toimintatutkimusta, jonka ydinajatuksena on käytänteiden kehittäminen, voi toteuttaa eri tutkimusmenetelmillä kuten esimerkiksi laadullisella tai määrällisellä eli kvantitatiivisella menetelmällä. (Heikkinen 2018, 215–228.) Määrälliselle tutkimukselle tyypillistä on aineiston ilmaiseminen numeroina. Vastaavasti laadullisessa tutkimuksessa aineistoa tuotetaan pääasiassa tekstimuodossa. (Puusa & Juuti 2020, 75.) Tässä opinnäytetyössä aineistoa tuotettiin työpajoissa tekstimuodossa.

Työpajoilla haluttiin nostaa esille opinnäytetyön kohderyhmän, eli luonnonvara-alan opetushenkilöstön, opiskelijoiden ja työelämäkumppaneiden, ääni ja heidän omat tulkintansa esille. Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä soveltuu tähän kvantitatiivista tutkimusmenetelmää paremmin, koska siinä

suhde haastattelijan ja haastateltavien välillä on usein läheisempi kuin kvantitatiivisia menetelmiä käyttäen. (Hakala 2018, 22–23.) Työpajoissa kannustettiin osallistujia tuomaan esille heidän omat näkemyksensä.

Koska opinnäytetyössä kehittämistyötä tehtiin yhteistyössä ihmisten kanssa, julkistaen kokemuksia ja tietoa myös koulutusorganisaatioiden ulkopuolelle, oli toimintatutkimus soveltuva tapa tämän opinnäytetyön tekemiseen. Termissä ”toimintatutkimus” sana ”toiminta” tarkoittaa sosiaalista toimintaa eli kehittämistyötä tehdään sosiaalisissa prosesseissa ihmisten kesken. Toimintatutkimukselle on tyypillistä, että tutkija tai opinnäytetyön tekijä itse on aktiivisena osallisena kehittämistyössä tehden itse aloitteita ja vaikuttaen kehittämistyön kohteeseen, tuoden tuloksissa omien ajatusten lisäksi myös työpajoihin osallistuneiden ajatuksia esille. Tyypillistä on myös aineiston hankintamenetelmien ja aineistojen monipuolisuus. (Jyrkämä julkaisuaika tuntematon.) Verrattaessa tapaustutkimukseen, ei siinä tehdä toimenpiteiden testaamista käytännössä toisinkuin toimintatutkimuksessa (Kananen 2012, 38). Opinnäytetyössä aineistoa kerättiin Savonian opetushenkilöstöltä, opiskelijoilta ja työelämäkumppaneilta sekä Albanian ja Kosovon yhteistyöyliopistojen opetushenkilöstöltä.

Toimintatutkimuksien lähtötilanteen kehitystavoitteiden ongelmana on usein muutosjohtaminen. Riski muutoksen epäonnistumiselle on läsnä etenkin silloin, jos muutosprosessin toteutuksessa ei ole mukana henkilöitä, jotka toimivat kyseisen asian parissa. Etenkin työyhteisöä koskevat toimintatutkimukset ovat haasteellisia. Helpompaa on kehittää palveluita, tuotteita ja prosesseja. (Kananen 2012, 183.) Työpajoihin kutsuttiin henkilöitä, joiden työnkuvaan tai opiskeluun ne vaikuttavat.

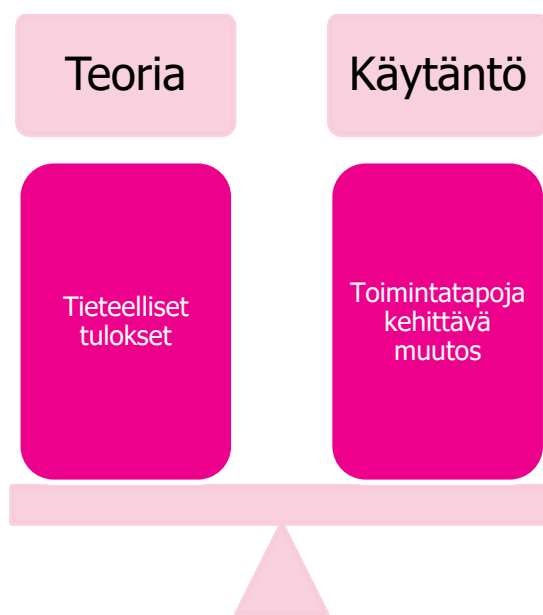
Toimintatutkimuksellisessa kehittämistyössä toiminta etenee suunnitteluvaiheesta toimintaan, sen havainnointiin ja reflektointiin eli toiminnan tarkasteluun eri näkökulmista pyrkien ymmärtämään uudenlaista toimintaa ja siten kehittämään sitä. Reflektoinnin jälkeen tehdään uusi, paranneltu suunnitelma, josta edetään jälleen toimintaan, havainnointiin ja reflektointiin. Tätä toistetaan. (Heikkinen 2018, 215–228.)

Opinnäytetyön ensimmäisessä vaiheessa selvitettiin työelämälähtöisten opetusmenetelmien lähtötilanne. Etukäteen oli tiedossa, että Albaniassa ja Kosovossa kyseisten opetusmenetelmien käyttö on ollut heikkoa etenkin Dual AFS -hankkeen alkuvaiheessa. Savoniassa työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä on ollut käytössä monipuolisesti jo pitkään. Työpajoissa selvitettiin, mitä menetelmiä tällä hetkellä on käytössä ja millaista yhteistyötä työelämäkumppaneiden kanssa tehdään. Näitä tunnistettiin yhteistyön eri toimijoiden eli opetushenkilöstön, opiskelijoiden ja työelämäkumppaneiden näkökulmista.

Toisessa vaiheessa testattiin valittu menetelmä koulutusviennin. Valittu menetelmämalli oli työpaja. Työpajoissa vietiin eteenpäin ensimmäisessä vaiheessa opetushenkilöstöltä kerättyjä esimerkkejä työelämälähtöisyydestä ja siihen liittyvistä opetusmenetelmistä. Työpajamallin käytettävyydestä koulutusviennissä tehtiin muistiinpanoja työpajojen aikana tai niiden jälkeen. Kolmannessa vaiheessa analysoitiin työpajojen vastaukset. Vastauksia analysoitiin teemoittelemalla. Analysointivaiheessa haettiin vastauksia tutkimustehtäviin. Neljännessä vaiheessa mietittiin parannusideoita työpajamallille.

Verrattaessa muihin laadullisen tutkimuksen lähestymistapoihin, on tälle opinnäytetyölle toimintatutkimuksellinen tapa tarkoituksenmukaisin, koska siinä kehitetään haastateltavien henkilöiden toimintaa ja asiaa tarkastellaan laajasti, ei pelkästään yhteen yksityiskohtaan pureutuen. Esimerkiksi tapaustutkimuksissa ja etnografisessa tutkimuksissa tuotettava aineisto on rikasta ja yksityiskohtaista, jossa tutkittavaan ilmiöön paneudutaan syvällisesti. Tapaustutkimusta voi tehdä myös monitapaustutkimuksena, jossa tunnistetaan eri tapausten eroja ja yhtäläisyyksiä. (Piekkari & Welch 2020, 207–211.)

Toimintatutkimuksen haasteena on käytännön tekemisen ja tieteellisen teorian pysyminen tasapainossa (kuva 4). Osallistavalla menetelmällä halutaan tuottaa konkreettista ja käytännönläheistä hyötyä kohderyhmälle, joka osallistuu opinnäytetyön työpajoihin. Samaan aikaan opinnäytetyön tulee tuottaa tieteellisiä tuloksia. Toimintatutkimus jää herkästi käytännön alueelle, jossa halutaan tehdä kehittävää muutosta aiempiin toimintatapoihin. Panostettaessa teoriaan riskinä on se, että käytännön muutostavoitteet epäonnistuvat. Käytännön ja teorian pysyessä tasapainossa, tuotetaan toimintatutkimuksella molempia alueita hyödyttävää tietoa ja käytännön kehittämistä. (Juuti & Puusa 2020, 280–281.)

KUVA 4. Toimintatutkimuksessa käytännön tekemisen ja tieteellisen teorian tasapainossa pitäminen on haasteellista.

6.2 Aineiston keruu

Anu Puusan (2020a, 115) mukaan ero termien ryhmähaastattelu ja ryhmäkeskusteltu tulkinnasta on häilyvä. Ryhmähaastattelun yksi tulkinta on, että haastattelija tekee yksilöhaastatteluja vuorotellen tilanteessa, jossa osallistujat ovat kokoontuneena ryhmänä. Haastateltavia ei kannusteta keskustelemaan yhdessä. Tulkinnalla on kuitenkin poikkeuksia, joiden mukaan keskustelua voi toteuttaa myös yhdessä vapaamuotoisesti. Valtonen ja Viitanen (2020, 118) korostavat termin ”ryhmäkeskustelu” tarkoittavan tilaisuutta, jossa haastattelija kannustaa haastateltavia keskustelemaan nimenomaan keskenään. Opinnäytetyössä aineistoa kerätään työpajatyöskentelyllä, jossa kirjataan yksilöiden vas-

taukset sekä käydään yhteistä keskustelua. Termien ”ryhmahaastattelu” ja ”ryhmäkeskustelu” tulkinta on häilyvää ja koska termi ”työpaja” kuvaa opinnäytetyössä käytettävää aineiston hankintamallia, käytetään tässä sen vuoksi termiä työpaja. Työpajojen ohjaajaa, eli opinnäytetyön tekijää, kuvataan työpajojen yhteydessä termillä puheenjohtaja.

Anu Valtonen ja Meiju Viitanen (2020, 120–121) muistuttavat haastattelun suunnitteluvaiheessa miettimään vuorovaikutuksellista näkökulmaa. Jotta ryhmä toimii haastattelutilanteessa mahdollisimman hyvin, on tärkeää, että haastateltavilla on yhteinen tehtävä ja tavoite. Haastateltavien samankaltaisuus luo me-henkeä. Se auttaa pääsyssä yhteiseen tavoitteeseen. Vaikka työpajoihin osallistuvat henkilöt olivat keskenään erilaisia esimerkiksi iältään, sukupuoleltaan ja asuinpaikaltaan, samankaltaisuutta toi yhteinen tavoite, joka oli lähtöisin heiltä itseltään. Tavoite oli opetuksen kehittäminen työelämälähtöisemmäksi.

Työpajojen kysymykset laadittiin etukäteen valmiiksi, mutta niihin ei tehty valmiita vastausvaihtoehtoja. Työpajojen osallistujat miettivät siten itse vastauksensa eivätkä valinneet itselle sopivinta vastausta vastausvaihtoehdoista. Tällä tavoin työpajan puheenjohtaja ei rajoittanut työpajoissa tapahtunutta tiedonvaihtoa. Tämä on tyypillistä puolistrukturoiduille haastatteluille. Vastaavasti strukturoiduille haastatteluille on tyypillistä, että osallistujat valitsevat vastauksensa valmiiksi laadituista vastausvaihtoehdoista. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori julkaisuaika tuntematon.)

Suomenkielisissä työpajoissa osallistujat antoivat yksilöllisesti oman vastauksensa. Näissä työpajoissa puheenjohtajalla ja osallistujilla oli yhteinen äidinkieli. Albanian ja Kosovon työpajat toteutettiin ryhmissä, koska etukäteen varauduttiin siihen, ettei puheenjohtajalla ja kaikilla osallistujilla ole yhteistä kieltä. Ennen työpajan alkamista varmistettiin, että jokaisessa pienryhmässä oli vähintään yksi henkilö, kenellä oli yhteinen kieli puheenjohtajan kanssa. Nämä henkilöt käänsivät puhetta puheenjohtajan ja osallistujien välillä. Puheenjohtajan käyttämä kieli oli englanti. Osallistujia ohjeistettiin antamaan omat vastauksensa, vaikka he toimivat ryhmässä. Kun keskustelua käydään ryhmässä yhdessä, puheenjohtajalla on mahdollisuus päästä kuulemaan asioita, joita ei yksilöhaastatteluissa välttämättä kuulisi (Puusa 2020a, 116). Toisaalta ryhmässä keskustelu voi aiheuttaa sen, ettei osa osallistujista halua tai uskalla kertoa todellisista ajatuksistaan johtuen sosiaalisesta vuorovaikutustilanteesta tai asemastaan ryhmässä. Ryhmätilanteissa vaikuttavat aina muun muassa ryhmän luovuus, jännitteet ja tunteet. (Valtonen & Viitanen 2020, 119–120.)

Aineiston hankinnassa työpajamallin etuna oli joustavuus mahdollisten väärinkäsitysten ja ilmausten oikaisussa. Tämä oli erityisen tarpeellista etenkin Albaniassa ja Kosovossa toteutetuissa työpajoissa, koska puheenjohtajalla ja osallistujilla ei ollut yhteistä äidinkieltä. Osallistujille kerrottiin etukäteen työpajan teema tietosuojaselosteessa, jossa kerrottiin miten ja mihin tarkoitukseen heidän antamiinsa tietoja käytetään (liite 2). Albaniassa ja Kosovossa toteutettujen työpajojen tietosuojaselosteet laadittiin englanniksi (liite 3). Koska työpajoihin osallistujista kaikki eivät puhuneet englantia, oli varmistettava etukäteen, että osallistujat saavat tietosuojaselosteen sisällön tiedoksi kielellä, jonka he ymmärtävät. Osallistujat saivat halutessaan kieltäytyä työpajasta missä tahansa vaiheessa. Työpajoissa on mahdollista havainnoida osallistujien sanallisen ilmaisun lisäksi tavat, kuinka haastattelukysymyksiin vastataan. (Tuomi & Sarajarvi 2018, 83–86.)

Työpajoissa ilmaistutapojen havainnointia ei tehty, koska suomenkieliset työpajat toteutettiin osittain hybriditoteutuksella, eli puheenjohtaja ei nähnyt kaikkia kasvotusten. Albaniassa ja Kosovossa puheenjohtajalla ja kaikilla osallistujilla ei ollut yhteistä kieltä kommunikointiin. Puheenjohtaja ei olisi voinut siten päätellä varmaksi, koskeeko osallistujan ilmaisutapa varmasti haastattelukysymystä. Kielierojen vuoksi työpajoja ei nauhoitettu. Kielierosta johtuvat väärinymmärrys- ja -käsitysriskit huomioitiin käyttämällä mahdollisimman selkeitä ilmaisuja sekä suunnittelemalla työpajat hyvin. Työpajojen rakenteen ja kysymysten laatimisessa konsultoitii Savonia-ammattikorkeakoulun business valmentajaa ja TKI-asiantuntijaa Agnieszka Lahertoa (2023).

Anu Puusa (2020a, 108–109) korostaa artikkelissaan yhteisen kielen käyttämisen tärkeyttä haastattelijan ja haastateltavien välillä. Yhteisellä kielellä tarkoitetaan käsitteitä ja ilmaisuja, jotka ovat haastateltavalle tuttuja ja joita hän käyttää arjessaan. Vieraat käsitteet ja ilmaisut voivat tehdä tilanteen, jossa haastateltava ei täysin ymmärrä kysymystä, ja siten syntyy tulkintavirhe. Tulkintavirheen voi aiheuttaa myös haastattelijan puutteellinen kyky tulkita haastateltavan vastaus siten, kuin hänen tarkoitti. Tämän vuoksi työelämäkumppaneiden työpajassa ei puhuttu työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä vaan yhteistyöstä opetuksen kanssa, koska heille opetusmenetelmät näyttäytyvät tehdyssä yhteistyössä. Muissa työpajoissa varmistettiin työpajojen alussa, mitä termi ”työelämälähtöisyys” tai ”a working life orientation” osallistujille tarkoittaa. Sillä varmistettiin, että osallistujien kanssa puhutaan samoista asioista. Englanninkielisen termin valinnassa pohdittiin, kuvataanko työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä termillä ”dual” vai ”a working life-oriented teaching methods.” Näistä ensimmäinen termi voi olla tuttu lähinnä vain opetuksen parissa toimiville toimijoille. Jälkimmäisen termin toivottiin kuvaavan enemmän tarkoitustaan myös heille, jotka eivät toimi opetuksen parissa. Siksi termin valinnassa päädyttiin jälkimmäiseen. Englanninkielisissä työpajoissa pyrittiin käyttämään termejä, jotka ovat helposti ymmärrettäviä myös heille, joiden englannin kielen taito on melko heikko.

Hanna Vilkkä (2021, 128–131) suosittelee aloittamaan haastattelukysymykset sanoilla *miksi, miten, mitä* tai *millainen* haastatteluissa, joissa halutaan kartoittaa kokemuksia. Silloin haastateltavan tulee vastata kysymykseen laajemmin kuin *kyllä* tai *ei*. Työpajojen osallistujia kannustettiin kertomaan konkreettisiä esimerkkejä vastauksissaan. Haastatteluista on tarpeen toteuttaa koehaastattelu ennen lopullisen tutkimuksen haastattelua. Koulutusvientiin tarkoitettujen työpajan kysymyksiä testattiin tiedonhankintavaiheessa opettajien ja työelämäkumppaneiden työpajoissa. Englanninkieliseen työpajamalliin pyydettiin etukäteen kommentteja opinnäytetyön ohjaajalta sekä toimeksiantajalta. Varsinaista testausta ei tehty etukäteen. Etukäteen tehdyssä koehaastattelussa tai muussa toteutuksessa varmistetaan, että kysymykset ovat ymmärrettäviä ja selkeitä ja haastateltavat ymmärtävät kysymykset niin, kuin haastattelija odotti.

Kysymyksien laatijan on tutustuttava kohderyhmän kulttuuriin ja toimintaympäristöön, sillä kulttuurit ja tilanteet vaikuttavat ihmisten kokemuksiin ja käsityksiin, joita vastaajat muodostavat. On huomiotava, että nämä seikat huomioiva tulkinta ei ole pysyvä totuus, sillä kulttuurit ja toimintaympäristöt muuttuvat. Taustatiedon tunteminen auttaa kysymysten laatimisessa, sillä haastattelijalla on silloin

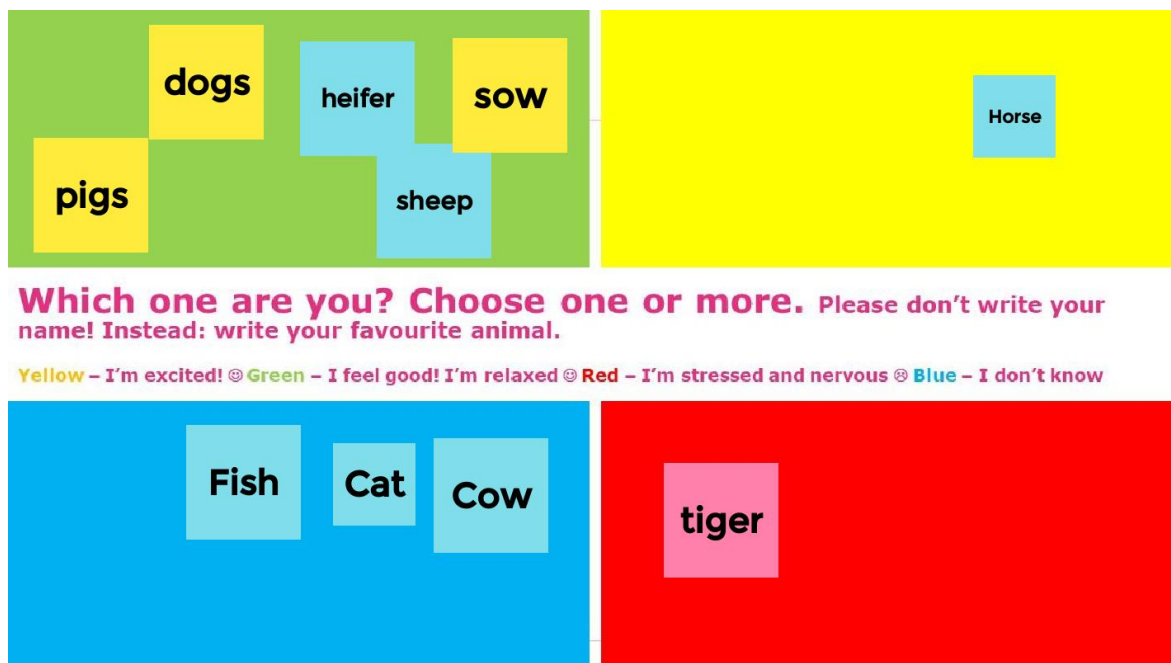
parempi käsitys haastateltavien asiantuntemuksesta ja ymmärryksestä tutkimuksen aihepiiriä kohtaan. Savonian toimintaympäristö on tämän opinnäytetyön tekijälle tuttu opiskelijan ja työntekijän roolista.

Opinnäytetyön tekijä on päässyt tutustumaan albanialaisten ja kosovolaisten yhteistyökumppaneiden kulttuuriin ja toimintaympäristöön vierailamalla maissa ja työympäristöissä, sekä viettämällä aikaa heidän kanssaan. Opinnäytetyön tekijällä oli käsitys yliopistojen opetuksen ja työelämäverkostojen yhdistämisen nykytilanteesta. Osallistujien edustamat organisaatiot olivat osatoteuttajina Dual AFS -hankkeessa nimenomaan siksi, että heillä oli tarve kehittää opetuksen ja työelämäverkostojen välistä yhteistyötä. Tässä opinnäytetyössä ei kysytty työpajoihin osallistuvilta heidän henkilökohtaisia esitietoja, kuten koulutus- ja työhistoriaa. Tällä tavoin menettelemällä osallistujat pysyivät anonyymeina.

Työskenneltäessä ryhmässä on osallistujilla oltava vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja, kuten muiden näkemysten kunnioittamista ja kuuntelemista, sekä omien näkemysten esittämistä ja näkemysten arvostamista. Työpajan puheenjohtaja laati tehtävien toimeksiannot mahdollisimman selkeiksi, ja ne olivat esillä työskentelyn aikana. Toimeksiannoissa määriteltiin tehtävän tavoite, annettiin konkreettisia kysymyksiä ja ohjeistus työskentelyyn, ilmoitettiin käytettävissä oleva aika sekä miten työpajan lopputuloksia käsitellään. (Mykrä & Hätönen 2008, 36–37.)

On suositeltavaa, että työpajan puheenjohtaja on kohderyhmän organisaation ulkopuolinen henkilö. Puheenjohtaja huolehti työpajan aikana, että kaikki pääsivät ääneen ja että keskustelu säilyi annetussa aiheessa. Tavoiteltavaa on, että osallistujat alkavat keskustelemaan eikä puheenjohtajan tarvitse kuin jakaa puheenvuoroja, osallistumatta itse varsinaiseen keskusteluun. Tavoitteena oli, että työpajaan osallistuvat henkilöt oppivat myös siten toisiltaan. Työpajaan kutsuttiin henkilöitä, joita työpajan aihe koskettaa ja he siten voivat vaikuttaa tehtäviin muutoksiin. (Vilkkä 2021, 125–126.)

Osallistujat antoivat vastauksensa sähköisiä työkaluja käyttäen ja anonyymeina pysyen. Työkaluna käytettiin Google Jamboardia. Sähköisiin työkaluihin vastasivat henkilöt, jotka puhuivat tutkimuksen tekijän sekä kaikkien haastateltavien kanssa samaa kieltä. Työpajan alkuvaiheessa varmistettiin, että jokainen haastateltava osaa käyttää Google Jamboardia. Alussa osallistujat vastasivat kahteen kysymykseen, jotka eivät varsinaisesti liittyneet työpajan sisältöön (kuva 5). Tällä tavoin testattiin Google Jamboardin käyttöominaisuuksia ja varmistettiin, että tietotekniset taidot eivät ole esteenä osallistujien vastauksien annossa. Samalla haastateltavat oppivat, kuinka Google Jamboardia käytetään, ja heidän on helpompi soveltaa sitä omiin käyttötarpeisiinsa opetuksessa.

KUVA 5. Albaniassa ja Kosovossa pidettyjen työpajojen alussa harjoiteltiin Google Jamboardin käyttöä vastaamalla anonyymisti fiilismittarissa.

6.3 Työpajamalli aineiston keruussa ja tiedon viennissä

Suomenkielisiin työpajoihin osallistui Savonian opetushenkilöstöä, opiskelijoita ja työelämäkumppaneita. Englanninkieliset työpajat toteutettiin albanialaisissa ja kosovolaisissa luonnonvara-alan ja ruokasektorin opetusta tarjoavissa yliopistoissa. Nämä yliopistot ovat osatoteuttajia Dual AFS -hankkeessa. Työpajat olivat vuorovaikutuksellisia tilaisuuksia, joihin osallistui yliopistojen opetushenkilöstöä. Tavoitteena oli käydä tiedonvaihtoa ja siten kehittää opetusta aiempaa enemmän työelämälähtöisemmäksi. Työpajoihin sai osallistua myös muuta henkilöstöä, jotka olivat opetussuunnitelmien suunnitteluprosesseissa mukana. Albanian ja Kosovon työpajojen osallistujamäärä rajoitettiin etukäteen enintään noin 12 henkilöön per yksi työpaja, jotta määritellyssä aikataulussa pysyminen ja ryhmän hallinta oli helppoa.

Savonian luonnonvara-alan opettajille järjestettiin 12.8.2022 työpaja, jossa keskusteltiin työelämälähtöisyydestä terminä sekä siihen liittyvistä opetusmenetelmistä. Tämän työpajan tietoja vietiin eteenpäin Albaniassa ja Kosovossa. Työpaja toteutettiin hybriditoteutuksena. Läsnä paikan päällä työpajassa oli neljä henkilöä ja etänä 6–8. Etäosallistujien määrä vaihteli, sillä välillä osa osallistujista joutui poistumaan muihin tehtäviin ja osa osallistujista liittyi työpajaan myöhässä. Työpajassa käytettiin työskentelyalustana Google Jamboardia.

Jamboardissa vastaukset annettiin anonyymeinä. Kaikki työpajaan osallistuneet osasivat käyttää työskentelyalustaa etukäteen. Vastausalusta jätettiin täydennettäväksi työpajan jälkeen. Työpajan jälkeen vastauksia ei tullut alustalle.

Työelämäkumppaneille ei järjestetty yhtä tiettyä ajankohtana olevaa työpajatilaisuutta. Sen sijaan kumppaneilla oli 1,5 viikkoa aikaa vastata Google Jamboardissa oman aikataulunsa mukaisesti 27.9.-

9.10.2023 välisenä aikana. Joustavalla vastausajalla toivottiin saavutettavan useampia vastaajia, kuin mitä yhtenä tiettyä ajankohtana järjestetyssä työpajassa olisi ollut mahdollista tavoittaa.

Kyseisten työelämäkumppaneiden kanssa on tehty luonnonvara-alan opetuksen kanssa yhteistyötä syyslukukaudella 2022 ja kevätlukukaudella 2023. Työelämäkumppaneiden nimet sekä muutamat sähköpostiosoitteet saatiin luonnonvara-alan opettajilta, jotka ovat tehneet yhteistyötä kyseisten henkilöiden kanssa. Niiden henkilöiden sähköpostiosoitteet etsittiin Google-haulla, joiden osoitetta opettaja ei ilmoittanut. Kaikkien henkilöiden sähköpostiosoitteita ei löytynyt hakutuloksista. Linkki Google Jamboard -alustalle, ohjeistus sekä työpajan tietosuojaseloste lähetettiin sähköpostitse yhteensä 57 henkilölle, joista kolmella ei ollut ajankohtaista sähköpostiosoitetta. Sähköpostia ei lähetetty Savonian omalle TKI-henkilöstölle, vaikka moni heistä tekee yhteistyötä Savonian opiskelijoiden kanssa.

Työelämäkumppanit edustivat laajasti erilaisia yrityksiä, kuten maatalousyrityksiä sekä neuvonta-, koulutus- ja tutkimusorganisaatioita. Useiden työelämäkumppaneiden kanssa tehdään opetus- ja hankeyhteistyötä. Ohjeistuksessa korostettiin vastaajia huomioimaan vain opetuksen kanssa tehtävä yhteistyö.

Työelämäkumppaneiden työpajassa keskityttiin työelämälähtöisten opetusmenetelmien sijaan yhteistyöhön heidän kanssaan. On mahdollista, ettei työelämäkumppani välttämättä näe, milloin mikin opetusmenetelmä on ajateltu työelämälähtöiseksi. Tämän vuoksi kysymyksissä välteltiin termin ”työelämälähtöisyys” käyttämistä. Työelämäkumppaneille opetusmenetelmät näyttäytyvät yhteistyönä heidän kanssaan.

Savonian agrologiopiskelijoille järjestettiin työpaja 6.11.2023. Opiskelijoille lähetettiin etukäteen saattekirje. Työpaja toteutettiin hybriditoteutuksena. Läsnä paikan päällä työpajassa oli viisi ja etänä seitsemästä yhdeksään henkilöä. Etäosallistujien määrä vaihteli, koska osa osallistujista liittyi työpajaan myöhässä. Työpajatyöskentelyssä käytettiin työskentelyalustana Google Jamboardia, joka ei ollut osallistujille ennestään tuttu sähköinen työkalu. Työpaja järjestettiin opiskelijoille, jotka olivat opiskelleet Savoniassa agrologiksi muutaman vuoden ajan. Siten heillä oli parempi näkemys opintojen sisältämisestä työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä kuin opiskelijoilla, jotka ovat vasta aloittaneet opintonsa.

Albanian ja Kosovon työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä käsittelevän työpajan idea esitettiin Dual AFS -hankkeen osatoteuttajille syyskuussa 2022 hankkeen yhteisessä tilaisuudessa Albaniassa Korcan kaupungin yliopistolla (liite 4). Esittelyn yhteydessä varmistettiin osatoteuttajien halukkuus ja lupa järjestää kyseinen työpaja heidän organisaatiossaan. Työpaja koettiin tarpeelliseksi ja sopiva ajankohta löydettiin syksyiltä 2023. Idean esittely käynnisti työpajaan osallistuvien ajatusprosessin työpajan teemoista.

Työpajat toteutettiin englanniksi, ja niissä työskenneltiin pienryhmissä. Pienryhmätyöskentelyissä osallistujat saivat käyttää omaa äidinkieltään. Työpajoihin osallistui Albanian ja Kosovon luonnonvara-alan ja ruokasektorin opetushenkilöstöä ja ne toteutettiin paikan päällä neljässä yliopistossa: Tiranassa, Korcassa, Pristinassa ja Mitrovicassa. Työpajat olivat kaksiosaisia. Ensimmäiseen työpaja-

jaan varattiin aikaa 3,5 tuntia ja toiseen 2,5. Aikaa oli varattava runsaasti, sillä työpajoissa käännettiin puhetta englannista kohderyhmän äidinkielelle ja toisinpäin. Työpajojen rakenteen ja ohjaajan tehtävien suunnittelussa hyödynnettiin Valtosen ja Viitasen (2020) seikkaperäistä kuvailua ryhmäkeskustelutilanteesta soveltaen sitä työpajaan soveltuvaksi (122–125). Rakenne ja erityishuomiot puheenjohtajalle kuvataan taulukossa 2.

TAULUKKO 2. Ensimmäisen työpajan rakenne sekä siihen liittyviä erityishuomioita, joita puheenjohtaja huomioi.

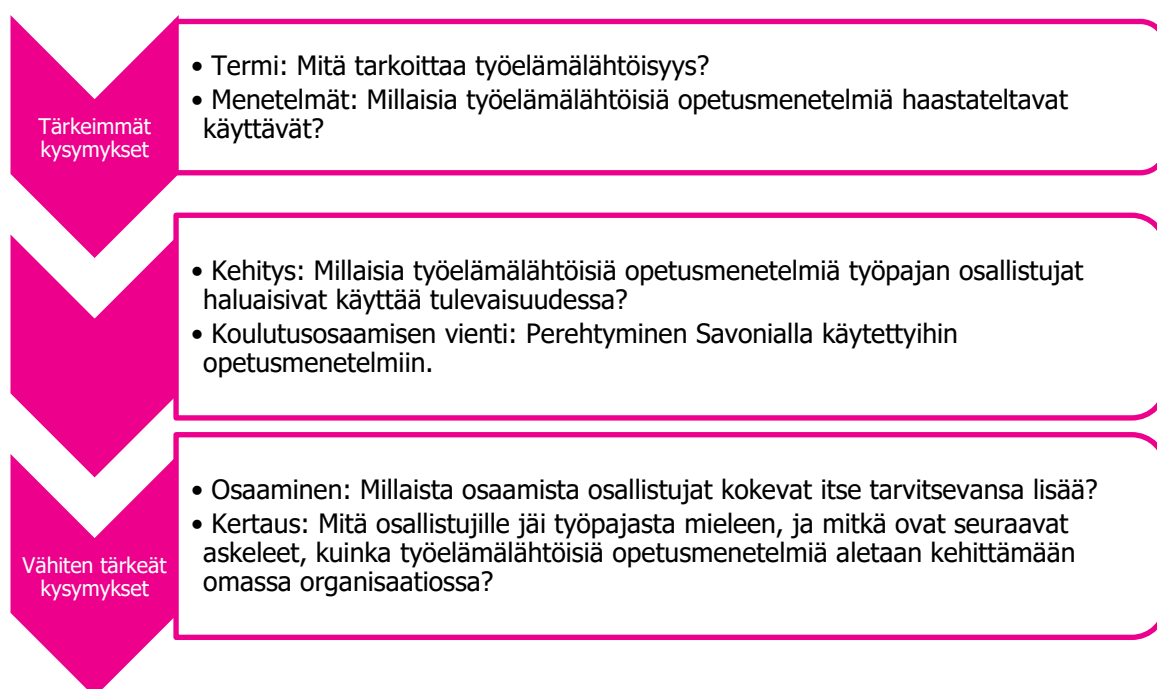
Työpajan rakenne		Erityishuomioita puheenjohtajalle
Aloitus	<ul style="list-style-type: none"> - Puheenjohtaja toivottaa aloituspuheenvuorossaan osallistujat tervetulleeksi sekä kertoo työpajan sisällön aiheen, miksi aiheesta keskustellaan, miksi osallistujat on kutsuttu paikalle, työpajan säännöt ja rajat sekä aikataulun. - Puheenjohtaja varmistaa tutkimusselosteen. - Tämän jälkeen muodostetaan pienryhmät. 	<ul style="list-style-type: none"> - Puheenjohtajan on tärkeää rohkaista ja kannustaa osallistujia keskusteluun. - Puheenjohtaja osoittaa kohteliaasti kiitollisuuden osallistujien osallistumisesta työpajaan.
Keski-vaihe	<ul style="list-style-type: none"> - Puheenjohtaja käynnistää työpajan kysyen ensimmäisen kysymyksen ja kannustaa osallistujia keskusteluun. - Puheenjohtaja varmistaa, ovatko pienryhmät valmiita ja pysäyttää keskustelun. Pienryhmien englannin kieltä puhuvat henkilöt kertovat lyhyesti heidän ryhmänsä ajatuksista ja kokemuksista. - Kun kaikki pienryhmät ovat kertoneet vastauksensa, käytetään aikaa koko ryhmän yhteiselle keskustelulle. - Puheenjohtaja huolehtii käytettävissä olevasta aikataulusta ja tarvittaessa pysäyttää keskustelun. - Työpajassa siirrytään seuraavaan kysymykseen. Edellä mainitut toimet toistuvat. - Puheenjohtaja ohjeistaa seuraavan työpajan sisällön ja sitä ennen suoritettavan tehtävän. 	<ul style="list-style-type: none"> - Osallistujia kannustetaan aktiiviseen keskusteluun pienryhmien sisällä käyttäen tarvittaessa avoimia kysymyksiä kuten <i>kertokaa, mitä ja miten</i>. Avoimet kysymykset jäsentävät keskustelua. Kysymykset muotoillaan siten, että ne houkuttelevat kertomaan ajatuksista ja kokemuksista. Puheenjohtaja kuuntelee aktiivisesti ja kannustaa osallistujia puhumaan myös ei-kielillisillä hyväksyvillä ilmaisuilla, kuten katsekontaktilla ja nyökkäyksillä. - Puheenjohtaja keskeyttää tarvittaessa aiheen ulkopuolisen keskustelun
Lopetus	<ul style="list-style-type: none"> - Puheenjohtaja kertoo työpajan loppumisesta. - Puheenjohtaja kertoo lyhyesti havainnoistaan keskustelun sisällöstä. - Osallistujat voivat tarvittaessa korjata havaintoja. - Puheenjohtaja kertoo, missä tiedot julkaistaan ja kiittää osallistujia. 	<ul style="list-style-type: none"> - Työpajan yhteenvedon tekeminen on haasteellista, mutta se osoittaa osallistujille, että puheenjohtaja on kuunnellut keskustelua.
		<ul style="list-style-type: none"> - Puheenjohtaja kirjoittaa muistiin ensihavaintoja kunkin työpajan jälkeen. Mitkä ovat päällimmäiset ajatukset? Nämä voivat auttaa analysointivaiheessa.

Toisen työpajan rakenne sekä puheenjohtajan erityishuomioiden ovat hyvin samanlaisia kuin ensimmäisessä työpajassa. Toisessa työpajassa pienryhmät tutustuivat Savonian luonnonvara-alan opetuksessa käytettäviin työelämälähtöisiin opetusmenetelmiin. Kysymyksiä oli vähemmän ja aikaa keskusteluille kerrallaan enemmän. Pienryhmissä keskusteltiin osallistujien omista ideoista ja tuettiin niitä. Tavoitteena oli luoda tilaisuus, jossa työpajan tuloksia aletaan viedä käytäntöön, eikä ideoita jätetä vain ideointitasolle.

Koska työpajojen puheenjohtajalla ja osallistujilla ei ollut yhteistä äidinkieltä, oli riski väärinkäsityksille ja -ymmärryksille suuri. Sen vuoksi oli tärkeää, että puheenjohtaja on paikan päällä. Hän pystyi havaitsemaan, mikäli osallistujat näyttivät siltä, etteivät he ymmärtäneet kysymystä tai kysymyksessä oli jotain muuta epäselvyyttä. Osallistujat kysyivät tarkennuksia tarvittaessa. (Valli 2018, 97–98.)

Puheenjohtajalla ei ollut etukäteen tiedossa, onko työpajamainen työskentelytapa tuttu kaikille osallistujille. Siten jo pelkästään tehtävänantoon varauduttiin käyttämään runsaasti aikaa. Koska käytävissä olevaa aikaa ei välttämättä tiennyt täysin varmaksi etukäteen, tehtiin arvio, mitkä kysymykset ovat tärkeimmät ja ne tulee ehdottomasti käsitellä työpajassa. Oli myös pohdittava, mitkä kysymykset ovat työpajaa täydentäviä ja ne käydään läpi, mikäli aikaa on riittävästi. Kysymysten arvioinnissa on hyödyllistä kuvitella itsensä haastateltavien asemaan ja arvioida, mitkä kysymykset ovat oleellisia ja mitkä ovat turhia, miltä kysymyksiin tuntuu vastata sekä liittykö kysymyksiin eettisiä haasteita (Eskola, Lähti & Vastamäki 2018, 44–45).

Kysymysten tärkeysjärjestystä arvioitiin laatimalla kuvan 6 kolmitasoinen kysymysrunko, jota edettiin ylhäältä alaspäin. Ylimpänä olevat kysymykset olivat tärkeysjärjestyksessä tärkeimpiä ja taulukkoa alaspäin mentäessä kysymykset olivat vähemmän tärkeitä. Kysymysrunkoa sovellettiin Eskolan ym. (2018) artikkelissa esitetyn teemahaastattelun kolmitasoista teemarunkoa (44).

KUVA 6. Koulutusvientiin tarkoitetun työpajamallin kysymysten tärkeysjärjestys

Työpajan osallistujille lähetettiin liitteessä 5 kerrottu lyhyt ohjeistus etukäteen. Ohjeistus lähetettiin sähköpostitse kunkin yliopiston, joissa työpajat järjestettiin, yhteyshenkilöille ja heitä pyydettiin välittämään tieto työpajaan osallistuville henkilöille ennen työpajan ajankohtaa. Ohjeistuksessa lihavoitiin ne asiat, joita erityisesti painotettiin. Ohjeistus lisättiin Google Jamboardiin työpaja-alustalle ja se oli nähtävillä tarvittaessa koko työpajojen ajan.

Ohjeistus kerrattiin ja sitä tarkennettiin työpajan alussa. Kuhunkin pienryhmään pyrittiin saamaan 3–4 henkilöä, mutta lopullinen pienryhmien koko määräytyi sen mukaan, kuinka monta englantia puhuvaa ja kirjoittavaa henkilöä oli paikalla kussakin työpajassa. Ryhmien koko pidettiin pieninä. Siten varmistettiin, että kaikki saavat äänensä kuuluviin. Työpajat sisälsivät vastausten purkamisen, eli yhteistä keskustelua kysymysten vastauksista.

Tutkimustuloksiin voivat vaikuttaa tutkimusympäristö ja -tilanne sekä muut mahdolliset tekijät, jotka voivat olla yllättäviä. Myös puheenjohtajan oma osallisuus voi vaikuttaa tuloksiin. (Aalto & Puusa 2020, 184–185.) Lähes kaikissa työpajoissa aikaa oli vähemmän, kuin mitä ennalta oli suunniteltu. Aikataulupaineesta huolimatta tilaisuuksiin pyrittiin luomaan kiireettömyyden tunnetta. Osallistujia ei hoputettu. Jos yksittäinen pienryhmä tarvitsi aikaa vastaustensa kirjaamisessa, vaikka muut ryhmät olisivat olleet jo valmiita, annettiin heille työskentelyrauha. Puheenjohtaja pystyi melko huomaamattomasti vaihtamaan tarvittaessa työpajoissa esitettävien kysymysten paikkaa sekä jättämään osan kysymyksistä pois, mikäli aikataulu ei mahdollistanut niiden käsittelyyn ottamista. Tilanteissa, joissa osallistujien ei tarvinnut käyttää tiiviisti aikaa vain vastaamiseen, kysymysten paikkojen vaihtaminen ja poistaminen toimi osallistujille esimerkkinä, kuinka Jamboard toimii.

Työpajat järjestettiin yliopistojen neuvotteluhuoneissa. Pienryhmiä kannustettiin ottamaan tarvittaessa etäisyyttä muihin ryhmiin työskentelyrauhan luomiseksi. Etukäteen lähetetyssä ohjeistuksessa ohjeistettiin, että työpajoissa tarvitaan Internet-yhteys ja osallistujia pyydettiin varautumaan ottamalla mukaan omat tietokoneet. Kaikissa työpajoissa oli osallistujia, kenellä ei ollut mukana tietokoneita. Osa heistä kokeili Jamboardin käyttöä puhelimellaan ja sai siten käyttökokemuksen sovelluksen käytöstä puhelimen välityksellä. Osa kirjallisesti annetuista vastauksista jäi puutteellisiksi, koska puhelimella pystyi kirjoittamaan rajoitetussa vastauskentässä eri määrän merkkejä, kuin tietokoneella.

Jamboardiin luotiin jokaiselle työpajaryhmälle oma vastausalustansa. Osallistajat eivät siten nähneet, mitä aiemmat ryhmät olivat vastanneet kysymyksiin. Työpajojen alussa puheenjohtaja lähetti sähköpostitse linkin alustalle yhdelle osallistujista, joka jakoi linkin muille osallistujille. Työpajojen päätteeksi puheenjohtaja latsi Jamboardista osallistujien vastaukset pdf-muodossa ja lähetti ne yliopiston yhteyshenkilölle sekä samalle osallistujalle, kenelle alussa lähetettiin linkki. Vastaukset olivat siten yliopistojen hyödynnettävissä heti työpajojen jälkeen. Alla olevat kuvat 7–21 ovat kuvakaappauksia Jamboardista, ja niissä on yksittäisten ryhmien vastauksia.

Lähes kaikissa työpajoissa oli osallistujia, jotka joko eivät osanneet englantia tai heillä oli muu kyn-
nys puhua ja kirjoittaa englanniksi. Tarvittaessa englannin kieltä osaavat henkilöt käänsivät työpajo-
jen sisältöä osallistujien omalle kielelle. Tuloksien tulkinnaassa oli huomioitava, että puheenjohtajan
laatimat kysymykset oli saatettu ymmärtää toisin, kuin ne oli tarkoitettu. Osa vastaajista käytti
Google Translateria. Mahdolliset kirjoitus- sekä kielikäännös- virheet vaikeuttivat tulosten analysointia.
On mahdollista, että tulosten analysoinnissa osa vastauksista on tulkittu väärin.

6.4 Aineiston analysointi

”Systemaattisuus, avoimuus, tarkistettavuus ja perusteltavuus” ovat avainsanoja, joita Anu Puusa
(2020b, 145–149) korostaa laadullisen aineiston analysoinnissa. Laadullista aineistoa voi analysoida
useilla eri tavoilla eikä niiden valintaan ole yhtä selkeää ohjetta. Tärkeää analyysitavan valinnassa on
miettiä tarkoituksenmukaisuutta: mikä analyysitapa palvelee parhaiten oman tutkimuksen tavoitteita
ja aineiston lopullista muotoilua kokonaisuuden hyödynnettävyyden huomioiden. Tavoitteena on, että
sisällön analysoimisella tiivistetään kerätty aineisto poimien sieltä keskeiset tiedot selkeään muo-
toon, jonka pohjalta voidaan laatia johtopäätöksiä tulkintojen avulla. Luotettavuuden kannalta tär-
keää on kuvata käytetty analyysitapa ja jäljitettävyyden.

Hanna Vilkan ja Tiina Airaksisen (2003, 63–64) mukaan toiminnallisessa tutkimuksessa usein riittää,
että tieto on suuntaa antavaa. Aineiston analysointi ei ole välttämätöntä silloin, kun on käytetty laa-
dullista tutkimusmenetelmää toiminnallisessa tutkimuksessa. Kun tietoa käytetään sisällöllisten valin-
tojen perustelussa, on analysointi silloin tarpeen. Riippuen etsittävästä tiedosta, riittää analysointi-
keinoksi tyypittely tai teemoittelu.

Sisällönanalysointitavaksi valikoitui teemoittelu. Tiettyjä teemoja ei valikoitu etukäteen ennen haas-
tatteluja. Silloin riskinä olisi ollut, että ennakkoon tehty jäsentely ohjaa analyysiä, eikä aineisto saa
tarvitsemaansa tilaa. Teemoittelussa nostettiin esille tutkimustehtävälle oleellisia sekä vastauksissa
usein esiintyneitä aiheita. (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 7.5.3.)

Luokittelussa kerätyille aineistolle tehdään luokkamäärittelyä sekä laskentaa, kuinka monta kertaa
luokat esiintyvät aineistossa. Teemoittelussa tämänkaltaista laskentaa ei tehdä, sillä lukumäärää ei
tarvitse huomioida. Koska aineistoa kerättiin pienryhmissä työskennellen, on todennäköistä, ettei
jokaisen pienryhmän jäsenen vastausta kirjoitettu Google Jamboardiin ohjeistuksesta huolimatta.
Työpajoissa ei ollut vakioitu määrä osallistujia, mikä myös vaikuttaa vastausten määrään. Siksi luku-
määrää tärkeämpää on se, mitä osallistujat ovat vastauksissaan vastanneet sen sijaan, kuinka
monta kertaa jokin tietty vastaus on annettu. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105–107.)

Aineiston teemoittelu aloitettiin perehtymällä työpajojen vastauksiin. Koska Google Jamboardissa
annettiin useampia vastauksia yhteen vastauslaatikkoon, ei teemoittelua voitu tehdä esimerkiksi vä-
rikoodittamalla samaan teemaan sisältyvät vastauslaatikot keskenään saman värisiksi. Sen sijaan
vastaukset listattiin allekkain ranskalaisin viivoin. Vastauksista etsittiin keskenään samankaltaiset
ilmaukset, jotka vastasivat tutkimustehtäviin. Ilmaukset, joissa oli samankaltaisuutta, laitettiin allek-
kain keskenään samoihin ryhmiin eli ne yhdistettiin teemoittain. Ryhmille mietittiin niitä yhteisesti
kuvaava teema, ja tarvittaessa ilmausten paikkaa vaihdettiin toiseen ryhmään. Tämän jälkeen il-
maukset kuvattiin kunkin teeman mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123.)

7 TULOKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää työelämälähtöisyys-termin tarkoitusta sekä konkreettisia esimerkkejä Savonian agrologikoulutuksessa käytetyistä työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä eri toimijaryhmien näkökulmista. Opetushenkilöstön näkökulmasta saatuja tietoja vietiin eteenpäin Albanian ja Kosovon yhteistyöyliopistoihin. Tiedon viennin toimivuutta testattiin työpajamallilla.

7.1 Työelämälähtöisyyden tarkoitus eri toimijoiden näkökulmasta

Opinnäytetyön alussa kerrottiin työelämälähtöisyyteen liittyvistä käsitteistä ja niiden tulkinnoista. Savonian opetushenkilöstön ja opiskelijoiden työpajoissa kysyttiin, mitä työelämälähtöisyys heidän mielestään tarkoittaa. Termin tarkoitusta ei kysytty työelämäkumppaneilta, koska opinnäytetyön tekijän arvion mukaan työelämälähtöiset opetusmenetelmät näyttäytyvät heidän kanssaan tehtynä yhteistyönä. Heidän ei ole siten mahdollista nähdä laajaa kokonaiskuvaa, kuinka työelämälähtöisyys toteutuu agrologikoulutuksessa.

Opetushenkilöstön työpajassa termin ”työelämälähtöisyys” tarkoitusta kysyttiin ensimmäisenä, koska sillä tavoin haluttiin varmistaa, että kaikki osallistujat puhuvat samasta asiasta (kuva 7). Vastaukset ovat jaettavissa kahteen teemaan: **opiskelijoiden työelämään valmisteluun** ja **yleisen tason määritelmiin**. Vastauksia voi soveltaa myös toiseen teemaan, kuin mihin se on tässä sijoitettu.

Useassa vastauksessa termin määrittelyä tehtiin konkreettisten esimerkkien kautta. **Opiskelijoita valmistellaan työelämään** muun muassa harjoitustehtävillä, jotka saadaan oikeasta työelämästä ja joita tehdään oikeille yrityksille. Muina esimerkkeinä kerrottiin yritysvierailut, ongelmalähtöinen oppiminen, opiskelijoiden työskentely hankkeissa ja harjoittelu alan yrityksissä, opinnäytetyö ja muut tehtävät. Luennoilla käy puhumassa neuvoja, yrittäjiä, tutkijoita ja muita yritysten edustajia. Yhteistyötä tehdään asiantuntijaorganisaatioiden kanssa opintojen alkuvaiheesta alkaen. Yritysten kanssa tehtävässä yhteistyössä opiskelijat pääsevät luomaan kontakteja ja verkostoja tulevaisuuden työelämää varten. Luennoilla teoria viedään käytäntöön käytännön harjoituksilla, joita tehdään tarvittaessa konkreettisesti käsin. Teorian soveltaminen käytännössä ja käytännön tekeminen antaa opiskelijalle varmuutta omaan osaamiseen. Yksi vastaaja kertoi termin tarkoittavan niiden taitojen opettamista, jotka ovat tarpeellisia työelämässä.

Yleisen tason määritelmässä yksi vastaaja huomioi vastauksessaan, että kaikki työelämää kehittävä toiminta tarkoittaa työelämälähtöisyyttä. Teeman määritelmään lukeutuu myös ajankohtaisten teemojen seuraaminen ammattilehdistä sekä alalle tärkeiden aiheiden huomioiminen. Seuraamalla teemoja ja keskustelemalla alan asiantuntijoiden kanssa voidaan ennakoida, millaista osaamista opiskelijat tarvitsevat tulevaisuudessa. Työelämän nykyisiä ja tulevaisuudentarpeita sekä muutoksia seurataan opetuksessa jatkuvasti, ja niihin tulee reagoida nopeasti.

”Työelämän tarpeet ja muutos huomioidaan opetuksessa jatkuvasti. Nopea reagointi ja ajan tasalla oleminen työelämän tarpeista ja tulevaisuudentarpeista.”

Kysymys 1: Mitä on työelämälähtöisyys? Mitä se tarkoittaa? Listaa ajatuksesi alle muistilapuin.

KUVA 7. Savonian opetushenkilöstön työpajassa määriteltiin termiä "työelämälähtöisyys".

Opiskelijoiden työpajan alussa testattiin Jamboardin toimivuus ja käyttö vastaamalla alustalla, onko termi "työelämälähtöisyys" ennestään tuttu. Moni opiskelija vastasi sen olevan heille ennestään tuttu. Loput vastaajista oli epävarmoja termin määritelmästä. Kukaan opiskelijoita ei vastannut, että se olisi täysin tuntematon. Useat termin "työelämälähtöisyys" määritelmistä olivat keskenään samankaltaisia (kuva 8). Vastaukset ovat jaettavissa kahteen teemaan: **opiskelijoiden työelämään valmisteluun** ja **työelämän tarpeiden huomiointiin**. Vastauksia voi soveltaa myös toiseen teemaan, kuin mihin se on tässä sijoitettu.

Opiskelijoita valmistellaan työelämään harjoittelemalla käytännössä taitoja, joita tarvitaan töissä. Teoriassa opittuja asioita sovelletaan työelämän tarjoamissa oppimismahdollisuuksissa kuten työssäoppimisharjoitteluissa. Toiminnasta laaditaan raportteja tai muita koulutehtäviä. Opiskeltavat asiat antavat pohjan työelämää varten. Korkeakoulut ja alan toimijat tekevät yhteistyötä. **Työelämän realiteettien huomiointia** tehdään vastaajan mukaan esimerkiksi opetuksessa. Opetuksella tuetaan tulevaisuuden työelämän tarpeita.

"Työelämälähtöisyys on työelämän realiteetit huomioivaa esim. opetuksessa."

"Osataan tehdä valmistumisen jälkeen jotakkii."

Mitä on työelämälähtöisyys? Mitä se tarkoittaa?

KUVA 8. Savonian agrologiopiskelijöiden työpajassa määriteltiin termiä "työelämälähtöisyys".

7.2 Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöiset opetusmenetelmät

Työelämälähtöisten opetusmenetelmien konkreettisia esimerkkejä kysyttiin yhteistyön kaikilta toimijoilta, eli opettajilta, opiskelijoilta ja työelämäkumppaneilta. Opetushenkilöstön vastauksia vietiin eteenpäin työpajamallilla, josta kerrotaan seuraavassa luvussa. Kaikkien toimijoiden vastauksia voi käyttää työelämälähtöisyyden kehittämisessä vertaismateriaalina.

Kysyttäessä opetushenkilöstöltä konkreettisia esimerkkejä, millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä opetushenkilöstö käyttää, ovat vastaukset jaettavissa kahteen teemaan: **luokkatilassa toteutettaviin menetelmiin** ja **luokkatilan ulkopuolella toteutettaviin menetelmiin**. Osa menetelmistä voi soveltaa käytettäväksi myös toisessa teemassa, kuin mihin ne on alla sijoitettu tai niitä voi käyttää rinnakkain. Käyttääkseen työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä opintojaksoilla, on opettajilla useita vaihtoehtoja toteuttaa niitä niin luokkatilasta kuin niiden ulkopuoleltakin käsin. Useissa vastauksissa nostettiin opetuksessa tehtävä tiivis yhteistyö alan yritysmaailman kanssa.

Monia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä voi toteuttaa muuallakin, kuin esimerkiksi yritysten tiloissa. Opetusmateriaalissa ja harjoitustehtävissä hyödynnetään ammattilehtiartikkeleita, tutkimustuloksia ja oikeista yrityksistä tulevia käytännönesimerkkejä. Siten opetusmenetelmät ovat työelämälähtöisiä, vaikka ne pidettäisiin **luokkatilassa**. Ajankohtaisia keskusteluaiheita ja opiskelijoiden kiinnostuksenkohteita huomioidaan teemojen valinnassa. Opiskelijoita kannustetaan tuomaan omia esimerkkejä ja nostamaan kysymyksiä alan työelämästä. Yksi vastaaja kertoi kuuntelevansa opiskelijoita tehdessään valintaa vieraspuhujista. Vieraspuhujia ovat muun muassa neuvojat, maatalousyrittäjät ja alan muut yrittäjät, tutkijat ja sidosryhmien edustajat.

"Tutkimustulosten käyttö opintojakson tehtävien materiaaleissa."

Harjoitustehtävistä mainittiin useita esimerkkejä. Tulevaisuustyöpajoissa opiskelijat ennakoivat, miltä alan tulevaisuus näyttää opintojakson teeman näkökulma huomioiden. Tenteissä voi olla konkreettisten luokkatilassa olevien esimerkkien kuten oikeiden kasvien, maalajien ja siementen tunnistusta. Opintojaksoilla hyödynnetään järjestelmiä, joita käytetään oikeassa työelämässä. Yrityksille tehdään dokumentteja muun muassa portfolion, laskelmien ja mittausten muodossa. Opiskelijat esittävät yrityksille menetelmien ja toimintojen kehittämisehdotuksia. Alan yrittäjien ja asiantuntijoiden haastattelut dokumentoidaan ja esitetään muille. Opinnäytetoilla on aina työelämäedustaja.

”Tutustuminen aidon yrityksen käyttämiin järjestelmiin, kehitysehdotuksien pohdinta ja lopulta esittäminen kontaktille.”

Oma osaaminen pidetään ajan tasalla ja se näytetään opiskelijoille. On tärkeää olla ajanhermolla alan tilanteesta ja meneillään olevista prosesseista. Yksi vastaaja muistutti työelämälähtöisyyden olevan kaksisuuntaista, jossa on yritys ja opiskelijat. Opiskelijoille tulee osoittaa teorian ja käytännön yhdistäminen. Siinä havainnoidaan, pitävätkö käytäntö ja teoria keskenään paikkansa ja ovatko ne sovellettavissa.

Luokkatilan ulkopuolella tehtävää käytännönharjoittelua liitetään opintojaksojen sisältöihin monin eri toteutustavoin. Maatila- ja muilla yritysvierailuilla tehdään havainnointitehtäviä sekä yrityksille tehdään erilaisia suunnitelmia ja muita harjoitustehtäviä. Yhden vastaajan mukaan opetusta toteutetaan kaksivaiheisesti, jossa opiskelijat ensin opettelevat tekniikkaa harjoitustehtävällä, jonka jälkeen harjoitus tehdään oikealle yritykselle. Tapaustutkimusten aiheita tulee alan yrityksistä ja niitä tehdään yhteistyössä heidän kanssaan. Käytännönharjoituksia tehdään oikeassa työelämäympäristössä. Opiskelijat vierailevat messuilla ja muissa alan tapahtumissa sekä harjoittelevat niiden järjestämistä. Työharjoitteluja toteutetaan eri tuotantosuuntien maatalousyrityksissä, neuvonta- ja tutkimusorganisaatioissa sekä esimerkiksi hankkeissa.

”Yritys- ja tapahtumavierailut, todellisiin yrityksiin perustuvat kehittämistehtävät.”

Kysymys 2: Millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä käytät? Listaa alle muistilapuin.

KUVA 9. Savonian opetushenkilöstön työpajassa listattiin esimerkkejä työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä.

Työelämäkumppanit kertoivat, millaista yhteistyötä he tekevät tai ovat tehneet Savonian luonnonvara-alan opetuksen kanssa (kuva 10). Kysymyksellä haluttiin selvittää yhteistyön monipuolisuutta. Vastaukset ovat jaettavissa kolmeen teemaan: **vierasluentoihin ja yritysvierailuihin, kehitys-yhteistyöhön ja harjoitteluun**. Vaikka ohjeistuksessa kerrottiin, että työpajassa huomioidaan vain opetusyhteistyö, on silti mahdollista, että vastaajan yrityksen hankkeiden kanssa tehdään opetuksessa yhteistyötä. Opinnäytetyön tekijän kokemusten mukaan opiskelijat voivat esimerkiksi tehdä työharjoitteluja hankkeissa.

Opiskelijat tekevät opintojensa aikana opintomatkoja sekä **vierailevat** yrityksissä. Yrittäjät ja organisaatioiden edustajat esittelevät omia toimitiloja ja toimintaansa sekä luennoivat käytännön työelämään liittyen. Yksi vastaajista on pitänyt teemaluentoja.

Opinnäytetöihin ja hankeyhteistöihin liittyy oleellisesti jonkin asian **kehittäminen**. Osa työelämäkumppaneista toimii opinnäytetöiden toimeksiantajina. Yhden vastaajan rooli on opinnäytetöiden ideointi ja kommentointi. Kaksi vastaajaa tekee hankkeissa yhteistyötä opetuksen kanssa.

Kaksi vastaajaa kertoi ottavansa vastaan opiskelijoita **harjoitteluun** ja työssä oppimaan. Ammatti- korkeakoulujen yhteisellä pienen matkalaukun kokoisella harjoitussalkulla opiskelijat harjoittelevat täsmäviljelyä. Tapahtumissa yhteistyötä tehdään suunnittelu- ja toteutusvaiheissa.

KUVA 10. Työelämäkumppaneiden työpajassa listattiin esimerkkejä, millaista yhteistyötä he tekevät tai ovat tehneet Savonian luonnonvara-alan opetuksen kanssa.

Opiskelijoiden näkökulmasta kerrotut vastaukset (kuva 11) ovat jaettavissa kahteen teemaan: **luokkatilassa toteutettaviin menetelmiin** ja **luokkatilan ulkopuolella toteutettaviin menetelmiin**. Osaa menetelmistä voi soveltaa käytettäväksi myös toisessa teemassa, kuin mihin ne on alla sijoitettu. Useita menetelmiä toteutetaan myös rinnakkain.

Luokkatilassa harjoitellaan maatalouden tukiasioita, kirjanpitoa sekä viljely- ja ruokintasuunnitelmien laatimista. Laskelmia ja muita harjoitustehtäviä laaditaan olemassa oleville maatalousyrityksille heidän todellisia tietojansa käyttäen. Työelämälähtöisiin opetusmenetelmiin lukeutuvat myös ryhmätyöt ja niiden esittäminen sekä raporttien ja opinnäytetyön kirjoittaminen. Opinnäytetöillä on aina toimeksiantaja työelämästä. **Luokkatilojen ulkopuolella** toteutettaviin työelämälähtöisiin opetusmenetelmiin lukeutuvat työharjoittelut, opintojaksojen tilavierailut sekä kenttäpäivät, joissa vierailaan muun muassa pelloilla.

”Laskelmien teko kohdetilalle eikä yhteiselle aineistolle.”

KUVA 11. Opiskelijoiden työpajassa listattiin esimerkkejä, millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä heidän mielestään opintojaksoilla on ollut käytössä.

7.3 Agrologikoulutuksen työelämälähtöisten opetusmenetelmien vienti työpajamallilla

Savonian opetushenkilöstöltä kerättyjä tietoja agrologikoulutuksessa käytetyistä opetusmenetelmistä viedtiin eteenpäin työpajamallilla. Työpajat järjestettiin hankkeen Albanian ja Kosovon toimijoiden yliopistoissa. Tarkoituksena oli viedä tietoa eteenpäin sekä testata työpajamallin toimivuutta tässä käyttötarkoituksessa.

Työpaja järjestettiin kaksiosaisena. Ensimmäisessä työpajassa keskusteltiin työelämälähtöisestä opetuksesta ja siihen liittyvistä menetelmistä yleisellä tasolla. Toisessa keskityttiin menetelmien sisällyttämiseen opintojaksoille sekä saatujen ideoiden edistämiseen ja henkilöiden sitouttamiseen kehitystyössä.

7.3.1 Työelämälähtöinen opetus yleisesti

Työpajojen osallistujilta kysyttiin termin "a working life orientation" tarkoitusta (kuva 12). Tämä kysymys oli ensimmäisenä, koska sillä tavoin haluttiin varmistaa, että työpajassa kaikki puhuvat samasta asiasta. Kysymyksen jälkeen osallistujille kerrottiin muutamia esimerkkejä, mitä termi "a working life orientation" voi tarkoittaa Suomessa. Vastauksissa oli melko suurta hajontaa. Vastaukset ovat jaettavissa kolmeen teemaan: **opiskelijoiden työelämään valmisteluun, työn ja muun elämän yhdistämiseen sekä tulevaisuuteen ja yleisen tason määritelmiin.**

Useissa vastauksissa korostettiin **opiskelijoiden valmistelua työelämän** vaatimuksiin ja tarpeisiin. Vastauksissa annettiin konkreettisia esimerkkejä, kuinka tätä tehdään. Näitä ovat ongelmaratkaisukykyä harjoittavat harjoitukset, työpajat, projektit ja kouluaineisiin liittyvät työharjoittelut. Käytännön työtä liitetään opiskeltaviin kouluaineisiin, jolloin opiskelijat saavat maistiaisen oikeasta työelämästä. Termiin liittyy tekemällä oppiminen, jatkuva oppiminen ja ammatillinen kehittyminen. Opettajat vaikuttavat työmahdollisuuksien lähestymisessä. Yhdessä vastauksessa mainittiin toimien ja tilaisuuksien ajantasaisuus sekä odotettu toimivuus. Nämä tarjoavat saumatonta ja vuorovaikutteista kokemusta.

"Learning by doing."

"Learning all the time."

"Helping other people to find solutions for many problems."

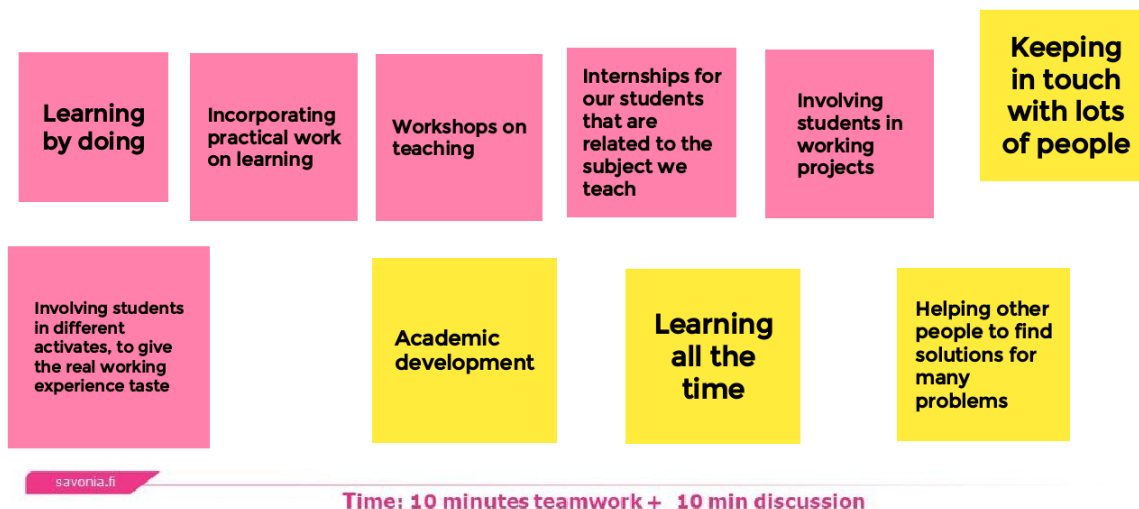
"Is a teaching concept that focus on preparing students with the knowledge and skills from education to workforce."

Termin "a working life orientation" oli muutamissa vastauksissa kerrottu tarkoittavan vastaajalle **töiden, loman ja vapaa-ajan yhdistämistä**. Vastauksia oli tästä myös yleisemmällä tasolla, joissa kerrottiin töiden ja muun elämän vuorovaikutuksesta. Yhdessä vastauksessa termi liitettiin motivaatioon tehdä enemmän parempaa työtä. Yhdessä vastauksessa pohdittiin, missä vastaaja itse haluaa olla tulevaisuudessa omalla työurallaan.

"How to divide our time between work and free time."

Osa vastauksista annettiin **yleisellä tasolla** eikä niistä ole pääteltävissä, tarkoitetaanko vastauksilla opiskelijoita vai opettajia. Vastaus voi tarkoittaa myös molempia. Näissä vastauksissa korostettiin ammatillista ja akateemista kehittymistä sekä saavutuksia tieteellisessä tutkimuksessa. Yleisellä tasolla vastauksissa mainittiin asian koskettavan useita ihmisiä ja sen hyödyllisyydestä ja tärkeydestä niin opiskelijoille kuin opettajillekin.

What does a working life orientation mean to you?

KUVA 12. Albaniassa ja Kosovossa toteutetuissa työpajoissa pohdittiin termin ”a working life orientation” tarkoitusta.

Osallistujilta haluttiin tietää, millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä he ovat käyttäneet ennen Dual AFS -hanketta (kuva 13). Koska työpajoihin osallistui myös henkilöstöä, joka ei ollut ollut Dual AFS -hankkeessa mukana, heitä ohjeistettiin vastaamaan kysymykseen ”What kind of working-life oriented teaching methods you used 2–3 years ago?” Kahdessa työpajassa tätä kysymystä ei käsitelty aikataulusta johtuvista syistä. Vastaukset ovat jaettavissa kahteen teemaan: **luokkatilassa toteutettaviin menetelmiin** sekä **luokkatilan ulkopuolella toteutettavat menetelmiin**. Näitä menetelmiä voi soveltaa käytettäväksi myös toisessa teemassa, kuin mihin ne on alla sijoitettu.

Yliopistoissa on tavanomaisia **luokkatiloja**, hybridiluokkatiloja sekä omia laboratorioita. Laboratorioissa opiskelijat tekevät käytännönharjoituksia. Harjoituksiin sisältyy laskemista muun muassa mittaustulosten muutoksista ja vaikutuksista. Oppitunnit sisältävät teoriaa, keskusteluita opiskelijoiden kanssa, väittelyitä, tietokilpailuja ja soveltavaa tutkimusta. Opiskelijat tekevät markkinatutkimuksia kyselylomakkeilla. Tapaustutkimuksiin otetaan tehtäviä tutkimuksesta ja työelämästä. Yhden vastaajan mukaan opetus oli noin 2–3 vuotta sitten frontaalista.

”Numerical problems, unit conversions, reaction calculations, mechanism of synthesis, food process calculations.”

Vierailemalla **maatalouden ja elintarvikesektorin toimintaympäristöissä**, kuten pelloilla ja tehtaissa, opiskelijat harjoittelevat teoriassa opittuja asioita käytännössä. Esimerkiksi pelloilla opiskelijat harjoittelevat yhden vastaajan mukaan erilaisten maalajien tunnistamista. Opinnot ovat sisältäneet erilaisia käytännön harjoituksia.

”Field trips.”

What kind of working life-oriented teaching methods you used before Dual AFS project?

KUVA 13. Albaniassa ja Kosovossa toteutetuissa työpajoissa muisteltiin, millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä käytettiin noin 2–3 vuotta sitten.

Kaikissa työpajoissa kysyttiin, millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä opettajat käyttävät nykyhetkessä (kuva 14). Menetelmät, joita on käytetty noin 2–3 vuotta sitten, ovat edelleen käytössä. Osallistujien ei tarvinnut kirjoittaa tässä kysymyksessä samoja asioita uudestaan, kuin mitä jo aiemmassa kysymyksessä kysyttiin. Vastaukset ovat jaettavissa kahteen teemaan: **luokkatilassa toteutettaviin menetelmiin** sekä **luokkatilan ulkopuolella toteutettaviin menetelmiin**. Näitä menetelmiä voi soveltaa käytettäväksi myös toisessa teemassa, kuin mihin ne on alla sijoitettu.

Tapaustutkimuksia, joissa käytetään oikeasta yrityselämästä saatavia tapauksia, voidaan tehdä **luokkatiloissa** sekä niiden ulkopuolella. Opiskelijat oppivat ratkaisemaan ajankohtaisia ongelmia ja haasteita, tekemään päätöksiä sekä soveltamaan teoriassa opittuja asioita käytännön työelämän tilanteisiin. Toiminta on vuorovaikutteista. Lähi- ja etäopetuksessa hyödynnetään erilaisia verkko-opimistyökaluja kuten Kahootia ja Mentimeteriä. Yliopistojen laboratorioissa opiskelijat harjoittelevat käytännönläheisesti laboratorioissa työskentelyä.

“Face to face method to solve the actual problems with students.”

Hybridiluokka mahdollistaa opiskelijoiden **osallistumisen** tunneille **mistä tahansa**. Verkko-opetus ja erilaiset verkko-opetustyökalut mainittiin useissa työpajoissa. Työkaluja ovat muun muassa Zoom sekä Google Classroom, jossa jaetaan opetusmateriaaleja ja toimitetaan opiskelijoille kotitehtäviä. PowerPoint-esitykset nähdään osana työelämäorientoituneita opetusmenetelmiä.

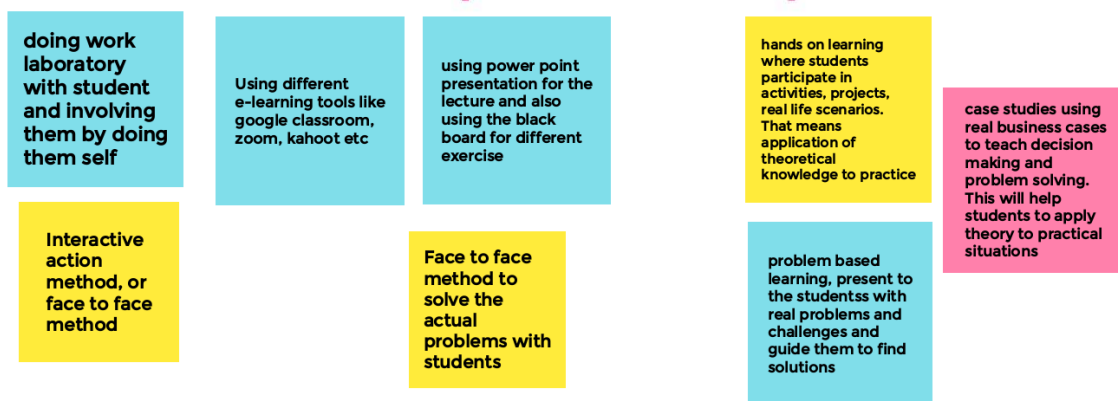
“Using different e-learning tools like google classroom, zoom, kahoot etc.”

Opiskelijat tekevät harjoitustehtäviä YouTube-videoista ennen oppitunteja. Käytännön tekemistä tehdään pienissä projekteissa, tapaustutkimuksissa, erilaisissa toiminnoissa sekä osallistumalla työelämän todellisiin skenaarioihin, jossa teoreettista tietämystä sovelletaan käytäntöön. Yhteistyötä tehdään maatalojen, tehtaiden ja laboratorioiden kanssa. Opiskelijat oppivat tuntemaan alan yrityksiä yritysvierailuilla sekä johtamistaitoja käytännön työvaiheissa.

“Hands on learning where students participate in activities, projects, real life scenarios. That means application of theoretical knowledge to practice.”

SAVONIA

What kind of working life-oriented teaching methods do you use nowadays?

savonia.fi

Time: 10 minutes teamwork + 10 min discussion

KUVA 14. Albanian ja Kosovon työpajoissa listattiin käytössä olevia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä.

Osallistujilta kysyttiin heidän toiveitansa tulevaisuuden työelämälähtöisten opetusmenetelmien osalta (kuva 15). Vastaukset ovat jaettavissa kolmeen teemaan: **yhteistyöhön, opetussuunnitelmaan** ja **osaamiseen**. Moni vastauksista kytkeytyy myös muihin teemoihin, kuin mihin se on tässä asetettu.

Lähes kaikissa työpajoissa toivottiin lisää **yhteistyötä** muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyötä halutaan tehdä kansallisesti ja kansainvälisesti nykyistä vahvemmin. Yleisellä tasolla vastauksissa kerrottiin halusta tiivistää yhteistyötä yliopiston, alan toimijoiden ja yksityisen sektorin välillä. Tarkemmissa esimerkeissä toivottiin yhteistyötä kansallisten organisaatioiden kanssa, tiiviimpää keskustelua yliopistojen kanssa valtiollisissa kysymyksissä, vaihtoja muiden laboratorioiden kanssa, yliopiston oman laboratorion käyttämistä liiketoimintatarkoituksissa, tapaustutkimuksien tekemistä tutkimuslaitoksissa, kansainvälisiä projekteja, opiskelijoiden ammatillisia harjoitteluja alalla sekä vieraspuhujien saamista yrityksistä. Yksi vastaajista toivoi opiskelijoille vaihto-ohjelmaa, jossa tehdään yhteistyötä muiden instituutioiden, kuten lukioiden, kanssa.

“Exchanges and collaborations with other laboratories.”

Muutammat vastaajat halusivat mukauttaa **opintosuunnitelmia** työmarkkinoihin sekä kehittää suunnitelmia vastaamaan paremmin markkinoiden tarpeita. Enemmän käytännön työtä haluttiin lisää esimerkiksi opetussuunnitelmiin sisällytyillä viikoittaisilla kenttävierailuilla. Opetuksessa halutaan käyttää tulevaisuudessa nykyistä käyttömäärää enemmän verkko-opetustyökaluja, kuten Kahootia, Mi-roa, Moodlea ja Jamboardia. Yhtä vastaajaa kiinnostaa opetuksen pelillistäminen käyttämällä esimerkiksi Kahootia. Houkuttelevilla menetelmillä yhdistetään perustason tietämystä tieteellisen tiedon kanssa. Opiskelijoiden itsevarmuutta halutaan parantaa uusilla opetusmenetelmillä.

“Adapting curricula with the job market.”

Osa vastaajista toivoi saavansa enemmän **osaamista** opiskelijoiden arvioinnin testaamisen menetelmistä sekä valikoimaa ongelmista, joita tarjota opiskelijoille tapaustutkimuksissa. Niissä ratkaistavia haasteita halutaan löytää esimerkiksi yritysvierailuilla. Tekoälyn odotetaan jatkavan kehittymistä ja vaikuttavan eri aloille. IT-tekniikan käyttöä halutaan jatkaa ja digitaalisia taitoja, kuten koodaamista ja kyberturvallisuutta, kehittää. Kriittisiä, luovia ja ongelmaratkaisukykyä sekä pehmeitä taitoja, kuten kommunikaatio- ja tiimityöskentelytaitoja, halutaan kehittää. Eräälle opintojaksolle halutaan sisällyttää maatalouden innovaatioita, kuten vertikaaliviljelyä ja lihan kasvatusta laboratoriossa ja toiselle elintarvikealan ylijäämän hyödyntämistä. Yhden vastaajan mukaan tulevaisuudessa halutaan tarjota opiskelijoille ammatillista ohjausta ja neuvontapalveluja auttaakseen heitä tutustumaan mielenkiinnon kohteisiin sekä asettamaan ammatillisia tavoitteita.

“Artificial Intelligence is expected to continue evolving and impacting various industries, from healthcare and finance to transportation and entertainment.”

SAVONIA

What kind of working life-oriented methods would you like to use more of in the future?

savonia.fi

Time: 10 minutes teamwork + 10 min discussion

KUVA 15. Albanian ja Kosovon työpajassa mietittiin työelämälähtöisten opetusmenetelmien tulevaisuuden suuntaa.

Osallistujat pohtivat, missä asioissa heidän on tarpeellista vielä kehittyä työelämäorientoituneessa opettamisessa (kuva 16). Kolmessa työpajassa kysymys kysyttiin ennen, kuin osallistujille näytettiin esimerkkejä Savoniassa käytettävistä opetusmenetelmistä. Yhdessä työpajassa esimerkit näytettiin ennen tätä kysymystä. Järjestyksen muutos johtui aikataulullisista syistä, ja sillä ei ollut muutosta vastausten määrässä verrattuna muiden työpajojen vastausmääriin. Vastaukset ovat jaettavissa kolmeen teemaan: **opetusmenetelmiin, ammatillinen kehittymiseen ja yhteistyön luomiseen**. Moni vastauksista kytkeytyy myös muihin teemoihin, kuin mihin se on tässä asetettu.

Kehittymistä tarvitaan **opetusmenetelmien** yksinkertaistamisessa, uusien menetelmien ja työkalujen sovittamisessa sekä arviointimenetelmissä ja palautteen annossa. Useat vastaajat haluavat lisätä yhteistyötä ja kehittyä siinä. Yhteistyötä yliopiston ja yritysten välillä halutaan syventää. Yksi vastaajista mainitsi haluavansa kehittyä maataloilla tehtävissä tapaustutkimuksissa. Yhdessä vastauksessa kerrottiin, että kehitystä halutaan vieraspuhujien kutsumisessa. Alan ja alan akateemisten edustajien toivotaan jakavan heidän kokemuksiaan vierasluennoilla. Tutkimuksessa ja opiskelijoiden vaihdoissa halutaan tehdä yhteistyötä ulkomaalaisten yliopistojen kanssa. Opiskelijoita halutaan sisällyttää projekteihin. Yksi vastaajista halusi kehittyä teknologian integraatioissa. Yhdessä työpajassa opetushenkilöstö oli huolissaan opiskelijoiden työkuormituksen ja stressin tasapainosta. Tämän toivotaan pysyvän hyvässä tasapainossa.

“Adaption with new teaching methods.”

Ammatillisessa kehittämisessä verkostotyöskentely koetaan elintärkeäksi yksilöiden ammatilliselle menestykselle. Yksi vastaaja koki haluavansa kehittyä lisää verkostotyöskentelyssä. Oppiminen uusista teknologioista ja verkko-oppimistyökaluista koettiin tarpeelliseksi. Verkko-oppimistyökalujen käytöstä toivottiin lisää käyttökoulutuksia. Yksi vastaaja halusi kehittää mukautumiskykyä. Jatkuva oppiminen koettiin myös tärkeäksi. Kehittymistä haluttiin käytännön osaamisen opettamisessa ja kriittisen ajattelun rohkaisemisessa.

Yhteistyötä valmistuneiden opiskelijoiden kanssa haluttiin lisätä ja sen tekemiseen tarvitaan strategia. Erilaista tiedonvaihtoa haluttiin enemmän. Yksi vastaajista kaipasi päivitettyä tietoa alan markkinoiden tarpeista. Toinen vastaaja toivoi tiedostuskanavaa tähän käyttöön. Yksi vastaajista koki tarpeelliseksi viettää enemmän aikaa alavuosiluokilla opiskelevien opiskelijoiden kanssa.

“Strategies for collaboration with students even after their graduation.”

In which matters of working-life oriented teaching do you feel you still need to develop your competence?

KUVA 16. Albanian ja Kosovon työpajoissa mietittiin osallistujien osaamisen kehittämistarpeita.

Opittuja asioita kerrattiin miettimällä asioita, jotka osallistajat ottavat mukaansa työpajasta (kuva 17). Kolmessa työpajassa kysymys esitettiin työpajan ensimmäisessä osassa, jolloin osallistajat eivät olleet vielä nähneet Savonian esimerkkejä käytettävistä työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä. Yhdessä työpajassa kysymys kysyttiin sen jälkeen, kun osallistajat olivat nähneet Savonian esimerkit opetusmenetelmistä. Tämän työpajan osallistujan vastauksen mukaan hän oli oppinut uusia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä, kun kolmen muun työpajan vastauksissa kerrottiin opetusmenetelmien tärkeydestä ja kehittämisestä. Muutoin vastaukset olivat keskenään samankaltaisia. Vastaukset ovat jaettavissa kahteen teemaan: **Google Jamboardiin** ja **työelämälähtöiset opetusmenetelmiin**.

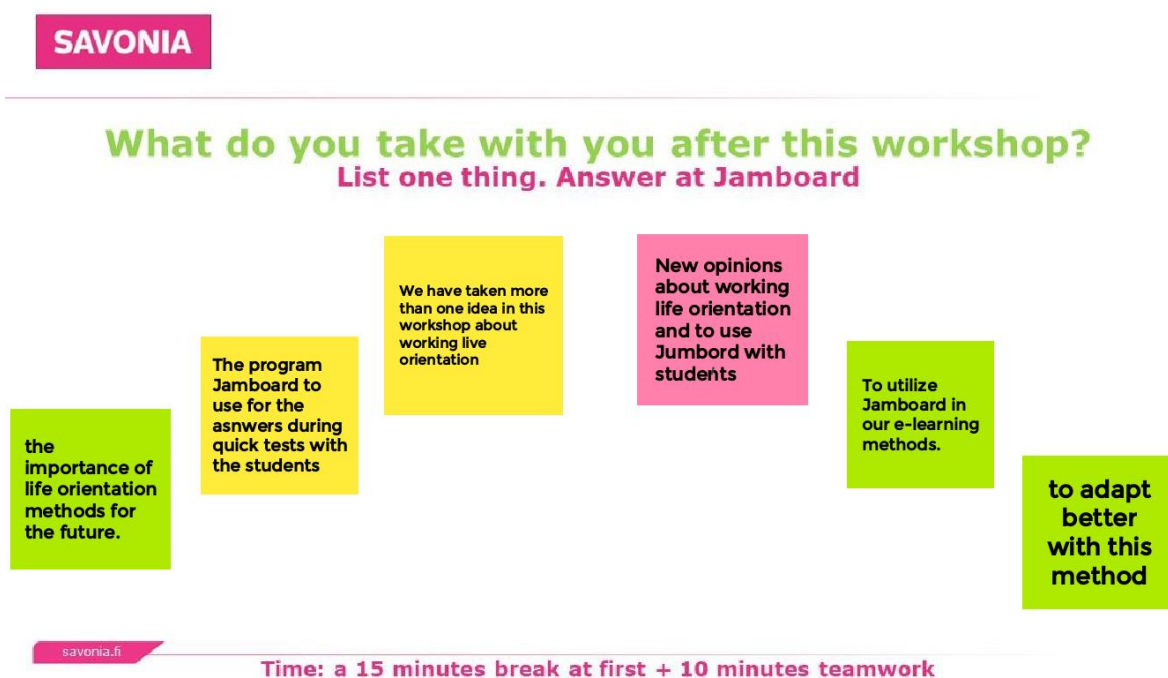
Suurin osa työpajaan osallistuneista henkilöistä ei ollut käyttänyt aiemmin **Google Jamboardia**. Muutama osallistuja on käyttänyt toista sähköistä valkotaulua opetuksessa. Näiden ohjelmien toimintaperiaate on hyvin samankaltainen kuin Jamboardilla. Useat henkilöt vastasivat ottavansa työpajasta mukaansa Jamboardin käytön. Sitä aiotaan hyödyntää yhtenä verkko-oppimismenetelmänä, ja esimerkiksi opiskelijoiden pikatenttien vastaamisessa. Työpaja näytti osallistujille esimerkin, kuinka käyttää Jamboardia vastaavanlaisissa tilaisuuksissa käytännössä.

“The program Jamboard to use for the answers during quick tests with the students.”

Työpaja selkeytti **työelämälähtöisten opetusmenetelmien** tärkeyttä tulevaisuudelle, ja lisäsivät osallistujien ymmärrystä työelämälähtöisyyden tärkeydestä oppimisessa. Miettimällä, mitä opetusmenetelmiä käytettiin 2–3 vuotta sitten ja mitä menetelmiä käytetään nykyään, saatiin yhden vastaajan mukaan aiempaa parempi yleiskuva opetusmenetelmien ja työkalujen muutoksista vuosien aikana. Osallistajat saivat uusia ideoita kehittää ja soveltaa opetus- ja oppimismenetelmiä. Yhden

vastaajan mukaan hän oppi uusia menetelmiä. Koulutukseen tarvitaan muutos, joka valmistelee yksilöitä menestymään. Muutoksessa tehdään silta teorian ja käytännön tekemisen välille. Työpaja itsessään toimi esimerkkinä, miten opinnäytetyössä voi tehdä tiedonhankintaa työelämäverkostoilta. Yksi vastaaja sai työpajasta idean yksinkertaistaa opiskelijoiden opinnäytetöitä ja tehdä niistä houkuttelevampia. Yhdelle vastaajalle oli tärkeää saada palautetta, mikäli he tarjoavat työelämälähtöistä opetusta. Kokemusten jakaminen yhteisessä tilaisuudessa on arvokasta.

“Shared experiences are valuable.”

KUVA 17. Albaniassa ja Kosovossa kerrattiin aina työpajojen loppuvaiheessa opittuja asioita.

7.3.2 Työelämälähtöisten opetusmenetelmien sisällyttäminen opintojaksoille

Ensimmäisen työpajan päätteeksi osallistujat saivat tehtävän, joka täytyi tehdä seuraavaksi päiväksi toiseen työpajaan (kuva 18). Osallistujien tehtävänä oli valita yksi työelämälähtöinen opetusmenetelmä ja tehdä suunnitelma sen käyttämisestä omalla opintojaksolla. Tehtävän tarkoitus oli saada sisällytettyä työpajassa käsiteltyjä työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä jokaisen osallistujan opintojaksolle ja siten kehittää niiden työelämälähtöisyyttä. Tehtävä tehtiin kolmella yliopistolla. Yhden yliopiston kohdalla tehtävää ei voitu tehdä, koska opetushenkilöstö osallistui työpajaan vain yhtenä päivänä. Kahdessa yliopistossa osallistujien määrä vaihteli, ja osa henkilöistä osallistui työpajaan vain toisena päivänä.

Pre-work* for the workshop participants to Workshop 2:

(*individual or together with a one colleague if you both teach at a same course together)

Which working life-oriented teaching method you could utilize at your lectures?

→ Make a preliminary plan to your own study module/course:

1. Choose a one method to your study module/course
2. What does it include at your lectures:
 - If you do cooperation, with who (a worklife partner or someone else) you could do that?
 - What kind of cooperation?
 - What kind of an assignment for students related to working life-oriented methods?
3. Prepare to present your preliminary plan to others in a few minutes (simple notes at the paper/computer are enough!)

We continue discussion with these plans tomorrow at Workshop 2.

You can utilize these questions if you want. You don't need to use them if you don't want to:

- In the perfect situation: how do you envision lifelong learning approach in the future?
- In the perfect situation: how do you envision theoretical and practical parts in the better balance in the curricula in the future?
- What do you already have at your school for a plan? What do you need more of what you don't have to build a plan? What do you need to change? What do you need to add more to develop?

KUVA 18. Ensimmäisen työpajapäivän päätteeksi annettu tehtävä Albaniassa ja Kosovossa.

Tehtävät käsiteltiin toisen työpajapäivän alussa (kuva 19). Tarkoituksena oli, että yhteisissä keskusteluissa osallistujat voivat vaihtaa ideoitaan, jakaa tarvittaessa tietoja työelämäverkostojen yhteishenkilöistä sekä kehittää tehtävänä laadittuja suunnitelmia. Suurin osa osallistujista teki tehtävän joko pareittain tai ryhmänä. Osa suunnitelmista oli yleisellä tasolla, esimerkiksi kuinka tasapainottaa opintosuunnitelman teoria- ja käytännönosuuksia. Suurimassa osassa suunnitelmista oli mietitty konkreettisia ideoita. Ideat sisälsivät esimerkkejä tapaustutkimuksista ja mahdollisista yhteistyökumppaneista, opettamisen pelillistämistä verkko-opetustyökaluilla, laboratoriotyöskentelyä, kenttä- ja yritysvierailuja, käytännön soveltamista luokkatiloissa sekä käytännön työelämän todellisten ongelmien ratkaisua.

Which working life-oriented teaching method you could utilize at your lectures?

→ Make a preliminary plan:

1. Choose a one method
2. What does it include at your lectures: With who (a worklife partner or someone else) you could do cooperation? What kind of cooperation?

- **Present your pre-work plan to others in the team. Discuss together and share your ideas – maybe you can help your colleague! Or maybe someone knows someone who you don't know yet and this can help you with cooperation**
- **English speaking person write own team's ideas to the Jamboard**
- **Write shortly, only a main points of every plans. Use short clauses**
- **Do not write names to Jamboards! This workshop is anonym**
- **Every idea is taken into consideration and the answers of all participants are important.**

You can utilize these questions if you want. You don't need to use them if you don't want to:

- In the perfect situation: how do you envision lifelong learning approach in the future?
- In the perfect situation: how do you envision theoretical and practical parts in the better balance in the curricula in the future?
- What do you already have at your school for a plan? What do you need more of what you don't have to build a plan? What do you need to change? What do you need to add more to develop?

KUVA 19. Toisena työpajapäivänä käsiteltiin ensimmäisessä työpajassa annetut tehtävät.

Työpajan osallistujat tutustuivat pienryhmissä Savonian agrologikoulutuksessa käytettyihin työelämälähtöisiin opetusmenetelmäesimerkkeihin. Pienryhmien tehtävänä oli kirjata, mitä menetelmiä heillä käytetään opetuksessa ja jos jotain menetelmää ei käytetä, voitaisiinko sitä käyttää työstämisen jälkeen. Osallistujia pyydettiin arvioimaan, kuinka menetelmät soveltuvat heidän yliopistolleen ja kulttuuriin (kuva 20). Tehtävän tarkoituksena oli antaa osallistujille esimerkkejä olemassa olevista toteutuksista, miten yhdistää työelämälähtöisyyttä opintojaksoille.

Suurinta osaa esimerkkimenetelmistä käytetään vastaajien yliopistoilla. Menetelmien käyttömäärä vaihtelee, ja osaa niistä käytetään vain harvoin. Toteutuksissa on eroavaisuuksia koulutusalojen välillä. Menetelmät olivat useammin käytössä ja suoraan sovellettavissa maatalousalalla kuin ruokasektorilla. Monet niistä menetelmistä, jotka eivät olleet vielä käytössä, ovat huomioituina suunnitelmissa ja ne aiotaan ottaa käyttöön tulevaisuudessa. Osa menetelmistä vaatii enemmän yhteistyötä alan työelämäverkostojen kanssa toteutukseen. Yksittäisten menetelmien toteuttamisen esteenä on puuttuva budjetti.

SAVONIA

“What kind of working life-oriented teaching methods do you use?” Savonia’s teachers answers

- Visitors at lectures. Visitors can be for example an adviser, an entrepreneur, a farmer, a scientist, or representatives of stakeholder. Visitors keep a lecture or keep a presentation from a special theme of a topic of a student module. When a teacher is making a choice of a visitor, listen students and take into consideration which themes they are interested. **Yes** **yes** **Not always** **Yes** **yes**
- Show the connection between a theory and practical: is a theory same as at practice. **Partly** **not always** **Yes, practical training and practice defence in front of commission** **Not always** **Yes** **Partially**
- Teaching includes two steps: At first is a practical assignment where to practice a technique. After that students have an assignment with a company. **Partly** **not always** **Yes, practical training and practice defence in front of commission** **Not always** **Yes** **Partially**
- Students make an assignment to real a farm or companies. **Yes** **Not always** **Yes** **Partially**
- Students name plants, soil types and seeds at exams. **Yes** **Not always** **Yes** **Partially**
- Held a future workshop together with students. Students anticipate how they see a future of an agriculture from a perspective of the theme of a study module. **Not yet, but it is in our plans** **for the future yes** **Not yet, but it will be in ne next future** **Not yet, but it is in our plans**
- Students measure/research and suggest with a farmer, how to develop a one method (for example cultivations) in the farm. **Not yet, but it will be in ne next future** **Not yet, but it is in our plans**

KUVA 20. Albanian ja Kosovon työpajojen osallistujat arvioivat Savoniassa käytettyjen työelämälähtöisten opetusmenetelmien soveltuvuutta omille opintojaksollensa.

Työpajojen lopussa osallistujat miettivät, mitä työpajassa esiin tulleille ideoille aiotaan tehdä (kuva 21). Sopimalla vastuuhenkilöt kunkin asian edistämiseksi, tulee asioita todennäköisemmin edistettyä kuin jos edistämisen takana on vain joku. Vastaukset ovat jaettavissa kahteen teemaan: **verkko-opetustyökaluihin** sekä **yhteistyöhön ja projekteihin**.

Useat vastaajat aikovat ottaa **verkko-opetustyökaluja** käyttöön opintojaksollensa. Opetuksen peilistämiseksi aiotaan käyttää Kahootia. Moni vastaaja aikoo hyödyntää myös Jamboardia.

“Using Jamboard during lectures.”

Alan muiden toimijoiden kanssa käytävistä yhteisistä keskusteluista toivotaan syntyvän **projektiyh-teistyötä**. Tavoitteena on, että opiskelijoita voidaan kutsua ajankohtaisten haasteiden ratkaisuun. Pieniä projekteja aiotaan hakea koulutusministeriöstä. Seuraavia askeleita otetaan vieraspuhujien saamisessa. Osa vastaajista suunnitteli tapaavansa uusia ihmisiä, joita he voivat kutsua luennoille. Osaamistaan jakavia puhujia toivottiin yleisesti koulutusosalta. Tarkentavina esimerkkeinä annettiin alan yrittäjät sekä teollisuuden tai akatemian edustajat. Opintosuunnitelmaa ja yksittäisiä opetusmenetelmiä, joita opetushenkilöstö käyttää, on tarpeellista integroida. Yhden vastaajan mukaan projektipohjaisen oppimisen muotoilua aletaan kehittämään. Yksi vastaaja aikoo ottaa käyttöön työpajan tehtävänä tehdyn suunnitelman. Yhdessä työpajassa tutustuneet henkilöt aikoivat vieraila toistensa opintojaksolla vieraspuhujina.

“We meet new people here that we could invite guest during our lectures.”

SAVONIA

Teachers: What you are planning to do with your ideas? Who will do and what?

kahoot

to integrate in our study plan and individual teaching methods. the teacher are going to do/apply

implementing Jamboard with students it will be interesting

To apply Jamborad application with my students (if it will be possible)

Discussion with the whole group. One English speaking person write the answers to the Jamboard.

savonia.fi

Time: 10 minutes

KUVA 21. Albaniassa ja Kosovossa mietittiin konkreettisia toimenpiteitä, kuinka työpajoissa saatuja ideoita hyödynnetään.

7.4 Työpajamallin arviointi koulutusviennissä

Työpajamallin soveltuvuutta koulutusosaamisenvientitarkoituksessa testattiin Albaniassa ja Kosovossa yhteensä neljässä eri yliopistossa. Työpajat olivat kaksipäiväisiä, joista ensimmäisessä paneuduttiin työelämälähtöiseen opetukseen yleisellä tasolla. Toisessa niiden käytäntöön ottamista edistettiin laatimalla suunnitelmat, kuinka työelämälähtöiset opetusmenetelmät sisällytetään osallistujien omille opintojaksoille. Tarkoituksena oli, että työpajaa voidaan käyttää jatkossa vastaavanlaisissa tilaisuuksissa, joissa edistetään opintojaksojen työelämälähtöisyyttä.

Työpajamallin arviointi pohjautuu opinnäytetyön tekijän omaan arviointiin ja työpajojen aikana tehtyihin muistiinpanoihin. Kysymysten suunnitteluvaiheessa keskusteltiin Savonian business valmentajan ja TKI-asiantuntijan Agnieszka Laherton kanssa. Osa arvioinnista pohjautui näissä keskusteluissa käytyihin pohdintoihin.

Osallistujille lähetettiin sähköpostitse etukäteen työpajan teemaan orientoivia kysymyksiä sekä ohjeistus. Molempien työpajojen alussa ohjeet kerrattiin ja näytettiin, mistä ne ovat löydettävissä koko työpajan ajan. Ne olivat liitetty työpajassa käytettävään alustaan. Ohjeissa muistutettiin, että Google Jamboardiin kirjoitetaan vain englanniksi ja anonyymisti, vaikka pienryhmien omat keskustelut sai käydä osallistujien omalla äidinkielellä. Työpajojen puheenjohtaja korosti, että missä tahansa vaiheessa saa kysyä, jos tulee kysyttävää, ja että jokaisen osallistujan oma vastaus on tärkeä. Työpajaan käytettävissä oleva aika tarkistettiin. Tämä oli erittäin tarpeellista tehdä, koska lähes kaikissa työpajoissa aikaa oli vähemmän, kuin etukäteen oli ohjeistettu ja toivottu. Siten puheenjohtaja pysyi tarvittaessa jättämään vähemmän tärkeitä kysymykset pois työpajasta ja keskittymään vain tärkeimpiin kysymyksiin. Kysymysten tärkeysjärjestys oli määritelty etukäteen.

Jamboard oli lähes kaikille osallistujille uusi sähköinen työkalu. Puheenjohtaja kertoi lyhyesti sen käyttämisestä, minkä jälkeen käyttöä harjoiteltiin kahdella kysymyksellä. Kysymyksissä kysyttiin osallistujien fiiliksistä sekä odotuksista työpajaa koskien. Niissä harjoiteltiin Jamboardin käyttöä. Oli hyvä, että käytön harjoittelussa olevia kysymyksiä kaksi, koska osalla osallistujista oli alussa vaikeuksia oppia käyttämään työkalua. Toisessa kysymyksessä vastaaminen oli varmempaa. Harjoittelukysymyksillä varmistettiin samalla, että Jamboardin asetukset olivat oikein, eli osallistujilla oli alustan muokkaus-oikeudet. Ilman niitä oikeuksia Jamboardissa ei voi kirjoittaa vastauksia.

Työpajan sisällölle tärkeän a working life orientation -termin määrittelyä tekivät osallistujat itse. Tämä vaihe oli tarpeellista toteuttaa työpajan alussa, jotta muissa kysymyksissä annettavat vastaukset ovat luotettavampia. Termin määrittelyssä oli poikkeavuuksia, joten työpajan edetessä vastaukset eivät olisi välttämättä liittyneet työelämälähtöiseen opetukseen, joihin niiden toivottiin liittyvän. Tämä olisi saattanut aiheuttaa osallistujissa turhautumista. Opinnäytetyön tekijän arvion mukaan termin määrittelyn selkeät poikkeavuudet johtuivat vieraskielisen sanan tulkitsemisesta. Osallistujille näytettiin muutamilla esimerkeillä, mitä kyseinen termi tarkoittaa Suomessa. Esimerkit määritelmistä poimittiin etukäteen opinnäytetyössä käytetystä kirjallisuudesta.

Työpajassa kysyttiin, millaisia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä osallistujat ovat käyttäneet aiemmin ja millaisia menetelmiä he käyttävät nykyään. Tästä pystyttiin havainnoimaan, millaista kehitystä menetelmissä on tapahtunut. Dual AFS -hankkeessa kehitettiin opetuksen työelämälähtöisyyttä. Vastauksia ei pysty hyödyntämään nähdäkseen, mitkä ovat olleet hankkeen vaikutukset kehityksessä, koska osa osallistujista ei ollut toiminut hankkeessa. Työpajamallin jatkokäytössä on tarpeellista harkita, tarvitseeko osallistujien vastauksissa tehdä erittelyä hankkeessa työskennelleisiin henkilöihin sekä heihin, jotka eivät ole olleet osallisena hankkeessa. Tätä ei tarvita, jos työpajamallia ei käytetä hankkeen yhteydessä.

Osallistujat pystyivät poimimaan uusia toteutusideoita omille opintojaksoilleen muiden vastauksista. Heitä kannustettiin hyödyntämään työpajan materiaalia muun muassa kertoessaan opiskelijoille, miten työelämälähtöisyys on liitetty opintojaksoille. Jamboardiin kirjoitetuilla vastauksilla on helppo näyttää konkreettisia esimerkkejä muille toimijoille.

Tulevaisuuden näkymiä käsittelevällä kysymyksellä mahdollistettiin keskustelu, mihin suuntaan opetushenkilöstö haluaa kehittää opintojaksoja sekä yrityskumppaneiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Vastauksia voi tarvittaessa hyödyntää organisaatiotason kehittämistyössä. Kysymys herätteli ajattelemaan, missä asioissa tarvitaan vielä lisää osaamista. Osallistujat pohtivat myös osaamisensa kehittämistarpeita. Hankkeen näkökulmasta kysymyksellä saatiin tietoa, mihin asioihin joko olemassa olevalla tai mahdollisella uudella hankkeella olisi tarpeellista paneutua.

Kysymällä osallistujien tuntemuksia selvitettiin, kokivatko he työpajatyöskentelyn tai sen sisällön esimerkiksi helpoksi tai haastavaksi. Tämä loi osallistujille hetken kertoa, mikäli jokin asia tuntui vielä epäselvältä tai tarvitsi jonkin muun asian takia lisää keskustelua. Osallistujat vastasivat kysymyksiin suullisesti eikä vastauksia tarvinnut kirjoittaa Jamboardiin. Tämä tauotti näyttöpäätetyöskentelyä.

Työpajan sisältöä ja opittuja asioita kerrattiin kysymällä, mitä asioita osallistujat ottavat työpajasta mukaansa. Eri henkilöt poimivat työpajoista eri asioita, joten niiden kertaaminen onnistui hyvin. Tarvittaessa puheenjohtaja muistutti ideoista, jotka ulkopuolisena toimijana näki tärkeiksi.

Ensimmäisen työpajan päätteeksi osallistujille annettiin tehtävä, jonka täytyi olla valmis seuraavaksi päiväksi. Tehtävässä tehtiin alustava suunnitelma yhden vapaasti valittavan työelämälähtöisen opetusmenetelmän sisällyttämisestä omalle opintojaksolle. Tehtävän yhteydessä oli lisäkysymyksiä, jotka auttoivat suunnitelman laatimisessa. Näitä kysymyksiä ei ollut pakko hyödyntää, mikäli osallistuja itse ei nähnyt sitä tarpeelliseksi. Tehtävänanto tarvitsee enemmän tarkennusta, koska moni osallistujista ei tehnyt tehtävää niin, kuin puheenjohtaja oli ajatellut. Ohjetta tarkennettiin kahden työpajan jälkeen, mutta vastaukset jäivät silti melko yleiselle tasolle. Seuraavan päivän työpajassa ohjeita ja vastauksia tarkennettiin, jolloin tehtävä toimi niin, kuin se oli suunniteltu.

Tehtävänannon yhteydessä on tarpeen pilkkoa sen sisältöä. Työpajassa ohjeet kerrottiin kaikki kerralla. Tehtävänantoa voisi kehittää pyytämällä osallistujia valitsemaan ensin yksi opintojakso sekä yksi työelämälähtöinen opetusmenetelmä. Valinnat kerrottaisiin muille ääneen. Tämän jälkeen osallistujat miettivät, mitä valittu opetusmenetelmä tarkoittaisi käytännössä heidän opintojaksollaan. Tässä arvioitaisiin, tarvitaanko yhteistyötä jonkun ulkopuolisen organisaation tai yrityskumppanin kanssa ja jos tarvitaan, kuka tämä voisi mahdollisesti olla ja millaista yhteistyö olisi. Käytettävissä olevan ajan mukaisesti tehtävää voi miettiä vaiheittain eteenpäin tai jättää loput itsenäisesti tai pareittain tehtäväksi.

Työpajamallin toisessa osiossa testattiin Jamboardin toimivuus samoilla harjoittelukysymyksillä kuin ensimmäisenä päivänä. Osa osallistujista osallistui vain toisena päivänä, joten oli tarpeellista harjoitella uudelleen työkalun käyttöä. Harjoittelu toimi hyvänä kertauksena myös niille osallistujille, jotka osallistuivat työpajaan sen ensimmäisenä päivänä.

Tehtävät käsiteltiin pienryhmissä. Tavoitteena oli luoda tilaisuus, jossa osallistujat voivat auttaa toisiansa alustavien suunnitelmien kehittämisessä. Osallistujia kannustettiin jakamaan ideoita mahdollisista yhteistyökumppaneista, mikäli suunnitelmissa oli tarve sellaiselle. Koska moni osallistujista oli tehnyt tehtävän yleisellä tasolla, suunnitelmia tarkennettiin tässä tilaisuudessa. Suunnitelmia sisällytettiin osallistujien omille opintojaksoille pienryhmissä keskustellen. Tähän työvaiheeseen kannatti varata runsaasti aikaa. Vastaukset kirjoitettiin Jamboardiin. Lopuksi osallistujat kertoivat ideat koko ryhmälle.

Savonian opetushenkilöstön esimerkit heidän käyttämänsä työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä käännettiin etukäteen englanniksi ja ne listattiin Jamboardiin osallistujien nähtäväksi. Osallistujat keskustelivat menetelmistä pienryhmissä vastaten Jamboardissa, mitä menetelmiä joko käytetään tai ei käytetä. Samalla pohdittiin, soveltuvatko Savoniassa käytetyt menetelmät heidän kulttuuriinsa ja mitkä soveltuvat työstämisen jälkeen. Tehtävänantoa tarkennettiin kahden työpajan jälkeen, koska se oli alun perin liian yleisellä tasolla. Lisätarkennus on edelleen tarpeen. Savonian vastauksista osallistujat saivat uusia ideoita työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä sekä näkemystä, miten niitä toteutetaan toisessa kulttuurissa. Vastaukset katsottiin vasta sen jälkeen, kun osallistujat

olivat tehneet jo alustavat suunnitelmansa, koska siinä he vahvistavat omia olemassa olevia menetelmiä, jotka soveltuvat heidän kulttuuriinsa. Työpajaa voisi kehittää siten, että Savonian vastausten jälkeen osallistujat kävisivät suunnitelmansa uudestaan läpi ja tarvittaessa poimisivat niihin ideoita Savonialla käytetyistä menetelmistä.

Työpajan loppuvaiheessa osallistujat miettivät yhdessä, mitä työpajakokonaisuudessa nousseille ideoille aiotaan tehdä ja kuka niitä alkaa edistämään. Tämän tavoitteena oli sitouttaa osallistujia työelämälähtöisyyden kehittämiseen. Tähän vaiheeseen on järkevää harkita kulttuurierojen hierarkia huomioiden, kutsuttaisiinko osallistujien edustaman koulutusalan dekaani kuulemaan osallistujien ehdotuksia ideoista. Tämä voisi olla yksi askel lisää työelämälähtöisyyden kehittämisessä.

Viimeisenä osallistujilta kysyttiin fiilismittarilla heidän tuntemuksiaan. Fiilismittari toimi yhtenä esimerkkinä, jota opetushenkilöstö voi käyttää esimerkiksi opintojaksoillaan opiskelijoidensa kanssa, kun käydään palautekeskustelua. Tässä osallistujat saivat antaa palautetta puheenjohtajalle työpajasta. Puheenjohtaja kertoi omista havainnoistaan, joita teki työpajojen aikana.

7.5 Kooste Savonian agrologikoulutuksen työelämälähtöisyydestä

Koosteen käyttötarkoitus on toimia materiaalina koulutusosaamisen viennissä, ja se on laadittu englanniksi. Koosteen sisältö on koottu työpajoissa kerätyistä aineistoista. Niistä poimittiin opinnäytetyön tekijän oman arvion mukaisesti tärkeimmät kohdat. Sisällön laajuuteen pyydettiin arviota niiltä henkilöiltä, jotka ovat olleet usein esittelemässä kansainvälisille yhteistyökumppaneille tai muille edustajille Savonian koulutusosaamista.

Kooste sisältää lisämateriaaleja, joita ei ole liitetty opinnäytetyössä muualle. Näitä ovat englanninkieliset haastatteluvideot, jotka julkaistiin Savonia-ammattikorkeakoulun Vimeo-kanavalla. Videoiden linkit löytyvät koosteesta. Videoilla haastateltiin Savonian opetushenkilöstöä, opiskelijoita sekä työelämäkumppania, ja niiden tarkoitus oli täydentää työpajoissa kerättyä tietoa, sekä elävöittää materiaalia. Kooste on liitteenä 6.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tuloksista saatiin tietoa, kuinka eri toimijat näkevät työelämälähtöisyyden ja sen toteutumisen Savonian agrologikoulutuksessa, sekä arvon testatun työpajamallin toimivuudesta koulutusosaamisen viennissä. Työpajoissa kerätyt määritelmät työelämälähtöisyydestä sekä esimerkit työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä olivat keskenään enimmäkseen samankaltaisia eri toimijoiden näkökulmista. Englanninkieliseen koosteeseen koottiin työpajoista saatuja vastauksia esitteeksi koulutusviennin käytettäväksi. Työpajamallin avulla tunnistettiin työelämälähtöisen opetuksen kehityskaari, osaamisen kehittämistarpeita ja sisällytettiin työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä opintojaksoille.

8.1 Työelämälähtöisyys Savonian agrologikoulutuksessa

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että työelämälähtöisyys nähtiin terminä samankaltaisena, kuin miten aiemmissa tutkimuksissa on kuvailtu. Opettajat ja opiskelijat määrittivät termiä erilaisin viittauksin, joista monilla tarkoitettiin työelämän tukemista sekä opiskelijoiden valmistelua työelämään opettamalla siellä tarvittavia taitoja. Loput vastauksista olivat konkreettisia esimerkkejä termin määrittelylle, kuten esimerkiksi työelämän todellisten ongelmien ratkaisu erilaisilla harjoitustehtävillä, työelämäharjoittelut sekä käytännönharjoitukset. (Poikela ym. 2002, 25; Neuvonen-Rauhala 2009, 11–13.) Opettajien vastauksissa kerrottiin myös alan ajankohtaisten asioiden seuraaminen. Tätä ei tullut opiskelijoiden vastauksissa. Työelämäkumppaneilta termin tarkoitusta ei kysytty, koska opinnäytetyön tekijän arvon mukaan heille työelämälähtöiset opetusmenetelmät näyttäytyvät tehtyinä yhteistöinä.

Opettajilta ja opiskelijoilta kysyttiin käytetyistä tai käytettävistä työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä, kun taas työelämäkumppaneilta samaa asiaa tiedusteltiin kysymällä, millaista yhteistyötä he ovat tehneet tai tekevät Savonian luonnonvara-alan opetuksen kanssa. Kaikkien toimijoiden vastauksissa oli nähtävissä keskinäistä samankaltaisuutta, ja ne vastaavat Tommi Vihervaaran (2015, 86–130) kertomien esimerkkien kanssa yliopistojen ja yritysten välisestä yhteistyöstä. Työelämälähtöisinä opetusmenetelminä sekä yhteistyömuotoina kerrottiin työelämäharjoittelut, yritysvierailut, opinnäytetyöt, erilaiset opiskelijaprojektit, harjoitustehtävät ja vierailijaluennot. Tulosten perusteella voidaan todeta, että työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä käytetään monipuolisesti ja niitä voi soveltaa käytettäväksi niin luokkatiloissa, yritysten toimitiloissa kuin myös ulkona alan työympäristöissä. Työpajassa vastanneet opiskelijat olivat agrologi AMK tutkinnon opiskelijoita. Osa opetushenkilöstöstä opettaa sekä alemman että ylemmän ammattikorkeakoulun tutkinnoissa. Heidän vastauksensa voivat siten olla molemmista tutkintotasoista.

Toisistaan eroavia vastauksia eri toimijoiden välillä oli vain muutamia. Opettajien vastauksissa kerrottiin ammattilehtiartikkelien ja tutkimustulosten hyödyntämisestä opetusmateriaaleissa sekä messuvierailuista. Työelämäkumppaneiden vastauksissa kerrottiin tapahtumien suunnittelusta ja toteutuksesta. Näitä ei mainittu muiden toimijoiden vastauksissa.

Verraten Vihervaaran (2015, 86–130) esimerkkeihin, puuttuivat opettajien ja opiskelijoiden vastauksista kilpailut. Opinnäytetyön tekijän oman kokemuksen mukaan silloin tällöin yrityksiltä tai muilta työelämäedustajilta on saatu sähköposteja, joissa kerrotaan opiskelijoille järjestettävistä kilpailuista. Näitä sähköposteja on välitetty opiskelijoille tiedoksi. Koska agrologikoulutuksen työelämälähtöiset

opetusmenetelmät ovat monipuolisia voi olla, että jotkut esimerkit ovat unohtuneet vastaajilta. On myös mahdollista, että työpajoihin osallistuneet henkilöt eivät ole itse osallistuneet, järjestäneet tai olleet välittämässä tietoa kilpailuista.

8.2 Työpajamallin käytettävyys ja siirrettävyys

Koulutusosaamisen eteenpäin vientiä Albanian ja Kosovon yliopistoihin päätettiin tehdä työpajamallilla. Se sitoutti osallistujia muutokseen, ja sillä oli mahdollista tehdä näkyväksi myös tärkeää näkymätöntä hiljaista tietoa. Opetushenkilöstö pääsi itse vaikuttamaan opetuksen työelämälähtöisyyden edistämässä. Työpaja loi tilaisuuden, jossa osallistujat pääsivät käymään tiedonvaihtoa yhdessä. (Kananen 2012, 86.) Osa osallistujista mainitsi työpajamallin arvosta nähtyään, kuinka tarpeellisia sen kaltaiset tilaisuudet ovat. Savonian opetushenkilöstöltä kerättiin aineistoa työpajatoteutuksella, joka opinnäytetyön tekijän oman arvion mukaan oli toimiva toimintatapa. Sen vuoksi tietoa vietiin eteenpäin samanlaisella menetelmällä.

Työpajan loppuvaiheessa oli kysymys, jolla pyrittiin sitouttamaan osallistujia muutokseen. Siinä pyydettiin osallistujia pohtimaan, mitä työpajassa saavutetuilla ideoilla aiotaan tehdä ja kuka tai ketkä niitä alkaa edistämään. Yhdessä työpajassa osallistujia oli yliopiston opetushenkilöstön lisäksi yksityisestä koulutusorganisaatiosta. He alkoivat suunnitella yliopistojen välisen yhteistyön kehittämistä opetuksessa ja löysivät henkilöt, jotka voivat käydä vierailevina luennoitsijoina eri opintojaksoilla. Jatkossa voi olla tarpeellista siten harkita työpajamallin käyttämistä tilaisuuksissa, joihin kokoontuu alueen eri koulutusorganisaatioita.

Työpajoissa, joissa osallistujia oli vain muutama, osallistujat antoivat vastauksia aluksi yleisellä tasolla. Osallistujia kannustettiin kirjaamaan heidän omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Niissä työpajoissa, joissa osallistujia oli enemmän, vastaukset käsitelivät automaattisesti heidän omakohtaisia kokemuksiaan. Siten työpajoissa syntyi enemmän ajatusten vaihtoa. Organisaation sisäinen tiedonvaihto on tarpeellista, joten hyödyllistä on, jos koulutusaloista pääsee runsaasti työntekijöitä paikalle.

Työpajojen aikana tehtiin muutamia tarkennuksia kysymyksiin. Kysymysten alkuperäistä tarkoitusta ei muutettu. Erityisesti ensimmäisen työpajapäivän lopussa annettu tehtävä vaati tarkennuksia, joka tehtiin kahden työpajakokonaisuuden jälkeen. Vielä selkeämpi ohjeistus olisi ollut tarpeellista, jotta tehtävä olisi osattu tehdä kerralla niin, kuin se oli suunniteltu. Väärinkäsitykset korjattiin seuraavassa työpajassa toisena päivänä. Muutoin kysymysvalinnat olivat opinnäytetyön tekijän oman arvion mukaan onnistuneita ja pienillä korjauksilla malli soveltuu hyvin jatkokäyttöön koulutusosaamisen viennissä. Malli toimii myös sellaisten ryhmien kanssa, joissa kaikki eivät puhu samaa kieltä työpajan puheenjohtajan kanssa.

Osallistujat ilmaisivat työpajan lopussa olleessa fiilismittarissa olleensa tyytyväisiä. Mittarissa tunnelmat esitettiin kuvina, joten kielitaito ei ollut haasteena osallistujien ajatusten ilmaisussa. Kysymykset herättivät osallistujissa toivottua keskustelua ja tilaisuudessa he pääsivät jakamaan arvokasta tietoa. Tästä on hyötyä etenkin organisaatioissa, joissa tiimissä on paljon henkilöitä. Työpajat osoittivat, että pienissä tiimeissä, joissa opetushenkilöstöllä on lähes päivittäin hetki kuulumisten vaihdolle, tiedonvaihto toimi paremmin. Erityisesti niissä voi olla hyödyllisempää, jos työpajoihin

osallistuu opetushenkilöstöä eri koulutusaloilta. Kooltaan pienien tiimien on tarpeellista käyttää aikaa omaa osaamisen tunnistamisessa, eli työpajamalli ei ole turha heidänkään käyttöön.

Kysymykset mukautuivat tarpeen mukaisesti. Niitä pystyi poistamaan ja niiden paikkoja pystyi siirtämään, kun käytettävissä oleva aika aiheutti muutostarvetta alkuperäiselle suunnitelmalle. Jamboardissa muutokset olivat tehtävissä helposti. Kysymyksiin pystyi vastaamaan huolimatta siitä, oliko osallistuja ollut mukana Dual AFS -hankkeessa vaiko ei. Muualla kuin Dual AFS -hankkeen käyttötarkoituksessa työpajamallista on tarpeellista muuttaa vain maininnat kyseisestä hankkeesta. Työpajamalli on toimiva, koska se mukautuu erilaisiin muutoksiin.

Työpajamallin mukautuvuus eri toimijoille nähtiin työpajassa, johon osallistui opettajien sijaan maisteritason opiskelijoita. Työpajaa pystyttiin soveltamaan myös opiskelijaryhmän kanssa käytettäväksi vain pienillä kysymysten uudelleen muotoiluilla. Koska opinnäytetyön sisällönrajaus koski kohdemaiden opetushenkilöstöä, ei opiskelijoiden työpajan sisältöä analysoitu tai käsitelty.

8.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyöhön käytettävä aika vaikuttaa työn luotettavuuteen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 164). Aiheen ideointi aloitettiin syksyllä 2021 ja sitä alettiin toteuttamaan aktiivisesti syksystä 2022 alkaen. Opinnäytetyötä ja sen sisältöä on ideoitu ja suunniteltu siten pitkän aikaa, mikä vaikuttaa luotettavuuteen positiivisesti.

Reabiliteetti ja validiteetti ovat käsitteitä, jotka liittyvän laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin. Reabiliteetilla tarkoitetaan tutkimustulosten pysyvyyttä, eli samojen tulosten aikaansaamismahdollisuutta, mikäli tutkimus toistetaan. Validiteetilla tarkoitetaan oikeiden asioiden tutkimista. Molemmat käsitteet sisältävät myös alakäsitteitä, joista tärkein on tutkimustulosten yleistettävyyksi eli validiteetin ulkoinen validiteetti. Tällä tarkoitetaan tutkimustulosten siirtomahdollisuutta alkuperäistä tutkimusta vastaaviin tilanteisiin. (Kananen 2012, 172–173.) Toimintatutkimuksessa rehabiliteettin ja validiteetin arvioiminen on kyseenalaistettavaa, koska toimintatutkimuksen ideologiana on pyrkimys lähtötilanteen parantamisen muutokseen. Siksi näiden arviointi on kyseisessä tutkimuksessa haasteellista. (Kananen 2012, 184.)

Vaikka toimintatutkimuksen luotettavuutta ei siten voida arvioida samoin, kuin laadullista tutkimusta arvioitaisiin, on sen arviointiin kuitenkin muita keinoja kuten dokumentaation arviointi. Dokumentaatiolla tarkoitetaan opinnäytetyö prosessin aikana tehtyjen valintojen avaamista ja niiden perustelua (Kananen 2012, 173). Tässä opinnäytetyössä toiminnot ovat avattu mahdollisimman tarkasti ja niitä on täydennetty kuvakaappauksin. Työpajamallin siirtomahdollisuutta on pohdittu kertomalla sen sisällöstä omien näkemyksien ja kokemusten pohjalta. Laadullisen tutkimuksen validiteettia heikentää eri henkilöiden taustoista ja näkemyksistä johtuva tulkintojen eroavaisuuden mahdollisuus (Kananen 2008, 124).

Työpajojen osallistujille lähetettiin etukäteen tietosuojaseloste, jossa kerrottiin mitä tietoja heistä kerätään, mitä aihetta työpaja koskee, sekä osallistujien oikeuksista kuten oikeudesta kieltäytyä osallistumisesta työpajoihin missä tahansa vaiheessa. Ennen työpajojen alkamista kerrattiin tietosuojaselosteen pääkohdat lyhyesti. Albaniassa ja Kosovossa järjestettyjen työpajojen jälkeen osallistujille tai osallistujien yhteyshenkilölle lähetettiin Jamboardista ladattu kooste sähköpostiin. Annettujen

tietojen oikeellisuus oli siten tarkistettavissa jälkikäteen, mikä voidaan nähdä yhtenä luottavuusmittarina.

Ennen työpajojen toteutusta mietittiin kriteeriä sille, milloin tutkimusaineistoa on kerätty tarpeeksi. Laadullisessa tutkimuksessa yksi keino on tarkastella saturaation eli kylläntymispisteen saavuttamista. Tämä tarkoittaa sitä, että aineistoa on tarpeeksi silloin, kun uutta tietoa ei tule enää aiempien vastausten jälkeen. Tällöin tiedonkeruun voi lopettaa. Opinnäytetyön tekijän on selkeytettävä itselleen etukäteen, millaista tietoa kerättävään aineistoon tarvitaan ja mitä tutkimustehtävää opinnäytetyöllä ratkaistaan. Silloin kylläntymispisteen määrittely on mahdollista. On tarpeellista pohtia, soveltuuko kylläntymispisteen käyttäminen kriteerinä aineiston riittävyydelle. (Vilka 2021, 152–153.) Tähän opinnäytetyöhön se ei ollut toimiva kriteeri, koska työpajojen määrä ja toteutuspaikat olivat ennalta määritellyjä. Vaikka uutta tietoa ei olisi enää tullut, järjestettiin silti sovitut työpajat.

Albaniassa ja Kosovossa järjestettyihin työpajoihin toivottiin osallistujiksi opetushenkilöstöä. Kehittämistyöhön on tärkeää kutsua henkilöitä, jotka toimivat kehitettävän asian parissa. Se vähentää muutostavastarintaa ja sitouttaa henkilöt kehittämistyöhön. (Kananen 2012, 70.) Opetushenkilöstö tiesi, mikä oli opintojaksojen työelämälähtöisten opetusmenetelmien sen hetkinen tilanne, ja he itse ovat osallisena opintojaksojen kehittämisessä. Kulttuurillisen hierarkian takia olisi ollut tarpeellista saada myös koulutusalojen dekaanit työpajoihin joissain määrin mukaan. Monissa yliopistoissa lupa erilaisten asioiden toteutukselle täytyy saada häneltä.

Englanninkielisten työpajojen osallistujamäärä rajoitettiin enintään noin 12 henkilöön. Osallistujamäärät vaihtelivat noin 2–10 henkilön välillä. Suomenkielisten työpajojen osallistujamäärää ei rajoitettu. Opiskelijoiden työpajassa tavoitettiin sekä päivä- että monimuotototeutuksen opiskelijoita, eli näkökulmia saatiin kahdelta erilaiselta opiskelijaryhmältä. Määrällisesti opiskelijoita oli melko niukasti, koska heitä osallistui alle neljännes kyseisen opiskelijaryhmän kokonaismäärästä. Osallistujamäärään on voinut vaikuttaa työpajan ajankohdan viimehetken muutokset. Opetushenkilöstöstä osallistui noin puolet henkilöstöstä. Työelämäkumppaneiden vastausmääristä voidaan päätellä, että noin 20 % heistä kävi vastaamassa Jamboardissa. Suuremmilla vastaajamäärillä aineistoa voitaisiin pitää luotettavampana.

Ryhmädynamiikka ja osallistujien erilaisten persoonallisuuspiirteet ovat voineet vaikuttaa työpajojen vastauksiin. Aineistossa on varottava, ettei korosta vahvojen ja dominoivien persoonien vastauksia. (Kananen 2008, 75.) Etenkin englanninkielisten työpajojen kysymyksissä sekä vastauksissa tulkintavirheet ovat mahdollisia. Tulkintaan voivat vaikuttaa kulttuurilliset erot sekä kielitaito. Osa osallistujista hyödynsi vastauksia antaessaan Google Kääntäjää, joka opinnäytetyön tekijän omien kokemusten mukaan saattaa käyttää kielikäänöksissä sanavalintoja, jotka eivät välttämättä tarkoita sitä mitä vastaaja on toivonut sen tarkoittavan.

Opinnäytetyössä noudatettiin Savonian raportointiohjeita. Lähdeviittauksiin ja opinnäytetyön sisältöön liittyvissä asioissa saatiin tukea ohjaavilta opettajilta. Lähteistä otetut suorat lainaukset merkittiin siten, että niistä voi nähdä, etteivät ne ole opinnäytetyön kirjoittajan omaa tekstiä (Kananen 2008, 135). Työhön saatiin kommentteja myös opponentilta. Opinnäytetyön tekijä sokaistuu helposti omalle tekstilleen, joten on tarpeellista saada palautetta muilta henkilöiltä (Kananen 2008, 128).

Työn aiheesta agrologikoulutuksen työelämälähtöisyyden kehittämisessä on hyötyä laajemmin, kuin vain ruokasektorilla ja luonnonvara-alalla. Tuloksia voi soveltaa myös muilla toimialoilla. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa kerrotaan ammattikorkeakoulujen tärkeästä roolista eri toimialojen osaajien koulutustarpeen vahvistamisen vastaamisessa sekä alueiden ja elinkeinon kehittäjinä (Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 16.6.2023, 87). Kuten opinnäytetyön alussa mainitaan, ammattikorkeakoululaki velvoittaa yhteistyöhön elinkeinon ja muun työelämän kanssa. Voidaan olettaa, että suurimmalla osalla elinkeinon ja työelämän edustajista ei ole koulutuksen pedagogista pätevyyttä. Tiivis keskusteluyhteys koulutusorganisaatioiden ja työelämäedustajien kanssa on tärkeää, jotta tieto osaajatarpeista pysyy päivitettyinä. Osaajatarpeissa on seurattava työelämän tarpeita myös toimialaa laajasti tarkastelemalla sekä tulevaisuusnäkökulma huomioiden. Tässä tarvitaan opettushenkilöstön koulutusosaamista ja kykyä nähdä alan muutokset laajasti. Tavoiteltavaa on, että korkeakoulusta valmistuvat opiskelijat työllistyvät alalle heti valmistumisen jälkeen. Tarjoamalla jatkuvan oppimisen koulutuksia varmistetaan osaamistason päivittämismahdollisuuksista myös työelämän aikana.

9 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli koostaa Savonian luonnonvara-alan opetuksen työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä koulutusosaamisen vientiä varten sekä testata työpajamallia koulutusosaamisen viennissä. Toimintatutkimus laadullisen tutkimusmenetelmän elementeillä soveltui hyvin tavoitteen saavuttamiseksi. Tietoa hankittiin työpajatoteutuksilla. Niillä tausta-aineiston selvittäminen sekä eteenpäin vieni toimintojen kehittämiseksi käytännönläheisellä tasolla oli arvioni mukaan toimivaa. Yhteisillä keskusteluilla oli mahdollista saavuttaa hiljaista tietoa, jota kirjallisuus ei välttämättä kerro. Tietoisena olentona ihmisten näkökulmat voivat muuttua ajan kanssa. (Puusa & Julkunen 2020, 191.)

Koska oleellista oli tietää työelämälähtöisten opetusmenetelmien eri toimijoiden näkökulmat, koin tärkeäksi saada heidän kaikkien kokemuksensa kuuluviin. Toimijoilla tarkoitetaan opetushenkilöstä, opiskelijoita ja työelämäkumppaneita. Työpajoissa onnistuttiin luomaan ilmapiiri, joissa osallistujat voivat kertoa avoimesti näkökulmistaan. Kasvotusten tapahtuvan tilaisuuden etuna on joustavuus mahdollisten väärinkäsitysten ja ilmausten oikaisussa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85). Koska minulla ja kaikkien työpajojen osallistujilla ei ollut yhteistä äidinkieltä oli tärkeää, että mahdollisten väärinkäsitysten oikaisu mahdollistettiin. Korjaamattomat väärinkäsitykset heikentävät opinnäytetyön tulosten luotettavuutta.

Savonian opetushenkilöstön, opiskelijoiden ja työelämäkumppaneiden työpajojen vastauksissa on mahdollista, että vastauksia ei ole annettu sellaisella tarkkuudella, kuin jos työpajojen puheenjohtaja olisi ollut ennestään tuntematon tai muu organisaation ulkopuolinen henkilö. Arvioin, että tutulle henkilölle vastauksia ei välttämättä kuvata niin tarkasti, koska vastaaja tietää tai olettaa hänen tietävän vastaajan tarkoittaman vastauksen. Osa opetushenkilöstöstä on toiminut minulle opettajana oman agrologi (AMK) -tutkinnon opiskeluni aikana sekä sittemmin agrologi (YAMK) -opintojen aikana, joten heidän käyttämät opetusmenetelmät ovat minulle tuttuja niiltä ajoilta. Vaikka en olisi ollut työelämäkumppaneille ennestään tuttu henkilö on silti riskinä, että vastaaja on olettanut minun tietävän hänen vastauksensa tarkoituksen koska työskentelen samassa organisaatiossa, kuin mitä kysely kosketti. Yksittäiset vastaukset tarvitsivat selvitystyötä, jotta selviäisi, mitä niillä mahdollisesti tarkoitettiin.

Aineiston hankinnassa huomioitiin vain niitä työelämäkumppaneita, keiden kanssa on tehty yhteistyötä syyslukukaudella 2022 ja kevätlukukaudella 2023. Siten vastaajista jäivät pois yritykset, missä opiskelijat tekevät kesäisin työelämäharjoitteluja. Rajaamalla työelämäkumppanit vain niihin, jotka ovat tehneet yhteistyötä lähimenneisyydessä, toivottiin näkökulmien olevan muistissa paremmin, kuin jos tehdystä yhteistyöstä olisi jo pidempi aika.

Työelämäkumppaneiden näkökulman tiedonhankinnassa olisi mahdollisesti kannattanut joko järjestää yksittäinen tilaisuus, johon he voivat osallistua, tai käyttää Google Jamboardin sijaan esimerkiksi Webropolia, joka on useimmille vastaajille tuttu työkalu. Kun työelämäkumppanit saivat vastata omien aikataulujensa mukaisesti Jamboardissa, varmistettiin heidän pysyvyytensä anonyymeina myös toisilleen. Antamalla joustavan vastausajan toivoin saavani runsaasti vastauksia. Vastauksia tuli kuitenkin melko suppeasti. Webropolilla vastauksia olisi saatu mahdollisesti enemmän, eikä sitä

kautta annetut vastaukset voi vaikuttaa muiden vastaajien mielipiteeseen, toisin kuin kaikille yhteisessä vastausalustassa on riskinä. Jamboardin kautta saatujen vastausten kautta opinnäytetyölle saatiin visuaalisesti yhteneväinen ilme, joka helpottaa lukijaa.

Opinnäytetyössä luotu työpajamalli loi toimeksiantajan Albanian ja Kosovon yliopistojen toimijoille tilaisuuden keskinäiseen tiedonvaihtoon ja opintojaksojen työelämälähtöisyyden kehittämiseen. Luonnonvara-alan opetusta tarjoavat yliopistot saivat sellaisenaan hyödynnettäviä esimerkkejä Savonian opetushenkilöstön listaamista työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä. Ruokasektorilla toimiville yliopistoille olisi ollut tarpeellista kerätä omia esimerkkejä Savonian ruoka ja elintarvikepuolelta. Heidän kohdallaan esimerkkien soveltamista omiin tarpeisiinsa täytyi hieman työstää. Sekä toimeksiantaja että muut toimijat voivat hyödyntää käytännönläheisiä esimerkkejä opetuksen työelämälähtöisyyden parantamisessa sekä rakentaessaan yhteistyötä yritysten kanssa. Esimerkit antavat malleja yhteistyömahdollisuuksien vaihtoehtoista.

Näen työpajamallissa potentiaalia koulutusviennissä sen avulla kerättyjen tietojen perusteella sekä sen mukautuvuuden vuoksi. Työpajan aikana saatu palaute työpajoista oli positiivista. Hyödyllistä olisi ollut kerätä palautetta myös anonyymien kyselyn kautta, joka olisi laadittu osallistujien omalla äidinkielellä. Siinä vastauksissa olisi saattanut tulla mahdollisesti ilmi sellaisia asioita, joita ei yhteisessä tilaisuudessa ole kehdattu sanoa. Sen avulla olisi voitu myös mitata työpajojen myötä tapahtunutta kehitystä. Lähes kaikissa työpajoissa käytettävissä olevaa aikaa oli alkuperäistä suunnitelmaa vähemmän, joten kaikkien osallistujien kanssa ei käsitelty jokaista osa-aluetta. Osa henkilöistä osallistui vain toiseen työpajapäivään. Vastauksissa olisi voinut olla sen vuoksi suurta vaihtelua, joka vaikeuttaa analysointia ja vaikutusten mittaamista. Jo pelkästään työpajamallin suunnittelusta ja sen käytöstä pystyy tekemään yhden opinnäytetyön, jonka takia asiaan ei syvennytty tarkemmin tässä työssä. Yksi jatkotutkimuksen aihe on myös työpajamallin käyttö opiskelijoiden sekä työelämäkumppaneiden kanssa. Tässä opinnäytetyössä ei järjestetty Albanian ja Kosovon työelämäkumppaneille omaa työpajaansa, jossa olisi selvitetty heidän näkökulmansa yliopiston ja heidän välisestensä yhteistyöstä.

Toteutettu työpajamalli toimii näkemykseni mukaan tiedonvaihdon ja kehitystyön alkuvaiheessa. Tässä selvitettiin taustatietoja, kuten määritelmä työelämälähtöisyydelle, olemassa olevia työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä sekä tulevaisuuden näkymiä. Niitä tarvitaan seuraavaan vaiheeseen, jossa arvioni mukaan työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä on tarpeen sisällyttää tarkasti kuvattuna opintojaksoille. Siihen tarvitaan pedagogisen koulutuksen käyneitä henkilöitä, jotka toteuttavat esimerkkien opetusmenetelmiä. He pystyvät auttamaan opetusmenetelmien soveltamisessa kunkin opintojakson ominaispiirteet ja sisällöt huomioiden. Myös selkeitä ja tarkkoja kuvauksia, joissa kerrotaan esimerkiksi työelämäharjoittelujen pituudet, tarvitaan. Työpajoissa käydyissä keskusteluissa kävi ilmi, että yliopistojen harjoittelujaksot ovat vielä toistaiseksi pituudeltaan hyvin lyhyitä verrattuna Savonian agrologikoulutukseen, jossa tutkinto sisältää työelämäharjoitteluja yhteensä useiden kuukausien verran.

Taustatiedon selvittämisessä selviää mahdolliset termien tulkintaerot ja eroavaisuudet kulttuurissa. Savonian opetushenkilöstön antamista vastauksista poiketen albanialaiset ja kosovolaiset kertoivat

monissa vastauksissaan verkko-oppimistyökalut. He näkivät tärkeänä, että opiskelijat osaavat käyttää sähköisiä työkaluja työelämässä. Agrologikoulutuksessa on käytetty jo pitkään erilaisia digitaalisia työkaluja, jonka vuoksi ne mahdollisesti nähdään automaationa työelämälähtöisyydessä. Yliopistojen sekä Albanian ja Kosovon kulttuurien ulkopuolisena henkilönä koin haasteellisena ymmärtää tarkemmin, kuinka kulttuurien välinen ero esimerkiksi hierarkiassa vaikuttaa menetelmien edistämässä. Ulkopuolisuudesta on joissain tilanteissa myös hyötyä, sillä se mahdollisti yliopistojen toimintojen tarkastelua avoimin silmin ilman, että olen sokaistunut yliopistojen toimintamalleille.

Aiheen kirjallisuus auttoi hahmottelemaan, mistä teemoista oli jo olemassa tietoa ja mistä tietoa oli vähemmän tai ei lainkaan saatavilla. Lisäsin näitä asioita mind map:iin, joka auttoi teemojen rajauksessa. Kuten Jorma Kananen (2012, 182) kuvailee toimintatutkimuksen haasteita, omien roolien erottelu oli haasteellista opinnäytetyöprosessin aikana. Sen takia opinnäytetyön tavoitteita ja rajauksia mietittiin vielä jopa työn loppuvaiheessa. Kysymysten laatimisessa mietin herkästi hyödyn tuottamista työnantajalle ja Dual AFS -hankkeelle, ja valinnat olivat toisinaan haasteellista rajata vain opinnäytetyön näkökulmaan. Opinnäytetyöprosessin aikana tuotin lisämateriaalia, joista moni täydentää opinnäytetyötä, mutta joiden varsinainen hyödynnettävyys on työmaailmassa työnantajalla ja hankkeella. Näistä materiaaleista videohaastattelut ovat nähtävissä opinnäytetyön englanninkielisessä koosteessa. Muita materiaaleja, kuten tutkimustehtävien ulkopuolelle jääneitä mutta aiheeseen liittyviä kysymyksiä, käytetään työnantajan ja toimeksiantajan sisäisessä kehitystyössä sekä viestinnässä.

Kirjallisuudessa kuvattiin vaihtoehtoja työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä, joista monia oli käytetty yliopistoissa. Kirjallisuudesta selvisi myös tulkintaeroja työelämälähtöisyydelle ja pohjimmiltaan samankaltaista aihetta kuvaaville termeille. Halusin selvittää, kuinka nämä asiat toteutuvat Savonian agrologikoulutuksessa. Tulokset päivittivät tietoja agrologikoulutuksen työelämälähtöisyyden nykytilanteesta ja yhteistyövaihtoehtoista alan toimijoiden kanssa. Minulla ei ole aiempaa kokemusta toimintatutkimuksen tekemisestä. Työni parissa olen työskennellyt useissa työpajoissa puheenjohtajan sekä osallistujan roolissa. Saatu oppi kehitti osaamistani toimintatutkimuksista ja työpajojen rakenteen kokoamisesta kansainvälisyys ja kielierot huomioiden.

Ylemmän ammattikorkeakoulun opetussisällöllä pyritään vastaamaan tarpeisiin tuottaa työelämälähteistä osaamista. Asiantuntijavaatimukset ja muuttuvan työelämän haasteet kasvavat. (Tiainen & Hietala 2012, 185.) Työpajoissa kerätyn aineiston perusteella voidaan todeta, että jo alemman ammattikorkeakoulututkimuksen sekä yliopistotasolla nämä ovat tärkeitä ja opetuksessa huomioitavia asioita ainakin luonnonvara-alalla. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, koska opetuksen työelämälähtöisyys nähdään merkittävänä. Siitä kertovat uudet rahoituksia saaneet hankkeet, joissa työelämälähtöisyyteen paneudutaan kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Työelämälähtöisillä opetusmenetelmillä tuetaan sitä, että opiskelijalla on valmistumisen jälkeen työelämässä tarvittavia taitoja.

LÄHTEET

- Ammattikorkeakoululaki 932/2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>. Viitattu 30.10.2023.
- Aalto, Iris & Puusa, Anu 2020. Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 177–188.
- Boud, David & Feletti, Grahame 1999. Mitä on ongelmalähtöinen oppiminen? Teoksessa David Boud & Grahame Feletti (toim.) Ongelmalähtöinen oppiminen – Uusi tapa oppia. Helsinki: Terra Cognita, 31–32.
- Develtere, Patrick, Huise, Huib & Van Ongevalle, Jan 2021. International Development Cooperation Today - A Radical Shift Towards a Global Paradigm. Leuven: Leuven University Press.
- Dual AFS julkaisuaika tuntematon a. Etusivu. Verkkojulkaisu. <https://dualafs.org/>. Viitattu 16.10.2023.
- Dual AFS julkaisuaika tuntematon b. Objectives. Verkkojulkaisu. <https://dualafs.org/objectives/>. Viitattu 16.10.2023.
- Dual AFS julkaisuaika tuntematon c. Outputs – Overview of baseline study report. Verkkojulkaisu. <https://dualafs.org/outputs/>. Viitattu 16.10.2023.
- Dual AFS julkaisuaika tuntematon d. Partner. Verkkojulkaisu. <https://dualafs.org/partnership/>. Viitattu 16.10.2023.
- Dual AFS 2022a. DualAFS Learning eLearning live workshops in Kosovo and Albania. Verkkojulkaisu. 20.10.2022. https://dualafs.org/hannu_training/. Viitattu 17.10.2023.
- Dual AFS 2022b. Meeting in Finland – Learning from the example of Savonia University of Applied Sciences. Verkkojulkaisu. 26.4.2022. https://dualafs.org/scm_savonia/. Viitattu 17.10.2023.
- Dual AFS 2023a. Dual AFS Digimentor training was held in Mitrovica, Kosovo on 25–29 September 2023. Verkkojulkaisu. 9.10.2023. <https://dualafs.org/dual-afs-digimentor-training-was-held-in-mitrovica-kosovo-on-25-29-september-2023/>. Viitattu 17.10.2023.
- Dual AFS 2023b. Modern teaching using the hybrid classroom within the DualAFS Project. Verkkojulkaisu. 27.4.2023. <https://dualafs.org/modern-teaching-using-the-hybrid-classroom-within-the-dualafs-project/>. Viitattu 17.10.2023.
- Dual AFS 2023c. Visit of Professors from Savonia University at University of Prishtina, in the frame of DualAFS Project. Verkkojulkaisu. 15.5.2023. <https://dualafs.org/visit-of-professors-from-savonia-university-at-university-of-prishtina-in-the-frame-of-dualafs-project/>. Viitattu 17.10.2023.
- Eskola, Jari, Lätti, Johanna & Vastamäki, Johanna 2018. Teemahaastattelu: Lyhyt selviytymisopas. Teoksessa Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 27–51.
- Hakala, Juha T. 2018. Toimivan tutkimusmenetelmän löytäminen. Teoksessa Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 14–26.
- Heikkinen, Hannu L.T. 2018. Toimintatutkimus: Kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. Teoksessa Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 214–230.

- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2022. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 31.10.2023.
- Hyvärinen, Matti & Suoninen, Eero & Vuori, Jaana julkaisuaika tuntematon. Haastattelut. Verkkojulkaisu. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineis-tot/haastattelut/>. Viitattu 3.5.2023.
- Hyvönen, Kaisa 2023. Hybridiluokkien teknologia on mietitty verkko-opettamisen ja -oppimisen tarpeita palvelevaksi. Valokuva. 4.10.2023. Korca: Kaisa Hyvösen kokoelmat.
- Juuti, Pauli & Puusa, Anu 2020. Toimintatutkimus. Sekä toimintaa että tutkimusta. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 267–281.
- Jyrkämä, Jyrki julkaisuaika tuntematon. Toimintatutkimus. Verkkojulkaisu. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusasetelma/toimintatutkimus/>. Viitattu 30.10.2023.
- Kananen, Jorma 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä – Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Tampere: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, Jorma 2008. Kvali - Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kotila, Hannu & Mäki, Kimmo 2015. Pois koulutusta, pois luokasta – oppimista työelämässä. Teoksessa Hannu Kotila & Kimmo Mäki (toim.) 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. Helsinki: Haaga-Helia, 42–50.
- Kotila, Hannu & Mäki, Kimmo 2014. Toimiva oppimisympäristö. Opas kehittelyyn ja arviointiin. Helsinki: Haaga-Helia.
- Laherto, Agnieszka 2023. Business valmentaja ja TKI-asiantuntija. Savonia-ammattikorkeakoulu. Haastattelu 26.6.2023, 28.6.2023 ja 30.6.2023.
- Margetson, Don 1999. Miksi ongelmalähtöinen oppiminen on haaste? Teoksessa David Boud & Grahame Feletti (toim.) Ongelmalähtöinen oppiminen – Uusi tapa oppia. Helsinki: Terra Cognita, 53–62.
- Mykrä, Tarja & Hätönen, Heljä 2008. Opas opetusmenetelmistä. 2. painos. Helsinki: Educa-Instituutti Oy.
- Neuvonen-Rauhala, Marja-Liisa 2009. Työelämälähtöisyyden määrittäminen ja käyttäminen ammattikorkeakoulun jatkotutkintokokeilussa. Pdf-tiedosto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/21622/9789513936594.pdf;sequence=1>. Viitattu 10.3.2023.
- Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 16.6.2023. Vahva ja välittävä Suomi. <https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/158702198/Neuvottelutulos+hallitusohjelmasta+16.6.2023.pdf/2feb7a7-d5a1-6f17-df2d-95561de7a6de/Neuvottelutulos+hallitusohjelmasta+16.6.2023.pdf?t=1686924779616>. Viitattu 10.11.2023.
- Nummenmaa, Anna Raija & Virtanen, Jorma 2002. Opetussuunnitelmatyö muutosstrategiana. Teoksessa Esa Poikela (toim.) Ongelmaperustainen pedagogiikka – teoriaa ja käytäntöjä. 2. painos. Tampere: Tampere University Press, 165–182.
- Peisa, Seppo 2010. Oppimista työelämän kanssa – käsityksiä ja käytäntöjä. Vantaa: Haaga-Helia.
- Piekkari, Rebecca & Welch, Catherine 2020. Oodi yksittäistapaustutkimukselle ja vertailun moninaiset mahdollisuudet. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 207–215.

Poikela, Sari, Lähteenmäki, Marja-Leena & Poikela, Esa 2002. Mikä on ongelmaperustaista oppimista ja mikä ei? Teoksessa Esa Poikela (toim.) Ongelmaperustainen pedagogiikka – teoriaa ja käytäntöjä. 2. painos. Tampere: Tampere University Press, 23–32.

Poikela, Esa & Nummenmaa, Anna Raija 2002. Ongelmaperustainen oppiminen tiedon ja osaamisen tuottamisen strategiana. Teoksessa Esa Poikela (toim.) Ongelmaperustainen pedagogiikka – teoriaa ja käytäntöä. 2. painos. Tampere: Tampere University Press, 33–52.

Poikela, Sari & Poikela, Esa 2002. Tieto ja osaaminen oppimisen lähtökohtana ja tavoitteena. Teoksessa Esa Poikela (toim.) Ongelmaperustainen pedagogiikka – teoriaa ja käytäntöjä. 2. painos. Tampere: Tampere University Press, 55–74.

Puusa, Anu 2020a. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 103–117.

Puusa, Anu 2020b. Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 145–156.

Puusa, Anu & Julkunen, Saara 2020. Uskottavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 189–201.

Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 75–85.

Rissanen, Riitta 2003. Työelämälähtöinen opinnäytetyö oppimisen kontekstina. Akateeminen väitöskirja. Kasvatustieteiden laitos. Tampere: Tampere University Press.

Savonia julkaisuaika tuntematon a. Savonia yrityksille – Centers. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/yrityksille/centers/>. Viitattu 14.11.2023.

Savonia julkaisuaika tuntematon b. Savonia yrityksille – LABS. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/yrityksille/labs/>. Viitattu 19.11.2023.

Savonia julkaisuaika tuntematon c. Ytiimi palveluksessasi. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/yrityksille/opiskelijat-apunasi/ytiimi/>. Viitattu 19.11.2023.

Suomen virtuaaliopisto julkaisuaika tuntematon. Ongelmakeskeinen oppiminen – Problem Based Learning (PBL). Verkkojulkaisu. http://tievie.oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_6/ongelmakeskeinen.htm. Viitattu 11.3.2023.

Tehy 2019. Koulutus tarvitsee työelämän osaamista. Verkkojulkaisu. https://www.tehy.fi/fi/system/files/mfiles/muu_dokumentti/tehyn_koulutuspoliittiset_linjaukset_2018_id_9568.pdf. Viitattu 10.3.2023.

Tiainen, Arja-Irene & Hietala, Sari 2012. Sosiaali- ja terveystieteiden kehittämisen ja johtamisen YAMK-tutkimuksen työelämäyhteistyö. Teoksessa Aija Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 185–192.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 2. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Törn-Laapio, Anne, Väisänen, Karoliina, Pakkala, Arja & Lehto, Siru julkaisuaika tuntematon. Työelämälaheinen opetussuunnitelma. Tyopeda.fi – Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa – Asian-tuntijuus, toimijuus ja työelämätaidot –hankkeen julkaisu. Hanke toteutui vuosina 2018–2020. Verkkojulkaisu. <https://www.tyopeda.fi/blogit/graafi2-tyoelamalaheinenops.pdf>. Viitattu 10.3.2023.

- University "Isa Boletini" Mitrovice julkaisuaika tuntematon. Labs – Food Technology Faculty. Verkkojulkaisu. <https://www.umib.net/en/labs-fft/>. Viitattu 16.10.2023.
- Vasikkaniemi, Tuija & Rintala, Hanna-Mari 2015. Projekteista uusia valmiuksia työelämään. Teoksessa Hannu Kotila & Kimmo Mäki (toim.) 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. Helsinki: Haaga-Helia, 23–34.
- Valli, Raine 2018. Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 92–116.
- Valtonen, Anu & Viitanen, Meiju 2020. Ryhmäkeskustelut laadullisena tutkimusmetodina. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 118–130.
- Vihervaara, Tommi 2015. Yritysyhteistyö opetuksessa – Käytännön käsikirja yliopistoille ja yrityksille. Helsinki: Aalto-yliopisto.
- Vilkka, Hanna 2021. Tutki ja kehitä. 5. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vilkka, Hanna 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vänttinen, Tuija & Keto, Ulla & Jouppila-Kupiainen Elina 2015. Opiskelijakeskeinen ohjaus tuo tuloksia. Teoksessa Hannu Kotila & Kimmo Mäki (toim.) 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. Helsinki: Haaga-Helia, 60–69.

LIITE 1: OPINNÄYTETYÖN AIHEEN RAJAUSTA KUVAAVA MIND MAP

LIITE 2: SUOMENKIELINEN TIETOSUOJASELOSTE

OPINNÄYTETYÖHÖN LIITETTÄVÄ
TIETOSUOJASELOSTE/-ILMOITUS
EU:n yleinen tietosuoja-asetus
13 ja 14 artiklat
Laatimispäivä: [3.9.2023]

Tietoa tutkimukseen osallistuvalla

Olet osallistumassa Savonia-ammattikorkeakoulussa tehtävään opinnäytetyöhön liittyvään tutkimukseen. Tässä selosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen. Jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen, ennen keskeytystä kerättyä aineistoa voidaan kuitenkin käyttää tutkimuksessa. Tämän selosteen kohdassa 14 kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on ja miten voit vaikuttaa tietojesi käsittelyyn.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Nimi: Kaisa Hyvönen
Osoite:
Puhelinnumero:
Sähköpostiosoite: [kaisa.hyvonen\(at\)savonia.fi](mailto:kaisa.hyvonen(at)savonia.fi)

2. Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimus suoritetaan anonyymeilla työpajoilla sekä tunnistettavilla videohaastatteluissa. Työpajoihin ja videohaastatteluihin osallistuu Savonia-ammattikorkeakoulun opettajia, opiskelijoita sekä opetuksen kanssa yhteistyötä tehneitä työelämäedustajia. Videohaastattelut julkaistaan Savonia-ammattikorkeakoulun Vimeo-kanavalla. Videohaastatteluissa näkyy haastateltavien kasvot sekä siinä kerrotaan haastateltavan nimi, edustamansa organisaatio sekä työrooli organisaatiossa. Muita tunnistetietoja ei kysytä.

3. Tutkimuksen suorittajat

Tutkimuksen suorittaa YAMK-opiskelija Kaisa Hyvönen.

4. Tutkimuksen nimi ja tutkimuksen kestoaika

Tutkimuksen nimi: Opetuksen ja työelämäverkostojen yhdistäminen – Työelämälähtöisten opetusmenetelmien kehittäminen Albaniassa ja Kosovossa

Henkilötietojen käsittelyn kesto: Henkilötietoja käsitellään syyslukukauden 2023 aikana, jonka jälkeen kerätyt henkilötiedot hävitetään. Videohaastattelut pysyvät julkisena ~~Vimeo~~-kanavalla myös tämän ajan jälkeen.

5. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella.

Henkilötietojen käsittelyperusta tässä tutkimuksessa on

- tutkittavan suostumus
 tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi

6. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Työpajoihin osallistuvista henkilöistä ei kerätä mitään henkilötietoja.

Videohaastatteluissa näkyy haastateltavien kasvot. Kaikki videohaastatteluihin osallistuvat henkilöt esiintyvät videolla omalla etu- ja sukunimellään.

- Opiskelijoista kerrotaan heidän opiskelupaikkansa (Savonia-ammattikorkeakoulu) sekä vuosikurssi, millä opiskelevat agrologi AMK:ksi.
- Opettajista kerrotaan työpaikka (Savonia-ammattikorkeakoulu) sekä teemat, mitä opettaja opettaa.
- Yritysten ja sidosryhmien edustajista kerrotaan hänen edustamansa organisaation nimi ja rooli organisaatiossa.

7. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa ei käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja.

8. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Tutkimukseen osallistuvien nimet on saatu Savonia-ammattikorkeakoulun luonnonvara-alan henkilöstöltä. Puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet etsitään ensisijaisesti hakupalvelulla.

9. Tietojen siirto tai luovuttaminen edelleen

Videohaastatteluissa julkaistavat tiedot (katso kohta 6) näkyvät julkisesti Savonia-ammattikorkeakoulun ~~Vimeo~~-kanavalla.

Työpajat ovat anonyymejä eikä vastaajien henkilötietoja luovuteta edelleen.

10. Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

11. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tiedot ovat salassa pidettäviä.

Manuaalisen aineiston suojaaminen: Tutkimus ei sisällä manuaalista aineistoa.

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot:

käyttäjätunnus salasana käytön rekisteröinti kulunvalvonta
 muu, mikä:

Suorien tunnistetietojen käsittely:

Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa: Työpajat ovat täysin anonyymeja
 Aineisto analysoidaan suoraan tunnistetiedoin, koska videohaastattelut ovat julkisia

12. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusrekisteri hävitetään
 Tutkimusrekisteri arkistoidaan:
 ilman tunnistetietoja tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan ja miten pitkäksi aikaa: Henkilötietoja ei arkistoida vaan ne hävitetään tutkimuksen päätyttyä.

13. Savonia-ammattikorkeakoulun tietosuojavastaavan yhteystiedot

Savonia-ammattikorkeakoulun tietosuojavastaava on hallinnon suunnittelija Mervi Hätinen. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuojavastaava@savonia.fi

14. Mitä oikeuksia sinulla on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu henkilö.

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi tutkimuksessa ja mitä henkilötietojasi tutkimuksessa käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista seuraavissa tapauksissa:

- a) henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin
- b) peruutat suostumuksen, johon käsittely on perustunut, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta
- c) vastustat käsittelyä (kuvaus vastustamisoikeudesta on alempana) eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä
- d) henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti; tai
- e) henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisäateisen velvoitteen noudattamiseksi.

Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen, jos kyseessä on jokin seuraavista olosuhteista:

- a) kiistät henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa tutkija voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden
- b) käsittely on lainvastaista ja vastustat henkilötietojen poistamista ja vaadit sen sijaan niiden käytön rajoittamista
- c) tutkija ei enää tarvitse kyseisiä henkilötietoja käsittelyn tarkoituksiin, mutta sinä tarvitset niitä oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi
- d) olet vastustanut henkilötietojen käsittelyä (ks. tarkemmin alla) odottaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeutetut perusteet rekisteröidyn perusteet.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen (tietosuoja-asetuksen 20 artikla)

Sinulla on oikeus saada tutkijalle toimittamasi henkilötiedot jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää kyseiset tiedot toiselle rekisterinpitäjälle, jos käsittelyn oikeusperuste on suostumus tai sopimus, ja käsittely suoritetaan automaattisesti.

Kun käytät oikeuttasi siirtää tiedot järjestelmästä toiseen, sinulla on oikeus saada henkilötiedot siirrettyä suoraan rekisterinpitäjältä toiselle, jos se on teknisesti mahdollista.

Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin tutkija ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Tutkija voi jatkaa henkilötietojesi käsittelyä myös silloin, kun sen on tarpeellista yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kohdassa kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalainsäädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi

LIITE 3: ENGLANNINKIELINEN TIETOSUOJASELOSTE

PRIVACY STATEMENT / PRIVACY NOTICE TO BE ANNEXED TO A THESIS

EU General Data Protection Regulation

Articles 13 and 14

Date of compilation: [3.9.2023]

Information for a person participating in a study

You are taking part in a study project related to a thesis that is being prepared at the Savonia University of Applied Sciences. This privacy statement describes how your personal data will be processed during the study.

Participation in the study is voluntary. No negative consequences will ensue from your refusal to participate in the study or if you later withdraw from the study. If you withdraw from participating in the study, the material compiled prior to your refusal can, however, be used in the study. Section 14 of this statement provides more detailed information on your rights and how you can influence the processing of your data.

1. Data controller of the studyName: *Kaisa Hyvönen*

Address:

Telephone:

E-mail address: *kaisa.hyvonen(at)savonia.fi***2. Description of the study project and the purpose of processing personal data**

The study project includes workshops which are anonym.

3. Persons performing the study

The study project is performing a master student Kaisa Hyvönen from Savonia University of Applied Sciences.

4. The title and the running time of the study

Title of the study: *Connecting worklife networks and lectures – working life-oriented teaching methods*

The duration of processing personal data: The study project is in progress until 1.1.2024.

5. Legal basis for processing personal data

Personal data will be processed based on the grounds as stated in the Article 6(1) of the General Data Protection Regulation.

In this study, the processing of personal data is based on the following grounds:

- Consent given by the research subject (data subject)
- Scientific or historical research or compilation of statistics

6. Data contained in the study material

The workshops are an anonym. The study materials don't include data contain.

7. Sensitive personal data

Sensitive personal data will not be processed in this study.

8. Sources that are used for the collection of personal data

Participants are from partner universities from Dual AFS -project.

9. Transfer or onward disclosure of the personal data

The workshops are an anonym and personal data won't disclosed onward.

10. Transfer or disclosure of personal data outside the EU or the European Economic Area

The personal data won't disclosed onward outside the EU or the European Economic Area.

11. Principles of protecting personal data

- Personal data is confidential

Measures used for protecting manually collected materials: The study project don't have a manually collected materials.

Data that will be processed in data systems:

- Username Password Usage logging Access control
- Other information, please specify:

Processing of direct identifiers:

- Direct identifiers will be removed in the analysis phase: the workshops are an anonym.
- The material will be analysed containing direct identifiers, because:

12. Processing of personal data after the completion of the study

- The study register will be disposed of
 The study register will be filed:
 without identifying data with identifying data

The place where the material will be filed and the duration of filing: The personal data won't be filed.

13. Contact information of the Data Protection Officer (DPO) of the Savonia University of Applied Sciences

The Data Protection Officer of the Savonia University of Applied Sciences is Administrative Coordinator Mervi Hätinen. You can contact him by e-mail at tietosuojavastaava@savonia.fi

14. Your rights and derogations from the rights

The person mentioned in the Section 1 of this Privacy Statement is the contact person in matters concerning the rights of the data subject.

Withdrawal of consent (Article 7 of the GDPR)

You have the right to withdraw your consent if the processing of personal data is based on consent. Withdrawal of consent does not affect the lawfulness of the processing based on consent prior to its withdrawal.

Right of access by the data subject (Article 15 of the GDPR)

You have the right to obtain confirmation as to whether your personal data is being processed in the study or not, and which categories of your personal data will be processed. If you wish, you may ask the controller to provide you with a copy of your personal data undergoing processing.

Right to the rectification of personal data (Article 16 of the GDPR)

If your personal data undergoing processing is inaccurate, you have the right to ask that the data to be rectified or completed.

Right to the erasure of personal data ('right to be forgotten') (Article 17 of the GDPR)

You have the right to require your personal data to be erased where one of the following grounds applies:

- a) the personal data are no longer necessary in relation to the purposes for which they were collected or otherwise processed;
- b) you withdraw the consent upon which the processing is based, and where there is no other legal ground for the processing;
- c) you object to the processing (the description of the right to object is given further below) and there are no overriding legitimate grounds for the processing;
- d) the personal data have been unlawfully processed; or

- e) the personal data have to be erased for compliance with a legal obligation in Union or Member State law to which the controller is subject.

The right to erasure shall not apply to the extent that the erasure of personal data is likely to render impossible or seriously impair the achievement of the objectives of processing the data for scientific research purposes.

Right to the restriction of processing (Article 18 of the GDPR)

You have the right to require the restriction of processing your personal data where one of the following applies:

- a) you contest the accuracy of the personal data, whereupon the processing will be restricted for a period enabling the author of the study to verify the accuracy of the data in question.
- b) the processing is unlawful, and you oppose the erasure of the personal data and request the restriction of their use instead;
- c) the author of the study no longer needs the particular personal data for the purposes of the processing, but you need them for the establishment, exercise or defence of legal claims; or
- d) you have objected to the processing of your personal data (see more specifically below) pending the verification whether the legitimate grounds of the controller override those of the data subject.

Right to data portability (Article 20 of the GDPR)

You have the right to obtain the personal data you have provided to the author of the study in a structured, commonly used and machine-readable format and you have the right to transmit the data to another controller, where the processing is based on consent or on a contract, and where the processing is carried out by automated means.

In exercising your right to data portability, you shall have the right to have your personal data transmitted directly from one controller to another, where technically feasible.

Right to object (Article 21 of the GDPR)

You have the right to object to the processing of your personal data, if the processing is based on general public interest or for the purposes of legitimate interests. The author of the study is no longer allowed to process your personal data unless he or she demonstrates compelling legitimate grounds for the processing which override the interests, rights and freedoms of the data subject or for the establishment, exercise or defence of legal claims. The author of the study can proceed with processing your personal data also where it is necessary for the performance of a task carried out in the public interest.

Derogations of rights

Derogations of the rights described in this section may be allowed in certain individual cases on the grounds laid down by the General Data Protection Regulation and Finnish Data Protection Act in cases where these rights render impossible or seriously impair the

achievement of the objectives in the scientific or historical research purposes or statistical purposes. The necessity for derogations of rights will always be assessed case-specifically.

Right of appeal

You have the right to file in a complaint at the Office of the Data Protection Ombudsman if you find that the current data protection legislation has been violated in the processing of your personal data.

Contact information:

Office of the Data Protection Ombudsman

Visiting address: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postal address: PL 800, 00521 Helsinki

Switchboard: 029 56 66700

Telefax: 029 56 66735

E-mail: tietosuoja(at)om.fi

SAVONIA

Workshop concerning Working life-oriented teaching methods

Kaisa Hyvönen,
Savonia University of Applied Sciences

savonia.fi

SAVONIA

Content

- Questions about working life-oriented teaching methods
- Benefits of this workshop
- Insight from the workshop done for Savonia team members
- What's next

savonia.fi

SAVONIA

What does working life orientation mean to you?

savonia.fi

SAVONIA

What kind of working life-oriented teaching methods do you use?

savonia.fi

What kind of working life-oriented methods would you like to use more of in the future?

What you can get from my workshop?

- More tools that support you teaching **especially in the practical part**
- It will support you in implementation of Dual curricula, with better balanced theoretical and practical parts
- Once you learn more and develop, student will benefit from that
- You gain higher self-awareness in your own field area

SAVONIA

Comments after the workshop from Savonia team members

"Because I'm a new teacher, I got really good ideas what methods I can use in my own teaching and how I can develop my lectures in the future."

"First this theme was really unknown for me, but after the session I realized that we (fortunately) are already using these concepts on our lectures! It was also really fruitful to discuss further implementation together, share ideas and methods already in use for others to learn."

"Meeting was interesting and discussion was good. Teaching plant production is for example biology, reactions on soil, cultivation methods and economics. Working area is wide and teaching methods differ from basics to RDI-work."

As result of meeting I think that in the future we could be more aware about teaching methods. Discussion about developing methods for cooperative learning, e-learning and RDI-work in Savonia could be good in future."

savonia.fi

SAVONIA

Would you like to get this workshop to your university?

savonia.fi

SAVONIA

What's next?

- Workshop in Albania in Autumn 2023, including
 - Planning
 - Implementation
 - Summary by Kaisa

savonia.fi

LIITE 5: TYÖPAJAN ENNAKKO-OHJEISTUS ALBANIAAN JA KOSOVOON

Dear all,

The workshops concerning Working life-oriented teaching methods are getting closer. Please have a look at the attachments. Because these workshops are part of my thesis of master studies there is Privacy Statement. In the end of the file "Kaisa's workshop at Albania and Kosovo" is more information of the Workshops.

Please also inform the other participants of these files. If you know that there are some participants who doesn't speak/read English, I would be happy if you could translate the idea of files.

Summary of the most important information of the files:

- Workshops are for teachers.
- Workshops are anonym.
- Participants need time with pre-work before Workshop 1. The pre-work can be found from the file "Kaisa's workshop at Albania and Kosovo."
- Participants need time for a second pre-work before Workshop 2. The second pre-work will be given at the end of the Workshop 1.
- Take computers with you to the workshops. We will utilize Google Jamboard.
- If you have any questions, please do not hesitate to contact me
kaisa.hyvonen(at)savonia.fi

See you soon!

Workshop concerning Working life-oriented teaching methods

The aim of the workshops:

Development of the working life-oriented teaching methods by deeper exploration of the concept applicable in Albania and Kosovo as well as planning action steps to utilize the generated insight.

The schedule:

23.9.2023	Kaisa arrives to Prishtina (at the same flight with Hannu and Kati)
25.-26.9.2023	Workshops at Prishtina
27.-28.9.2023	Workshops at Mitrovica
29.9.2023	Travel to Tirana
2.-3.10.2023	Workshops at Tirana
4.-5.10.2023	Workshops at Korca
6.10.2023	Flight back to Finland from Tirana or Thessaloniki

Note: The ideal situation is, that the Workshop 1 is at forenoon. Teachers need time for the pre-work before Workshop 2.

For whom:

All to teachers at rural industry. Teachers who don't speak or write in English are also warmly welcome.

Size of the group at the workshop:

6 person is a minimum, about 12 person is maximum.

What do workshops offer to you:

- More tools that support you teaching especially in the practical part
- It will support you in implementation of Dual curricula, with better balanced theoretical and practical parts.
- Once you learn more and develop, student will benefit from that.
- You gain higher self-awareness in your own field area.
- We also practice e-learning: How to utilize Google Jamboard.

Implementation of the workshops:

- **Pre-work for the workshop participants:** Time needs approx.: From 15 to 45 minutes.
- **Workshop 1, the theme for the workshop:** *Working life-oriented teaching concept generally.* Time needs approx.: 4 hours.
- **Pre-work for the workshop participants:** Time needs approx.: From 30 to 60 minutes.
- **Workshop 2, the theme for the workshop:** *Practical implementation of the working life-oriented teaching concept.* Time needs approx.: 2,5 hours.

Instructor of the workshop:

Kaisa Hyvönen
 Master student and RDI-specialist from Savonia UAS
 kaisa.hyvonen[at]savonia.fi

Notes:

- These workshops are part of the Kaisa's master studies thesis, please read the Privacy statement also.

Pre-work for all Workshop participants:

Please translate these if some participants don't speak English.

- What are yours expects for these workshops?
- What does working life orientation mean to you?
- Your experience in teaching with working life orientation?
- Who worklife partners do you know? Think about your networks. Make a list of them for yourself.
- How does collaboration with worklife partners look like?
 - o What are the challenges? What are the benefits?

Instructions for the participants:

- Participants will work in workshops in small teams (3-4 person/team)
- **Every team must have at least one person who can speak and write in English.** The English-speaking person is responsible for writing the answers for the rest non-English speakers.
- Participants will **need a computer with an Internet connection.** We utilize the Google Jamboard on the workshops.
- If needed, **English-speaking persons translate questions** to your own language that all participants of the small team can understand.

- **Every idea is taken into consideration and the answers of all participants are important.**
- **All team member's answers must be written in English to Jamboard.**
 - o Write the **main thing of the answer shortly**. Write answers by that way, that person from outside of the group can understand it.
 - o There can be double answers. Even though you see others answers at Jamboard, you can write the same answer.
- **Remember: these workshops are an anonym. Please don't write anyone's or study module's names to Jamboard**
 - o Note: Participants are allowed to use names at the discussions. Workshops and discussions won't be recorded. Only Jamboard will get saved for later use.
 - o Team can communicate in their own mother language.
- The team choose one English-speaking person who present all team members ideas for the rest of the teams and for the open discussion. The open discussion can only be held by English.
- After the first workshop the participants will receive next the pre-work for to the second Workshop.

LIITE 6: KOOSTE KOULUTUSVIENTIIN

SAVONIA

THE DUAL CURRICULUM MODEL COMBINES THEORY AND PRACTICE

The Dual curriculum model supports the workforce's needs and students' competence to work in the rural industry upon graduation.

In the education of Agriculture and Rural Industries, there are many ways to combine theory and practice. The Curriculum include a lot of cooperation with working life partners, and all stakeholders (teachers, students, and working life partners) consider close operation essential.

The integration of theory and practical learning in the curriculum is manifested in the following ways:

- **Field visits to relevant industry settings** (farms, other businesses in the field, fairs/events)
- **Internships** (both domestic and with opportunities international exchanges)
- **Guest speakers from the industry** (entrepreneurs, other experts in the field such as advisors and researchers)
- **Various projects and practical exercises** (drawing practical examples from real-world work and research, involving multiple collaborations with working life partners)
- **Thesis projects** (Savonia's theses always have a real-world commissioning from the industry.)

Savonia also has a lot of international collaboration.

For instance, in the Dual AFS project, Savonia supported the development of curricula at universities in Albania and Kosovo. The goal was to achieve a better balance between theoretical and practical components in the curriculum.

SAVONIA

Would you like to know more about the Dual curriculum model in the field of Agriculture and Rural Industries at Savonia?

Listen to the videos. Savonia's teachers, students and a working life partner provide more information about work-life orientation, what it entails, the pedagogy of practical parts, the role of work-life-oriented education in rural industries, and collaboration in work-life-oriented education.

Click the name to follow the link:

[Kati Partanen, M.Sc. Agr. Senior Lecturer \(www-link\)](#)

[Saara Tolonen, B.Sc. Agr. RDI-specialist \(www-link\)](#)

[Elina Vehviläinen-Liikka, the student of Master's degree, graduated in 2019 \(www-link\)](#)

[Tiina Lappalainen, the student of Bachelor's degree \(www-link\)](#)

[Sini Ryymin-Murtorinne, Dairy farmer \(www-link\)](#)

Savonia's teachers **Ardita Hoxha-Jahja** and **Hannu Viitala** and the education manager **Petri Kainulainen** provide more information about international-level collaboration.

Open this link ([www](#)) and listen to their thoughts on the expertise that Savonia can offer regarding work-life orientation.

Ardita Hoxha-Jahja, Dr.Sc. Agr, Research Manager
Hannu Viitala, M.Sc. Agr, Senior Lecturer

Petri Kainulainen, M.Sc. Stat, Manager, Agriculture and Rural Industries